

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

24

YASAMA YILI

2

İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

7 Haziran 2012 Perşembe

İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

GÖRÜŞME TUTANAKLARI

7 Haziran 2012 Perşembe

---0---

K O N U

	<u>Sayfa</u>
Türkiye İnsan Hakları Kurumu Kanunu Tasarısı (1/589) (Devam)	1:91

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
BİRİNCİ OTURUM	1:91
Levent GÖK	(Ankara) 1, 2, 4:5, 6, 7, 8, 23:24, 25:32, 51, 53, 59:61, 65, 68, 69, 72, 74, 75, 76:77, 79, 81, 82, 88, 89:90
Madde 1 Önergeler	2 2, 3, 4, 7, 12, 16, 18, 21:22, 24:25, 36:37, 42, 52:53, 63:65, 67:68, 68:69, 71:72, 74:75, 76, 79, 87:88
Ertuğrul KÜRKÜ	(Mersin) 2:3, 16:17, 27:28, 36, 37:42, 48, 50:51, 57:59

Yusuf HALAÇOĞLU	(Kayseri)	3, 6, 8:10, 10:11, 17:18, 24, 38, 46:48
İhsan ŞENER	(Ordu)	3, 17:18, 29, 38, 40:41, 57:59, 80
Madde 2		3:4
Madde 3		5:6
Oya ERONAT	(Diyarbakır)	6, 13, 20, 82
Beşir ATALAY (Başbakan Yardımcısı)	(Kırıkkale)	6, 7, 8:10, 14:15, 26, 28:29, 33:36, 38, 61:62, 75, 77, 81:82, 85, 90
Malik Ecdar ÖZDEMİR	(Sivas)	7:8, 12:14, 15, 29, 32, 34:36, 42:46, 49:50, 57:58
Hamza DAĞ	(İzmir)	9, 11, 17, 18:19, 22:23, 28, 30:31, 53:55, 57:58, 60, 68, 79, 89
Madde 4		11:12
Madde 5		19:20
Ahmet Salih DAL	(Kilis)	26:28
Mehmet METİNER	(Adıyaman)	31, 38, 40, 44:45, 48:50, 57:58
Ülker GÜZEL	(Ankara)	39:40
Madde 6		51:52
Refik ERYILMAZ	(Hatay)	53:55, 56, 57
Madde 7		62:63
Madde 8		66
Madde 9		68
Madde 10		69:71
Madde 11		72:74
Madde 12		74
Madde 13		75
Madde 14		77
Madde 15		77:78
Madde 16		78:79
Madde 17		79
Madde 18, 19, 20		80
Madde 21		80:81
Madde 22		83
Listeler		83:84
Geçici Madde 1		85:87
Madde 23, 24		88
Mehmet Naci BOSTANCI	(Amasya)	90:91

Açılma Saati: 10.11

Kapanma Saati: 14.07

07 Haziran 2012 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 10.11

BAŞKAN: Ayhan Sefer ÜSTÜN (Sakarya)

BAŞKAN VEKİLİ: Mehmet Naci BOSTANCI (Amasya)

BAŞKAN VEKİLİ: Mustafa Sezgin TANRIKULU (İstanbul)

SÖZCÜ: Yalçın AKDOĞAN (Ankara)

KÂTİP: Yusuf HALAÇOĞLU (Kayseri)

-----0-----

BAŞKAN – Değerli üyelerimiz, Sayın Bakanımız; toplantı yeter sayımız vardır, toplantıyı açıyorum.

Değerli arkadaşlar, dün bu kanun tasarısına belki de iyi bir başlangıç yapamadık ama inşallah bugün güzel bir müzakere ortamı içerisinde iyi bir müzakere yapacağımızı ümit ediyorum çünkü dünkü liderlerin görüşmesinden de Türkiye'ye son derece olumlu bir hava yansıdı. Ben bu havanın bugün burada komisyonumuzda da esmesini ümit ediyorum. Gündeme geçmeden önce dünkü oylamalar esnasında tutanakları getirdiğimizde bir belirsizlik olmuş. Ben tasarımın tamamının yani maddelerine geçilmesini oylaması sırasında "Kabul edenler... Etmeyenler..." diye oylama yaptırdım ama o sırada Levent Bey söze girince Levent Bey'in sözleriyle benim sözlerim çakışmış ve dolayısıyla bizim burada maddelerine geçildiğine ilişkin oylamanın sonucu tam belli olmuyor. Yani "Kabul edilmiştir." cümlem kayıtlarda tam anlaşılmıyor. Daha sonra da ara verdik. Madde müzakerelerine de geçmediğimiz için ben öncelikle maddelerine geçilmesi hususunu yeniden oylarınıza sunacağım ki kafalarda bir istifham oluşmasın diye.

LEVENT GÖK (Ankara) –Bizim önerge zapta geçmiş mi?

BAŞKAN – Sizinki geçmiş. Zaten sizin önergeniz aslında önce oylanması gerekirdi. O geçmiş zapta. Dolayısıyla tasarımın geneli üzerindeki görüşmeleri yapmış idik.

Şimdi, tasarımın maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir. Şimdi, maddeler üzerinde müzakerelerimizi başlatıyorum.

1'inci maddeyi okutuyorum:

TÜRKİYE İNSAN HAKLARI KURUMU KANUNU TASARISI

Amaç ve kapsam

MADDE 1- (1) Bu Kanunun amacı, insan haklarının korunması ve geliştirilmesi konusunda çalışmalar yapmak üzere, Türkiye İnsan Hakları Kurumunun kurulması ile teşkilat, görev ve yetkilerine ilişkin esasları düzenlemektir.

BAŞKAN – Evet, burada bir önerge var. Sayın Malik Bey’in önergesi, Levent Bey’in önergesi. Önce önergeyi de okutayım da ondan sonra hem madde üzerinde hem önerge üzerinde karşılıklı şey olsun.

T.B.M.M İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığı'na

Görüşülmekte olan İnsan Hakları Kurumu Kanun Tasarısının 1.maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Mustafa Sezgin Tanrıkulu
İstanbul

Refik Eryılmaz
Hatay

Mahmut Tanal
İstanbul

Levent Gök
Ankara

Hüseyin Aygün
Tunceli

Malik Ecdar Özdemir
Sivas

Madde 1-

(1) Bu Kanunun amacı, Türkiye’de insan haklarının korunmasını ve geliştirilmesini sağlamaktır.

(2) Kanun, Türkiye İnsan Hakları Kurumunun kurulması ile teşkilat, görev ve yetkilerine ilişkin esasları kapsamaktadır.

BAŞKAN – Levent Bey, açıklama mı yapacaksınız? Size vereyim, ondan sonra diğer arkadaşlarımıza söz vereceğim.

LEVENT GÖK (Ankara) – Biz burada, tasarıdaki “çalışmaları yapmak üzere” ibaresini insan haklarının korunmasını ve gelişmesini sağlamak yani daha bir güçlendirerek orada kattık yani orada bir kelimeyle ilgili güçlendirme şeklinde kurumun amacı vardır, o bakımdan verilmiştir. Yani çalışmaları yapmak üzere değil de sağlamak üzere, bunu gerçekleştirmek üzere. “Çalışmaları yapmak” farklı olarak nitelendirdik, sağlamak, gerçekleştirmek gibi bir kavramla güçlendirmek istedik.

BAŞKAN – Ertuğrul Bey, siz sanırım.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Her iki metin de birbirinden nüans dışında çok farklı değil. Ben kendi payıma buraya “Paris ilkelerini de göz önünde tutarak korunması ve geliştirilmesi ve ihlallerin önlenmesi konusunda çalışmalar yapmak üzere” diye ihlal önleme mekanizmasının da bu amaca dâhil edilmesini öneririm.

BAŞKAN – Şimdi, tabii bu amaç ve kapsama her şey yazılabilir ama amaç ve kapsam genellikle kanunda bir giriş cümlesi olarak alınır, ondan sonraki görev ve yetkilerde bunlar daha çok

tanımlanır çünkü görev, yetkileri de oraya yazmaya kalkarsak muhtemelen o amaç ve kapsam yarım sayfayı, bir sayfayı geçer. Bu sizin son söyledikleriniz aslında görev ve yetkilerde de var Ertuğrul Bey.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Ben önermiş olayım çünkü burada olumlu olarak yapacaklarıyla, olumsuz olarak yapacakları yani neler yapılsın, neler yapılmasın konusunda bir altını çizen bir hüküm eklenmesini öneriyorum. Oyunuza tabi. Nasıl olsa bir değişiklik önergesi var.

BAŞKAN – Yalnız Ertuğrul Bey, bir şeyi açıklayayım, şimdi, alt komisyonda böyle sözlü önergeler verebiliyorduk ama üst komisyonda bunları yazılı hâle getirmeniz lazım.

Buyurun Sayın Halaçoğlu.

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Şimdi, burada bir kurumun kurulma amacı yazdığı için bu yeterli diye düşünüyorum çünkü insan haklarının korunması konusu bu kurumun görevi değil, onu denetleme bu kurumun görevi. Yürütme ancak insan hakları konusunu korur veya onu yürütür. Denetleme bu kurumun hedefi, amacı. Dolayısıyla yani burada bir terslik söz konusu değil, amaç doğru.

BAŞKAN – Sayın Şener...

İHSAN ŞENER (Ordu) – Ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Zaten görev ve yetkileri kapsayan 4'üncü maddede yani Ertuğrul Bey'in önerdiği şeyin görev olarak yazıldığı görülüyor.

BAŞKAN – O zaman öncelikle Levent Bey'in önergesini oylarınıza sunuyorum: Önergeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... Levent Bey'in önergesi kabul edilmemiştir.

Ertuğrul Bey'in önergesini okutuyorum:

Türkiye İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Kanunun 1'inci maddesinin "geliştirilmesi" ibaresinden sonra "ihlallerin önlenmesi" ibaresinin eklenmesini öneriyorum.

Ertuğrul Kürkcü

Mersin

BAŞKAN – Biraz önce gerekçesini açıkladığı için gerekçeleri önergede yok.

Sayın Bakanım, ne dersiniz bilmiyorum. Madde 4'te hakikaten var gözüküyor.

Önergeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Şimdi, bu müzakerelerden sonra 1'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Maddeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

2'nci maddeyi okutuyorum:

Tanımlar

MADDE 2- (1) Bu Kanunun uygulanmasında;

a) Kurum: Türkiye İnsan Hakları Kurumunu,

- b) Kurul: İnsan Hakları Kurulunu,
c) Başkan: Kurum ve Kurul Başkanını,
ifade eder.

BAŞKAN – Burada önergemiz var bir tane.

Önergeyi okutuyorum:

T.B.M.M İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığı'na

Görüşülmekte olan İnsan Hakları Kurumu Kanun Tasarısının 2. maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Mustafa Sezgin Tanrıkulu
İstanbul

Refik Eryılmaz
Hatay

Mahmut Tanal
İstanbul

Levent Gök
Ankara

Hüseyin Aygün
Tunceli

Malik Ecdar Özdemir
Sivas

Madde 2-

Bu kanunda yer alan

(d) Ulusal Komiteler: Irkçılık, Cinsiyetçilik ve Ayrımcılıkla Mücadele ve Eşitlik Komitesi, İnsan Hakları İhlallerini Önleme ve İhlal İddialarını Araştırma Komitesi, Sığınmacı Sorunları ve İnsan Ticaretiyle Mücadele Komitesi, Mevzuatın İnsan Haklarına Uygunluğunu İzleme Komitesi, İnsan Hakları Eğitimi Komitesi ve Bioetik Komitesini,

BAŞKAN – Şimdi, buradaki tamamen sistemi değiştiren bir önerge. Bir açıklayın iki dakika.

LEVENT GÖK (Ankara) – Şimdi, burada biliyorsunuz insan hakları kurulunu, kurumunu kurarken Paris İlkeleri bizim yol göstericimiz ilkeler. Paris İlkeleri çerçevesinde verilmiş bir önerge bu. Bu tanımlarda kurumun tanımı yapılırken insan haklarını koruyacak ve kollayacak ulusal komiteler ve idari birimlerin mutlaka tasarıda yer alması gerekirdi. Paris İlkeleri bunlara işaret etmektedir Sayın Bakanım. Biz bu çerçevede verdik bu önergeyi. Nedir bunlar ve biz burada neler olsun istiyoruz? Ulusal komiteler için de ırkçılık, cinsiyetçilik ve ayrımcılıkla mücadele ve eşitlik komitesi. İnsan hakları ihlallerini önleme ve ihlal iddialarını araştırma komitesi, sığınmacı sorunları ve insan ticaretiyle mücadele komitesi, mevzuatın insan ticaretiyle mücadele komitesi, mevzuatın insan haklarına uygunluğunu izleme komitesi, insan hakları eğitimi komitesi ve bioetik komitesi olmalı idi. Bunların tümünün gerekçesi Paris İlkeleri ve Paris İlkeleri çerçevesinde diğer başka ülkelerde kurulmuş insan hakları kurumlarından benzer mahiyette taşınmış bir önerge. Yani Paris İlkelerine uydurmak amacıyla biz bunu verdik.

BAŞKAN – Şimdi, tabii değişik bir sistematik öneriyorsunuz. Ancak bu kanunun da sistematiği farklı, kurumu da farklı. Aslında özgün de bir sistem öneriyor bizim kanunumuz yani devlet bilimlerinden o daire başkanlıkları, şu, bu birimleri vesaire, onları ayırmış aslında kanun. Bunun yerine 11'inci maddede hizmet birimleri diye birimler kurmuş. Bu sizin dediğinizin başka bir örneğini yani. İhlal iddialarını inceleme birimi, işkence ve kötü muameleye mücadele birimi, efendim, hukuk birimi, aşağı doğru gittiğimizde dış ilişkiler proje birimi gibi böyle birimler kurmuş. Dolayısıyla yani benzer ama sizinkiler daha farklı. Dolayısıyla sizin bunu kabul edersek kanun sistematikliğini tamamen değiştirmemiz lazım ki o da biraz zor gözüküyor yani.

LEVENT GÖK (Ankara) - Yani zaten hazırlanmış bir tasarımı konuşuyoruz.

Yani buradan şu da anlaşılıyor yani bu önergelerle bir şey olmayacağını ifade ediyorsunuz ama işte bunlar bakın, güçlendirmek amacıyla. Burada çünkü tanımlar maddesi konuşuluyor. Yani tanımlarda ne diyoruz biz: "Bu kanunun uygulanmasında kurum, kurul var başkan var." E, bir de ama alt komiteler var. İşte bunlar da onlar idi. O 11'inci maddedeki idari birimler tam karşılamıyor Paris İlkeleri'ni Sayın Başkanım. Yani onlara işaret ediyoruz. Biz Cumhuriyet Halk Partisi olarak görüşümüzü de ifade ettik, takdir sizindir.

BAŞKAN – O zaman bu maddede söz almak isteyen var mı başka? Sanırım yok.

Evet, şimdi, Sayın Levent Gök'ün ve arkadaşlarının verdiği önergeyi oylarınıza sunuyorum...

LEVENT GÖK (Ankara) – Cumhuriyet Halk Partisinin efendim.

BAŞKAN – Ama işte parti olarak...

Evet, önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Şimdi, 2'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Maddeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... 2'nci madde kabul edilmiştir.

3'üncü maddeyi okutuyorum:

Kuruluş ve statü

MADDE 3- (1) Bu Kanunla ve ilgili diğer mevzuatla verilen görevleri yerine getirmek ve yetkileri kullanmak üzere, kamu tüzel kişiliğini haiz, idarî ve malî özerkliğe sahip ve özel bütçeli, Türkiye İnsan Hakları Kurumu kurulmuştur.

(2) Kurum Başbakanlıkla ilişkilidir.

(3) Kurumun merkezi Ankara'dadır. Kurum yurt içinde ve sayısı ikiyi geçmemek üzere yurt dışında büro açabilir.

(4) Kurum, bu Kanunla ve diğer mevzuatla verilen görev ve yetkilerini kendi sorumluluğu altında, bağımsız olarak yerine getirir ve kullanır. Görev alanına giren konularla ilgili olarak

hiçbir organ, makam, merci veya kişi, Kurula emir ve talimat veremez, tavsiye ve telkinde bulunamaz.

(5) Kurum, faaliyetleri hakkında kamuoyunu bilgilendirir.

BAŞKAN – Yine bir önerge var.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Bir şey sormak istiyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Burada ne demek istemiş? “Kurumun merkezi Ankara’dadır.”

O tamam da. Kurumun “yurt içinde ve sayısı ikiye geçmemek üzere yurt dışında büro açabilir.” Yani her ülkede mi?

BAŞKAN – Şöyle izah edeyim: Şimdi, yurt içinde herhangi bir sayı sınırlaması yok. Yani diyelim ki Diyarbakır’da, İstanbul’da vesaire de açabilir beş, on neyse. Ama yurt dışında bir şube açacaksa, büro açacaksa o zaman ikiye geçmeyecek. Diyelim ki bir tanesini Brüksel’de açar, bir tanesini New York’ta veya Pekin’de neyse. İkiye geçmemek üzere bir sınırlama. Nereden kaynaklanıyor bu iki sayısı. Şimdi genellikle işte bu tür böyle kurumlar kurulurken dış ülkelerde de böyle dış temsilcilik açmak istiyorlar ama Başbakanlığın şöyle bir ilkesi var: Yani bunları ikiye sınırlandırılalım aksi takdirde bunların önüne geçemeyiz, Dışişleri Bakanlığıyla bunlar yarış ederler diye. Ben hatırlıyorum, en son çıkardığımız Vakıflar Genel Müdürlüğü’nün bir şeyi vardı, onu da ikiye sınırlamıştık. Ondan önce başka kurumların yine böyle hep ikiye sınırlandı. Buna matuf bir düzenleme bu.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Teşekkür ediyorum.

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Burada yalnız biraz açık değil bu. “Yurt içinde ve” kelimesi ona bağlantılıdır, “ve” bağlaçtır biliyorsunuz. O zaman yurt içinde ve yurt dışında.. Yurt içinde de 2 tane anlamı katıyor. Daha açık olmasında bir mahzur var mı sizce?

BAŞKAN – Yok.

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – “Yurt içinde ve sayısı ikiye geçmemek üzere yurt dışında büro açabilir.” diyor. Şimdi, bakın, bu bir kargaşa çıkarır.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, aslında açık gözüküyor ama siz...

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEŞİR ATALAY (Kırıkkale) – Takdiriniz. Bu redaksiyon sayılır. Bu manada yapabilirsiniz.

BAŞKAN – Şöyle yapacağız: Redaksiyon yetkisi alacağız zaten sonunda Yusuf Bey.

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEŞİR ATALAY (Kırıkkale) – Açıklığa kavuşturma anlamında.

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Açıklığa kavuşturalım gene de.

BAŞKAN – Not alalım, redakte edelim, sonunda redaksiyon yetkisi alacağız.

LEVENT GÖK (Ankara) – Bizim öneriyi okuyalım, ona göre yapalım.

BAŞKAN – Okutuyorum:

T.B.M.M İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığı'na

Görüşülmekte olan İnsan Hakları Kurumu Kanun Tasarısının 3. maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Mustafa Sezgin Tanrıkulu
İstanbul

Refik Eryılmaz
Hatay

Mahmut Tanal
İstanbul

Levent Gök
Ankara

Hüseyin Aygün
Tunceli

Malik Ecdar Özdemir
Sivas

Madde 3-

(3) Kurum, gerektiğinde yurt içinde ve yurtdışında büro açabilir.

(5) Kurum, faaliyetler hakkında internet ortamı, resmi bültenler ve basın-yayın organları aracılığıyla kamuoyunu azami ölçüde bilgilendirir.

LEVENT GÖK (Ankara) – Gerekçeyi de bir okuyun isterseniz.

BAŞKAN – Evet, gerekçeyi de okuyun.

Gerekçe:

Kuruma, muhtemel ihtiyaca göre ve ihtiyaç duyulduğu takdirde ve bu konuda herhangi bir sınır olmaması amacıyla sayı sınırlaması kaldırılmıştır.

Kurumun çalışmaları hakkında geniş kitlelere ulaşması ve amacına hizmet verecek şekilde bilgi verilmesi amaçlanmıştır.

BAŞKAN – Bu bilgilendirme meselesi diğer maddelerde var sınıırım değil mi Sayın Bakanım? Yani bilgilendirme var.

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEŞİR ATALAY (Kırıkkale) – Burada açıyor. Siz bilirsiniz, takdiriniz sizin. “Kamuoyunu bilgilendirir” in vasıtalarını yazmışlar önergede.

BAŞKAN – Malik Bey, buyurun.

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – Teşekkürler Sayın Başkanım.

Görünüyor ki bizim önergemiz doğrultusunda, arkadaşlarımız da, diğer arkadaşlarımız da aynı fikirdeler. Sayı sınırlaması getirmek doğru değil. Zaten yazılışında da kafa karışıklığı olduğunu diğer arkadaşlarımız söylediler. Bence bu büro açmayı ikiyle, sayıyla sınırlandırmak yerine önergemizde olduğu gibi gerekli ölçüde “hem yurt içinde hem yurt dışında büro açabilir.” denilmesi daha uygun olacağı kanaatindeyim, görüşmelerden de o çıkıyor. Diğer arkadaşlarımızın da ortak kanaati o. Bizim de önergemizle birlikte ortak bir şekilde değerlendirilebilirse memnun olurum.

BAŞKAN – Yalnız, Malik Bey, yurt içinde, evet, ihtiyacı kadar açılsın ama yurt dışında ikiden fazla olursa biraz sıkıntı yaratıyor.

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – Başkanım, ikinin gerekçesi ne, onu öğrenebilir miyim?

BAŞKAN – Şöyle: Bir standart oluşturmak. Ben de onu sordum zaten Başbakanlığa.

LEVENT GÖK (Ankara) – Neresi?

BAŞKAN – Neresi olduğunu kendi takdir edecek yani kurul karar verecek, kurulun yetkilerinde var o tür şeyler, büro açma, ve sair var. Kurul kendi karar verecek ama ikiden fazla açarsak dış ülkelerde temsilcilik açacak bu kurumları önleyemeyiz, bunu kontrol altına alamayız yani bunun hem bir mali boyutu var hem başka boyutları var. Biz bu tür yetkilendirmelerde ikiyle sınırlandırıyoruz diye bir genel ilke var.

Sayın Bakanım, benim bilgim böyle yurt dışına ilişkin...

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEŞİR ATALAY (Kırıkkale) – Bizden çok o, birazcık hem Maliyenin hem idarenin genel talebi. Benim için fark etmez şahsen.

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Şimdi, yani yurt dışında açılmasındaki gerekçe nedir? Merkezden dışarı denetlenemez mi yani orada olmasının bir gerekçesi var mı?

BAŞKAN – Biliyorsunuz, uluslararası insan hakları kurumları var. İşte, bunlar belirli merkezlerde toplanmış. Diyelim ki Viyana'da, belki Brüksel'de, belki işte Cenevre'de gibi. Yani bunların hepsinde açmasın ama en azından Avrupa'da, belki Amerika'da, belki ileride Asya'da olabilir, bilemiyoruz tabii. Hiç olmazsa iki yerde böyle bir büro olarak daha yakın bir faaliyet içerisinde bulunsun diye aslında bu, İnsan Hakları Kurumuna bir imkândır yani bir imkân veriliyor onlara ama bunun sınırını iyi çizmek lazım. Sınırsız bir yetki verilirse bu sıkıntı yaratabilir.

Levent Bey, buyurun.

LEVENT GÖK (Ankara) – İşte, nasıl olsa kurum karar verecekse, bazen belki bir başka üçüncü, dördüncü ülkede açılmasını gerektirebilir yani bunu engellemenin bir yolu da o kurumun takdirine -tam dediğiniz gibi işte- bırakmaktır yani “Sen gerektiğinde aç, bir de olabilir, iki de olabilir...” Peki, üç olursa ne olacak? Üç olursa işte bu yasa onu engelleyecek, yasaya göre, olamayacak yani dikkatli düşünün bu konuyu, bizden söylemesi.

BAŞKAN – Evet, redaksiyon olarak bunu...

LEVENT GÖK (Ankara) – Sayın Bakanım, böyle düşünün yani kuruma tam bir yetki vermek lazım.

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEŞİR ATALAY (Kırıkkale) – Şimdi, şöyle, değerli milletvekilleri, bu alt komisyona Maliye, idare falan da geliyor. Ben orada bulunmadım, herhâlde bu,

idarenin talebi. Doğrusu, sizler de biliyorsunuz, benim açımdan fark etmiyor, onu arz edeyim. Geniş olması daima bizim için rahat oluyor ama bazen Maliyenin ricaları oluyor...

HAMZA DAĞ (İzmir) – Ayhan Bey'in söylediği gibi, sadece Türkiye İnsan Hakları Kurumu noktasında değil, bu konuda hem kurulmuş hem de kurulacak kurumlarda bu, genel bir ilke olarak tayin edilmiş. Eğer ki böyle bir hüküm durumu söz konusu olursa diğerleri de aynı taleple geleceği zaman buna önlem alınamayacağı, Dışişleri Bakanlığı gibi bu kurumların çalışacağı noktasından dolayı idarenin böyle bir talebi var. Hem kurulun aktivitesini engelleyecek bir husus değildir hem de kanunun genelini etkileyecek bir husus değildir. O açıdan bu şekilde sınırlanmasında fayda var.

BAŞKAN – O zaman önce Levent Bey'in önergesini oyluyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmedi.

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Üç önerge de mi kabul edilmedi?

BAŞKAN – Yok, şimdi, şöyle söyleyeceğim: Konuşulduğu şekilde redakte etmek üzere yani sizin bahsettiğiniz şekilde, açıklık kazandırmak şeklinde redakte etmek üzere maddeyi oylayacağım yani redakte yetkisini görüşmelerin sonunda alacağız.

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEŞİR ATALAY (Kırıkkale) – Açıklansın yani o şeydeki, İnternet aracılığıyla falan...

BAŞKAN – Tutanaklarda var yani...

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEŞİR ATALAY (Kırıkkale) – Var içinde ama milletvekillerimiz zahmet etmişler, önergeler vermişler, orada açıklık getiriyor.

BAŞKAN – Ama ikinci fıkra oluyor Sayın Bakanım yani ikinci fıkrası... Tabii, ayıramadık önergeyi.

Şimdi, bu redakte edilecek şekilde maddeyi oylayacağım: Maddeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Yurt içindeki o konuya açıklık getirilecek.

Şimdi, 4'üncü maddeyi...

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Sayın Başkan, 3'üncü maddenin ikinci fıkrasıyla ilgili konuşma talebim var.

BAŞKAN – Hocam, şimdi, şöyle, 4'üncü maddeyi müzakereye açarken siz onu da söyleyin yani.

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Yok ama şimdi bunu geçmeyelim bence.

BAŞKAN – Ama oyladık Hocam.

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Maddeyi oylamadık, redaksiyonu oyladık.

BAŞKAN – “Redakte ile birlikte maddeyi oyluyorum.” dedim Hocam.

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Burada “Başbakanlıkla ilişkilidir.” fıkrası üzerinde.

BAŞKAN – Onu söyleyin yani aslında onu birazcık belki açmaya ihtiyaç var yani onu birkaç sefer Sayın Bakanımız açıkladı ama buyurun Hocam, söyleyin.

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Şimdi, “Kurum, Başbakanlıkla ilişkilidir.” Burada ne kastediliyor Başbakanlıkla ilişkiden yani Başbakanlığa mı bağlı veya nasıl bir ilişki kuruluyor, bu açıklanırsa...

BAŞKAN – Sayın Bakanım açıklasın.

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEŞİR ATALAY (Kırıkkale) – Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; Yusuf Bey’in ifade ettiği “ilişkilidir” kavramının dün ben toplantıya başlarken özellikle biraz üzerinde durmuştum.

Şimdi, şöyle: Bizde kamu yönetiminde, sistemde kurumların idareyle, kamuyla bağlantısı üç kavramla ifade ediliyor: Birincisi, “bağlı”, Başbakanlığın veya bir bakanlığın bağlı kuruluşu, o bakanlığın genel müdürlüğü. Orada kurul falan yoktur, direkt, oranın, icranın bir parçasıdır ve bakana bağlıdır. Herhangi bir bakanın, mesela İçişleri Bakanlığının bağlı kuruluşu. Örnekler de vereyim: Emniyet Genel Müdürlüğü İçişleri Bakanlığının bağlı kuruluşudur. En sıkı irtibatı o ifade eder.

İkincisi, “ilgili” kavramı vardır bizde. “Falanla, bakanla ilgili kuruluş” denilir. TRT, Başbakanlığın ilgili kuruluşudur. İlgili kuruluş da şudur: Bir yönetim kurulu vardır ama yine birçok tasarrufunda, işte, bütçesi, yürütme, başka şeyler, gene o bakanlıkla veya Başbakanlıkla orta seviyede bir irtibattır ama yönetim kurulu vardır, birçok kararını bağımsız olarak kendisi alır.

Üçüncüsü ise “ilişkili” kavramıdır. “İlişkili” kavramı, kurumun veya kuruluşun kamu yönetimiyle, bakanlıkla en zayıf irtibat içinde olduğunu ifade eder. Hani böyle pamuk ipliğiyle bağlı gibi. İşte, üst kurullar var ya, onlar bunun örneği. Üst kurullar o bakanlıkla ilişkilidir. Bütün kararlarını kendileri alırlar, bakanlığını orada yaptığı sadece onun bütçe hakkını falan korumaktır, işte, Mecliste bütçesini savunmak gibi. Yoksa o kendi tasarruflarını kendisi... İşte, Kamu İhale Kurumu veya BDDK falan şu anda bunlar ilişkili kuruluşlardır.

Şimdi, bunların hiçbirisi kullanılmazsa o zaman, tabii, kamu bütçesi verilemez, dernek gibi falan sivil toplum kuruluşu olur yani kamunun içinde bütçesini alarak bir kurum olacaksa ilgili bakanlıkla veya Başbakanlıkla, yönetimle en zayıf irtibat “ilişkili” olduğu için biz ilişkiliyi burada yani en bağımsız olabileceği kavramı getirmiş oluyoruz.

Teşekkür ediyorum.

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Teşekkür ederim Sayın Bakanım.

Şimdi, burada “Başbakanlık” kelimesinin bile yer alması bu konuda biraz sıkıntı meydana getirir diye düşünüyorum. İnsan Hakları Kurumunun doğrudan yürütmeyle herhangi bir şekilde ilişkili bile olmasının doğru olmadığını düşünüyorum yani şöyle: Bunu daha farklı bir biçime sokamaz mıyız? Mesela bu kurumun ilişkisini doğrudan doğruya ya Meclise bağlasak ya da ona benzer bir yere

bağlasak yani yürütme... Çünkü bir yerde kurum Türkiye içerisindeki denetimlerini yürütmeye karşı yapacak büyük oranda. Dolayısıyla yani herhangi bir şekilde buraya bir bağlantı –pamuk ipliğiyle de olsa- sıkıntı yaratmayacak mı yarın?

BAŞKAN – Bir de Alt Komisyon Başkanımız Hamza Bey de açıklasın. Aslında bu maddeyi geçtik ama ben anlaşılсын diye yani çünkü kafalarda biraz bu konuda istifham var anlaşılın.

HAMZA DAĞ (İzmir) – Şimdi, bu konudaki Avrupa'daki örneklere baktığımızda, mesela Fransa İnsan Hakları Ulusal Danışma Komisyonunun Başbakanına bağlı olduğunu yani ilişkili falan değil, ilgili, bizzat Başbakanına bağlı olduğunu görüyoruz.

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Fransa'da hangi kurum?

HAMZA DAĞ (İzmir) – Ulusal kurum yani bizim kurduğumuz tarzda bir kurum Fransa'da Başbakanına bağlı. İngiltere'de merkez hükümetin bünyesi içinde.

Medisiyle ilgili olan boyutunu da şöyle söyleyebiliriz: Şimdi, yeni bir kanun tasarısı geldi, biliyorsunuz, Meclise: Ombudsmanlık. Dolayısıyla ombudsmanlık Meclisle ilişkili, Meclisin içinde ve üyelerin tamamını Meclis seçiyor. Dolayısıyla yarın öbür gün ombudsmanın da daha geniş yetkileri olması sağlanabilir. İnsan hakları da kendi görev ve yetki alanında. Yarın her iki kurum arasında hem görev ve yetki noktasında hem de diğer statü ve çalışma noktasında bir uyumsuzluk çıkmaması açısından bu kurumun Başbakanlıkla ilişkili olması gayet normal. Hatta olması gereken bir nokta. Paris Prensipleri'ne de aykırı değildir ki Fransa ve İngiltere "A" almıştır ISS'ten. O açıdan herhangi bir sorun yok Hocam.

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Ama şimdi, ombudsmanlığın görevi, yöneticilerle halk arasındaki problemler konusunda değildir.

HAMZA DAĞ (İzmir) – Ama işte insan hakları da var.

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Ama insan hakları ihlallerle ilgili.

HAMZA DAĞ (İzmir) – Hocam, ombudsmanlıkla ilgili kanunda görev ve yetkiye bakarsanız, orada insan hakları da yazıyor zaten yani ombudsmanın görev ve yetkileri arasında insan hakları da var yani o dedikleriniz de var ama daha geniş bir yetki diyorum. Daha geniş bir yetkisi var ombudsmanın ama insan hakları konusu da ombudsmanın yetkisi noktasında.

BAŞKAN – 4'üncü maddeyi okutuyorum:

Görevler ve yetkiler

MADDE 4- (1) Kurum, insan haklarının korunmasına, geliştirilmesine ve ihlallerin önlenmesine yönelik çalışmalar yapmak; işkence ve kötü muamele ile mücadele etmek; şikâyet ve başvuruları incelemek ve bunların sonuçlarını takip etmek; sorunların çözüme kavuşturulması doğrultusunda girişimlerde bulunmak; bu amaçla eğitim faaliyetlerini yürütmek; insan hakları

alanındaki gelişmeleri izlemek ve değerlendirmek amacıyla araştırma ve incelemeler yapmakla görevli ve yetkilidir.

(2) Kurum görevi esnasında bir suçun işlendiğini öğrenmesi halinde genel hükümlere göre işlem yapılabilmesi için gerekli gördüğünde ihbar veya şikâyetle bulunabilir.

BAŞKAN – Burada da 2 tane önerge var. Birisi Sayın Özdemir’in, biri de yine Sayın Dağ’ın var. İkisi de bu maddeyi güçlendirmek üzere verilmiş gibi gözüküyor.

Okutuyorum:

TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığı'na
Görüşülmekte olan İnsan Hakları Kurumu Kanun Tasarısının 4. maddesinin sağdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Levent Gök

Ankara

Malik Ecdar Özdemir

Sivas

MADDE 4- İnsan Hakları alanındaki gelişmeleri izlemek ve değerlendirmek amacıyla araştırma ve inceleme yapmakla ve görüş oluşturmak ve bu görüşleri ilgili makamlara bildirmek.

İnsan Hakları İnceleme Komisyonu Başkanlığı'na

Görüşülmekte olan Kanun Tasarısının 4 üncü maddesinin (2) numaralı fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Nevzat Pakdil

Kahramanmaraş

Hamza Dağ

İzmir

2) Kurum, bu Kanun ve diğer mevzuatla Kuruma verilen inceleme, araştırma, ziyaret ve başvuruları inceleme görevi esnasında bir suçun işlendiğini öğrenmesi halinde genel hükümlere göre işlem yapılabilmesi için gerekli gördüğünde ihbar veya şikâyetle bulunabilir.

BAŞKAN – İki önerge daha geldi, onları da okutuyorum:

İnsan Hakları Komisyonu Başkanlığı'na

Türkiye İnsan Hakları Kurumu Kanun Tasarısının 4'üncü maddesinin birinci fıkrasında “girişimlerde bulunmak” ibaresinden “ihlal vakalarına hükûmetin dikkatini çekmek, hükûmetin tavrına ilişkin görüş bildirmek”;

İkinci fıkrasında en başta “Kurum uygun gördüğü insan hakları ihlallerine el koyabilir.” ibarelerinin eklenmesini arz ve teklif ederiz.

Ertuğrul Kürkcü

Mersin

BAŞKAN – Şimdi, Malik Bey'in önergesinde, anladığım kadarıyla, bu incelemelerin, vesairelerin ilgili kurumlara bildirilmesini ilave ediyorsunuz.

Buyurun.

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – Teşekkür ediyorum.

Bence en önemli maddelerden bir tanesi bu. Bu kurumun görev ve yetkilerini tarif edeceğiz.

Sayın Başkanım, dün de ifade etmeye çalışmış -her ne kadar dünkü toplantıyı siz çok verimli görmemiş olsanız da- bu kanunun özüne yönelik endişelerimizi söylemişim. Gerçekten bu kanunun hazırlarken yani uluslararası sözleşmelere, Avrupa Birliği uyum yasasına uyum sağlamak adına alıncı hazırlanmış bir kanun teklifi olarak gördüğümüzü dün ifade ettim.

Şimdi, burada yazıyor görev ve yetkilerde, “Kurum, insan haklarının korunmasına, geliştirilmesine, ihlallerin önlenmesine yönelik çalışmalar yapmak -siyah puntolarla- işkence ve kötü muameleyle mücadele etmek, şikâyet ve başvuruları incelemek, bunların sonuçlarını takip etmek, sorunların çözüme kavuşturulması doğrultusunda girişimlerde bulunmak, bu amaçla eğitim faaliyetlerini yürütmek, insan hakları alanındaki gelişmeleri izlemek, değerlendirmek amacıyla araştırma ve incelemeler yapmakla görevli ve yetkili.”

Şimdi, ben her fırsatta söylüyorum, geçen dönemden bu tarafa Sayın Murat Bey’le birlikte 30’a yakın cezaevi ziyaretinde bulunduk, İnsan Hakları Komisyonu olarak raporlar düzenledik. Raporlarımızın bir yaptırım gücü yoktu. Görünen o ki şimdi burada da bu kurumun bir yaptırım gücü olmayacak. Ya eğitim amaçlı faaliyetlerde bulunacak ya da 2’nci maddesindeki gibi gerekli gördüğünde ihbar ve şikâyetle bulunacak. Bir ihbar kurumu sanki oluşturuyoruz gibi. Yani bu kuruma yetki vermeyeceksek, bu kurumun raporlarının da bir yaptırımı olmayacaksa, ilgili bakanlara sadece tavsiye niteliğinde raporlar düzenleyecekse, bilgi ve belge toplamaktan ibaret olacaksa bu kurumun, gerçekten matlup edilen işleri yerine getireceği noktasında endişelerimiz var, dün de bunu anlatmaya çalıştık.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Ama o zaman da mahkeme gibi olmaz mı Malik Bey?

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – Şimdi, bakın, görev ve sorumluluklarını, tabii, kanunda belirleyelim Oya Hanım.

Geçen dönem de, Sayın Başkanım, Adana Pozantı Cezaevine Murat Yetkin Bey’le birlikte gittik. O cezaevinde farklı suçlardan tutuklu ve farklı yaş grubundaki çocukların, 8-10 çocuğun akşam saat 5’ten sonra üstlerine kapı kilitlenerek aynı koşu kalmalarının doğru olmadığını Komisyon Raporu’ muzda belirtmiştik. Bunu da “Mahkûmlar arasında cinsel tacize varıncaya kadar her türlü yanlış işler yapılabilir, kötü muamele yapılabilir.” diye raporumuzda belirtmiştik. Ne oldu? Bu raporu biz Adalet Bakanına gönderdik, Adalet Bakanlığı raporun bir yaptırımı olmadığı için bu konuda herhangi bir işlem yapmadı. Ne zamana kadar? Ta ki oradaki tecavüz olayları patlak verip ulusal medyada gündeme düşünceye kadar. Komisyon oraya gitti mi, böyle bir raporu var mı, farkındalık yaratamadık. Daha sonra, döndük, rapora baktık, burada vardı diye.

Yine aynı şekilde üç yıl önce Van F Tipi Cezaevine gitmiştik. O cezaevi koşullarının çok kötü olduğunu, Van'ın bir deprem bölgesinde olduğunu, o cezaevinin ıslah edilemeyeceğini, derhâl yıkılması gerektiğini söyledik. Hiçbir işlem yapılmadı. Van'da deprem yaşandıktan sonra cezaevinin duvarları yıkıldı. O da hâlâ bir soru işaretidir. O cezaevinden 200'e yakın tutuklu ve hükümlü firar etmişti. Bir kısmı daha sonra kendi iradesiyle dönmüştü. Hâlâ şu soruma cevap bulamadım, Sayın Bakan cevap verirse memnun olurum: O firar eden 200 kişiden kaç kişi hâlâ firarda, kaç kişi döndü? Firarda olan ve dönmeyenler hakkında bir işlem yapılıyor mu? Eğer biz hukuk devletiysek bunları bilmemiz gerekiyor.

Sonuçta Cumhuriyet Halk Partisi olarak bu kanun tasarısına, böyle bir kuruma ihtiyaç olduğunu biliyoruz ama gerçekten bu kurum işlevsel olacaksa, Türkiye'de yaşanan insan hak ve ihlallerini, kötü muameleyi önlemek adına işlevsel bir kurum kuracaksak, bu, birazcık -hazırlayanlara haksızlık etmem istemem ama- eksik ve noksan düzenlenmiş bu kanun teklifiyle, bu tasarıyla olmaz. Yeniden bu kanun tasarısının görüşülmesini bunun için talep ettik.

Şimdi, gördüğüm kadarıyla, kurumun görev ve yetkileri, sadece bu konuda eğitim amaçlı faaliyetlerde bulunmak çünkü siyah puntolarla yazılmış. İki: Tespit ettiği insan hak ve ihlalleri varsa lüzumlu ve gerekli gördüğünde ihbar ve şikâyetlerde bulunmak. Bunun için mi kuruyoruz biz bu kurumu? O nedenle, bu kurumun amacının daha genişletilmesini talep ediyoruz, Sayın Başkanım, eğer talebimiz, önergemiz uygun görülürse.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Yalnız, bu siyah puntolar bu kanuna alt komisyonda ilave edilen metinleri ifade ediyor yani o bakımdan, anlaşılır olsun diye şey yaptık.

İşkence ve kötü muameleyle mücadele etme de bizzat orada verildi ki bir eksiklik kalmasın filan diye, eğitim faaliyetleri de ilave edildi.

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – Sayın Başkan, ben şunu anlatmak istedim: Tabii, yani alt komisyonda ilave edilmiş olabilir, sonuçta öne çıkan, bu kuruldan beklenen şey, bu anlatılan işkence ve kötü muameleyle ilgili olarak anlatılan, bunlarla mücadele etmek için eğitim faaliyeti yapmak, gerekli gördüğünde de belirli kurumlara ihbar ve şikâyetle bulunmak yani bu kanun tasarısından benim anladığım, kurumun görev ve yetkileri bunlarla sınırlı. Bu doğru değil. Herhâlde arkadaşlarımız da, bu kurumun kurulmasını isteyen arkadaşlarımız da sadece bu çerçeveye sınırlı bir kurum düşünmüyorlar diye düşünüyorum.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, buyurun.

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEŞİR ATALAY (Kırıkkale) – Sayın Milletvekilimizin söylediklerine katılmıyorum yani 4'üncü maddenin bu paragrafı aslında çok açık. Ortasında diyor ki:

“Şikâyet ve başvuruları incelemek, sonuçlarını takip etmek, sorunların çözüme kavuşturulması doğrultusunda girişimlerde bulunmak...” yani her şeyi kapsıyor bu. Bunun dışında zaten 7’nci maddeye geldiğinizde, orada buna benzer çok daha fazla şey var, orada göreceksiniz yani kurulun görev ve yetkileri incelemesinde.

Burada, tabii, değerli Komisyon üyeleri, bu konu pek çok şeyin daha eklenebileceği, çıkarılabileceği bir konudur yani çok tartışabilirsiniz, çok şey teklif edebilirsiniz. Onun için, biz doğrusu, ilk toplantımızda, alt komisyonda bunu daha detaylı çalışsın, birlikte uzunca müzakere etsin diye... Çünkü buraya önceki Hükûmet döneminde gönderilmiş bir tasarı, ben de bunu aynen buraya gönderdim ama ilk toplantıda dedik ki: Aradan bir süre geçti, kadük oldu, alt komisyonumuz bunu tekrar çalışsın, olgunlaştırsın, ondan sonra Komisyonumuza gelsin. Yani bu son metin Komisyonun eseridir yani bizim Hükûmetin tasarısı değildir, alt komisyonun getirdiği bir tasarıdır ve bana göre bu maddenin kapsamı her şeyi içine alıyor.

Teşekkür ederim.

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – Sayın Bakanım, Sayın Başkanım; yani samimiyetle eleştirimi şu noktadan algılamanızı istiyorum: Tasarıyı Hükûmet hazırlamış olabilir, Komisyon hazırlamış olabilir. Sayın Bakanım, yani diyorsunuz ki: “Görev ve amacı, kapsamı çok açık.” Ne yapacak? Şimdi, Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Hakları Komisyonuyuz biz. Bizim de görev ve sorumluluklarımız yasayla belirlenmiş ama her seferinde söylüyorum, geçen dönem, yaklaşık bir yıl önce Adalet Bakanlığının çıkardığı bir genelgeyle İnsan Hakları İnceleme Komisyonu üyesi milletvekilleri dâhil, bırakın başka milletvekillerini, bütün milletvekillerinin cezaevlerinde tutuklu ve hükümlülerle görüşmesi Adalet Bakanının iznine bağlandı. Böyle bir anlayış olabilir mi yani Türkiye Büyük Millet Meclisi üyesi milletvekillerinin, İnsan Hakları Komisyonu üyesi milletvekillerinin cezaevinde inceleme yapabilmek için Adalet Bakanından izne tabi tutuluyor olması bu Komisyonun çalışmasını zaten sınırlıyor.

Şimdi, burada “gerekli gördüğü çalışmaları yapar...” Bizim endişelerimiz bunlar Sayın Başkanım. Gerçekten yeni bir kurum kurulmak isteniyorsa, bu kurum Türkiye’de yaşanan insan hak ve ihlallerini en azından asgariye indirmek konusunda ciddi, işlevsel bir kurum kuracaksa, görev ve amaçları bu maddede çok daha iyi bir şekilde tatad edilmeli diye düşünüyorum.

Takdir sizlerin ve Komisyonun.

BAŞKAN – Şimdi, burada, Sayın Bakanımızın sözüne ilaveten şunu söyleyeyim: Başvurular 12’nci maddede düzenleniyor yani her bir bireysel başvuru için bir madde ayrılmış ve bu başvurulara ilişkin usul ve esaslar kurulun yetkisine bırakılmış yani nasıl başvurulacak, nasıl gidilecek, nerelere bu bildirilecek... Dolayısıyla 12’nci maddede bireysel şikâyetler yani bir ihlal varsa bu ihlalin nasıl yapılacağını 12’nci maddede...

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – Başvurular tamam Başkanım, Komisyon ne yapacak yani bu başvuruları alan kurum ne yapacak, görev ve sorumluluğu ne olacak?

BAŞKAN – Ama dağıtılmış bunlar Malik Bey, şöyle söyleyeyim, bakın, 11’inci maddenin gene ikinci fıkrasında “Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin buldukları yerlere haberli veya habersiz düzenli ziyaretler gerçekleştirmek” diyor. Şimdi, kanuna koymuş, tekrar “Adalet Bakanlığı buna izin verir.” falan demeye bence hiç gerek yok, kanunda çok açık bir yetkisi var diye düşünüyorum.

Şimdi, Malik Bey’le Levent Bey’in önergesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmedi.

Ertuğrul Bey’in önergesini okumuştuk ama tekrar okutuyorum:

İnsan Hakları Komisyonu Başkanlığına

Türkiye İnsan Hakları Kurumu Kanun Tasarısının 4’üncü maddesinin birinci fıkrasında “girişimlerde bulunmak” ibaresinden “ihlal vakalarına hükûmetin dikkatini çekmek, hükûmetin tavrına ilişkin görüş bildirmek”;

İkinci fıkrasında en başta “Kurum uygun gördüğü insan hakları ihlallerine el koyabilir.” ibarelerinin eklenmesini arz ve teklif ederiz.

Ertuğrul Kürkcü

Mersin

BAŞKAN – Buyurun Ertuğrul Bey.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Şimdi, bu önerinin gerekçesi açık, Paris İlkeleri’nde bunlar belirgin olarak ifade edilmiştir, bu cümleleri aynen oradan aldım. Bu kurumun hem hükûmetten bağımsızlığını sağlamak değil, aynı zamanda hükûmet karşısında bir eleştirel konumu bulunduğunu güvence altına almak bakımından, görev ve yetkilerini sayarken hükûmetin... Çünkü insan hakları meselesi doğrudan doğruya hükûmete bağlı birimler tarafından ortaya çıkan ihlallerin konusudur. O nedenle hükûmetin hem insan hakları ihlallerine dikkatini çekmek görevini doğrudan üstlenmelidir kurum hem de öte yandan hükûmetin bu konuyla ilgili aldığı tedbirleri, önlemleri beğenip beğenmediğini, bunları doğru bulup bulmadığını, yeterli ya da yetersiz bulup bulmadığını ifade etmekle görevli ve yetkili kılınmalıdır ki hem kendisini hükûmetin işlemlerini takiple zorunlu hissetsin, hem de öbür taraftan halkın, kamuoyunun, ihlal mağdurlarının sesi ve sözü olabilsin. Birincisi bu.

İkincisi de gene Paris İlkeleri’nde ifade edilen husus, burada etkin bir rol kuruma tanımak. Zaten daha sonra “güvenceler” bölümünde de konuşacağız. Bir bakıma Hamza Dağ arkadaşımız, Başkan, yargıçlara tanınan dokunulmazlıkların tanındığını söylemişti. O zaman, yargıçlara tanınan yetkileri de kısmen, genel olarak sağlamak yani bir ihlal vakasından haberdar olduklarında, bunu

uygun bulduklarında derhâl ihlal yerine ya da kurumuna, ihlal gerçekleştiği kuruma giderek duruma el koymak ve yetkili kolluk ya da yargı güçlerini vakit kaybetmeden haberdar edebilmek, bürokrasiye boğulmamak yani reaktif bir konumdan proaktif bir konuma heyeti, kurulu geçirebilmek bakımından bunun yerine konulması önemlidir. Bu, dediğim gibi, icat da edilmiş değildir, Paris İlkeleri içerisinde, bizim mevzuatımızla da çelişmeden yani mevzuatta bir değişikliğe gidilmeden buraya dercedilebilecek hususlardır. Bunlara destek vermenizi diliyorum.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyoruz.

Şimdi, gerekçesini de duyduk, Sayın Kürkcü'nün önergesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Yusuf Bey'in önergesi geldi yeni, okutuyorum:

İnsan Hakları İnceleme Komisyonu Başkanlığına

Türkiye İnsan Hakları Kurumu Kanun Tasarısı'nın görev ve yetkileri bölümünü düzenleyen 4'üncü maddesine "gerekli görüldüğünde mahkemeleri de izleme" fıkrasının eklennesini arz ve teklif ederiz.

Yusuf Halaçoğlu

Kayseri

BAŞKAN – Hocam, buyurun.

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Sayın Başkan, Sayın Bakanım; biliyorsunuz ki mahkemelerde birtakım davalarda yurt dışından da Türkiye'ye çeşitli kuruluşlar, bu tür kuruluşlar gelip incelemelerde, daha doğrusu, izlemelerde bulunuyorlar. Bir şekilde Türkiye'den de yurt dışına mahkemeleri izleme komitesi gönderilmesi, bu kurulun göndermesi ve Türkiye'de ihtiyaç gördüğü ve yurt dışından özellikle gelmiş izleme komitelerinin yanı sıra Türkiye'deki İnsan Hakları Kurumunun üyelerinin de bu mahkemeleri izlemesi bir şekilde zannediyorum yerinde olacak. Çünkü birçok spekülasyonlar meydana getiriliyor bu konularda. En azından kurumun bu şekilde mahkemeleri izleme -müdahil değil- şeklinde bir görev üslenmiş olması adaletin hem daha doğru sağlanması hem de spekülasyonların önüne geçeceğini düşünüyorum.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Şener.

İHSAN ŞENER (Ordu) – Şimdi, Yusuf Bey'in önergesi... Aslında, malumunuz, Türk mahkemeleri herkese açıktır. Kurul isterse bir gözlemci gönderir, izleyebilir yani bunun buraya dercedilmesinin bir anlamı yok.

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Ama görevleri içerisinde yer alırsa daha sağlam olmaz mı?

İHSAN ŞENER (Ordu) – Yok ama mahkemeler açık. Kapalı olsa ona gerek vardır ama açıktır.

HAMZA DAĞ (İzmir) – Bu görevi verirsek yarın yapmadığı zaman görev ihmalini şey yapmamız lazım.

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – “Gerekli gördüğü hâllerde” cümlesi...

İHSAN ŞENER (Ordu) – Gidebilir, mahkemeler açık çünkü. Yani, Türkiye’de mahkemeler yargılamayı açık yapıyorlar, gizli yapmıyorlar ki, isterse gider, izleyebilir, burada şüphe yok yani. Dolayısıyla bunun kanunda dercedilmesi uygun değil diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Şimdi, Sayın Yusuf Halaçoğlu’nun önergesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Kanun Tasarısının 4 üncü maddesinin (2) nolu fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Nevzat Pakdil

Hamza Dağ

Kahramanmaraş

İzmir

(2) Kurum bu kanun ve diğer mevzuatla kuruma verilen inceleme, araştırma, ziyaret ve başvuruları inceleme görevi esnasında bir suçun işlendiğini öğrenmesi hâlinde genel hükümlere göre işlem yapılabilmesi için gerekli gördüğünde ihbar ve şikâyette bulunabilir.

BAŞKAN – Hamza Bey...

HAMZA DAĞ (İzmir) – Biz 4’üncü maddenin 2’nci fıkrasını zaten alt komisyonda eklemiştik. Burada biraz daha genişletiyoruz. İnceleme, araştırma yaptığı esnada da bir suçla karşılaşsa kurul üyeleri veyahut da uzmanlar şikâyet ve ihbarda bulunma imkânı getiriyoruz. Tabii, buradaki eleştiri şu olabilir, “Sadece ihbar ve şikâyetle görevlendirip mahkemeyi takip etmeme, müdahil olmama yetkisi niye verilmiyor?” şeklinde bir eleştiri getirilebilir. Açıkçası o eleştiri de burada kurula, kuruma eğer böyle bir yetki, böyle bir görev verir isek bunu müdahilliğin son aşamasına kadar götürme noktası çok ciddi sıkıntılar yaşayabilir, daha ciddi problemlerle karşılaşılabilir. O açıdan, en azından ihbar ve şikâyet, genel hükümlere göre, CMK hükümlerine eşdeğer hâle getirilip daha sonra, biraz önce Yusuf Hocamın söylediği gibi, davaları izleme şeklinde takibiyle en son hâline kadar davayı takip edebilir. Buna imkân getirmiş oluyoruz. Alt komisyonda daha açıklayıcı bir hâl almıştır. Sadece, açıkçası getirdiğimiz nokta budur.

Teşekkür ederim.

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Açıkta, niye tekrar...

HAMZA DAĞ (İzmir) – Daha açık bir hâle getirdik Hocam yani.

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Mahkemeler madem açıktı.

HAMZA DAĞ (İzmir) – Mahkemeler açık zaten.

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Hayır, niye o zaman onu...

HAMZA DAĞ (İzmir) – İhbar ve şikâyetle bulunma imkânı getirdik, davaları takip etme değil. Siz “davaları takip etme” dediniz biraz önce.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Kabul edilen önerge doğrultusunda 4' üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

5' inci maddeyi okutuyorum:

İnsan Hakları Kurulu

MADDE 5- (1) İnsan Hakları Kurulu, Kurumun karar organıdır. Kurul, biri Başkan, biri İkinci Başkan olmak üzere onbir üyeden oluşur.

"(2) Kurula Başkan ve üye olabilmek için;

a) Türk Vatandaşı olmak,
b) Kamu haklarından mahrum bulunmamak,
c) Türk Ceza Kanununun 53 üncü maddesinde belirtilen süreler geçmiş olsa bile; kasten işlenen bir suçtan dolayı bir yıl veya daha fazla süreyle hapis cezasına ya da affa uğramış olsa bile devletin güvenliğine karşı suçlar, Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar, zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas, ihaleye fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama veya kaçakçılık suçlarından mahkûm olmamak,

ç) Askerlik ile ilişkisi bulunmamak,

d) 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Kanunun 53 üncü madde hükümleri saklı kalmak kaydı ile görevini devamlı yapmasına engel olabilecek akıl hastalığı bulunmamak,

e) Üyelik başvurusu yaptığı tarih itibariyle herhangi bir siyasi partinin yönetim ve denetim organlarında görevli veya yetkili bulunmamak,

f) En az lisans düzeyinde yükseköğrenim yapmış olmak,
gerekir."

(3) İkinci fıkrada belirtilen nitelikleri taşıyanlardan Kurul üyesi olmak isteyenler bu taleplerini yazılı olarak Kuruma iletirler. Kurum, üye olma niteliklerine sahip olanları Bakanlar Kuruluna sunulmak üzere Başbakanlığa bildirir.

(4) Başkan, İkinci Başkan ve üyeler Bakanlar Kurulu tarafından seçilir. Seçimlerde, insan hakları alanında çalışmalar yapan; sivil toplum kuruluşları, sendikalar, sosyal ve mesleki kuruluşlar, felsefi düşünce akımları, akademisyenler, avukatlar, tabipler, görsel veya yazılı basın mensupları ve uzmanların çoğulcu bir şekilde temsiline özen gösterilir.

(5) Başkan ve üyelerin görev süresi dört yıldır. Süresi bitenler en fazla bir dönem daha yeniden seçilebilir.

(6) Başkan ve üyelerin görev sürelerinin sona ereceği tarihten en geç iki ay önce durum, Kurum tarafından uygun iletişim araçlarıyla kamuoyuna duyurulur. Duyuruyu takip eden bir ay içinde ikinci fıkrada belirtilen şartları taşıyanların başvuruları, Kurum tarafından Bakanlar Kuruluna sunulmak üzere Başbakanlığa iletilir. Bakanlar Kurulu tarafından Başkan, İkinci Başkan ve üye olarak seçilenler, yerlerine seçildikleri kişilerin üyeliklerinin sona ermesini takiben göreve başlar.

(7) Başkan ve üyelerin görev süreleri dolmadan görevlerinin herhangi bir sebeple sona ermesi durumunda, sona erme tarihinden itibaren en fazla bir hafta içinde durum, Kurum tarafından kamuoyuna duyurulur ve duyuruyu takip eden onbeş gün içinde ikinci fıkrada belirtilen şartları taşıyanların başvuruları, Kurum tarafından Bakanlar Kuruluna sunulmak üzere Başbakanlığa iletilir. Bu şekilde seçilenler, yerlerine seçildikleri kişilerin kalan süresini tamamlar ve bunlardan iki yıl veya daha az süreyle görev yapanların bu görevleri seçilme dönemi olarak değerlendirilmez.

(8) Kamu görevlisi iken Kurul Başkanlığına ve İkinci Başkanlığa seçilenlerin önceki kurumları ve görevleriyle ilişkileri sona erer. Bunlar, memuriyete giriş şartlarını kaybetmemeleri kaydıyla, hâkimler ve savcılar dâhil, görev sürelerinin sona ermesi veya görevden ayrılma isteğinde bulunmaları ve otuz gün içinde önceki kurumlarına başvurmaları durumunda, atamaya yetkili makam tarafından başvuru tarihinden itibaren en geç bir ay içinde mükteseplerine uygun kadrolara atanır. Görevin sona erdiği tarihten atama yapılmaya kadar, almakta oldukları aylık ücret ile sosyal hak ve yardımların Kurum tarafından ödenmesine devam olunur. Bunların Kurumda geçirdiği süreler, özlük ve diğer hakları açısından önceki kurum veya kuruluşlarında geçirilmiş sayılır.

BAŞKAN – Önergeler var.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Ben bir şey sorabilir miyim, kaçırılmış olabilir de, kusura bakmayın.

Şimdi, hem normal, sivil hayattan da insanlar gelebiliyor hem de memurlar da mı kurum başkanı olabiliyor, öyle algıladım, değil mi?

BAŞKAN – Tabii, tabii, kurul üyesi olabilir.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Yani bu son (8)'inci fıkra memurların kurum başkanı olduktan sonraki özlük haklarının kaybolmamasıyla ilgili ama normal bir vatandaş da, bu şartları sağlayan, başkan ve üye olabilir. Tamam.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Şimdi, en netameli maddelerimizden bir tanesi buydu. Aslında alt komisyonda bayağı müzakere edildi, ama sonradan bu çalışmalar devam etti. Sayın Bakanımızın da büyük katkıları oldu burada.

Arkadaşlarımız bir önerge hazırlamışlar ve diğer önergeler de var.

Önergeleri okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığına
Görüşülmekte olan Kanun Tasarısının 5 inci maddesinin (3), (4), (6) ve (7) numaralı fıkralarının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini, (5) ve (6) numaralı yeni fıkraların eklenmesini ve takip eden fıkraların teselsül ettirilmesini arz ve teklif ederiz.

Nevzat Pakdil Hamza Dağ
Kahramanmaraş İzmir

(3) İkinci fıkrada belirtilen nitelikleri taşıyanlardan Kurul üyesi olmak isteyenler bu taleplerini yazılı olarak Kuruma iletirler. İnsan hakları alanında çalışmalar yapan; sivil toplum kuruluşları, sendikalar, sosyal ve mesleki kuruluşlar, akademisyenler, avukatlar, görsel veya yazılı basın mensupları ve alan uzmanları da Kurul üyesi olabilecek nitelikteki kimseleri yazılı olarak teklif edebilirler. Kurum, üye olma niteliklerine sahip olanları ilgisine göre Cumhurbaşkanlığına, Bakanlar Kuruluna sunulmak üzere Başbakanlığa, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığına ve Baro Başkanlarıncaya seçilecek bir üye için Barolar Birliğine bildirir.

(4) a) İki üye insan hakları alanında temayüz etmiş kişiler arasından Cumhurbaşkanı tarafından seçilir.

b) Üyelerden yedisi insan hakları alanında temayüz etmiş kişiler arasından Bakanlar Kurulu tarafından seçilir.

c) Bir üye üniversitelerin hukuk ve siyasal bilgiler fakültelerinde insan hakları alanında temayüz etmiş öğretim üyeleri arasından Yükseköğretim Kurulu tarafından seçilir.

d) Bir üye en az 10 yıl avukatlık yapmış ve insan hakları alanında temayüz etmiş avukatlar arasından Baro Başkanları tarafından seçilir. Kurum tarafından adayların bildirildiği tarihten itibaren on gün içinde Türkiye Barolar Birliği Başkanlığı tarafından belirlenen yer ve zamanda baro başkanları tarafından seçim yapılır. Her bir baro başkanının bir oy kullanabileceği bu seçimde, en fazla oy alan aday üye seçilmiş sayılır.

(5) Başkan ve İkinci Başkan, Kurul üyeleri tarafından seçilir.

(6) Kurul üyesi seçimlerinde, insan hakları alanında çalışmalar yapan; sivil toplum kuruluşları, sendikalar, sosyal ve mesleki kuruluşlar, akademisyenler, avukatlar, görsel veya yazılı basın mensupları ve uzmanların çoğulcu bir şekilde temsiline özen gösterilir.

(8) Başkan ve üyelerin görev sürelerinin sona ereceği tarihten en geç iki ay önce durum, Kurum tarafından uygun iletişim araçlarıyla kamuoyuna duyurulur. Duyuruyu takip eden bir ay içinde ikinci fıkrada belirtilen şartları taşıyanların başvuruları, Kurum tarafından Bakanlar Kuruluna sunulmak üzere Cumhurbaşkanlığına, Başbakanlığa, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığına ve Baro

Başkanlarınca seçilecek bir üye için Barolar Birliğine iletilir. Cumhurbaşkanı, Bakanlar Kurulu, Yükseköğretim Kurulu ve Baro Başkanları tarafından üye olarak seçilenler, yerlerine seçildikleri kişilerin üyeliklerinin sona ermesini takiben göreve başlar.

(9) Başkan ve üyelerin görev süreleri dolmadan görevlerinin herhangi bir sebeple sona ermesi durumunda, sona erme tarihinden itibaren en fazla bir hafta içinde durum, Kurum tarafından kamuoyuna duyurulur ve duyuruyu takip eden onbeş gün içinde ikinci fıkrada belirtilen şartları taşıyanların başvuruları, Kurum tarafından Bakanlar Kuruluna sunulmak üzere Cumhurbaşkanlığına, Başbakanlığa, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığına ve Baro Başkanlarınca seçilecek bir üye için Barolar Birliğine iletilir. Bu şekilde seçilenler, yerlerine seçildikleri kişilerin kalan süresini tamamlar ve bunlardan iki yıl veya daha az süreyle görev yapanların bu görevleri seçilme dönemi olarak değerlendirilmez.

BAŞKAN – Diğer önerileri de okutacağım ama çok uzun bir önerge olduğu için, açıklama yapmak üzere Hamza Bey'e bir söz vereyim.

HAMZA DAĞ (İzmir) – Değerli Başkanım, Değerli Bakan, çok değerli üyeler; Başkanımızın da ifade ettiği gibi, en önemli maddelerden birisi.

Bu maddenin önce mevcut hâli şöyleydi: 11 üyenin tamamını Bakanlar Kurulu seçmekte, başkan ve ikinci başkan yine Bakanlar Kurulu seçmekteydi. Şimdi getirmiş olduğumuz, teklif etmiş olduğumuz bu öneriyle 7 üyeyi Bakanlar Kurulu, 2 üyeyi Cumhurbaşkanı, 1 üyeyi YÖK, 1 üyeyi de baro başkanları seçer hâle getirdik. Başkan ve ikinci başkan üyelerin seçeceği bir hâl, yani Bakanlar Kurulunun atayacağı değil, üyelerin seçeceği bir hâl. Aynı zamanda, önceden sadece başvuruların arasından, yani insan hakları kurumu için başvuru yapacaksınız ve bu başvuruların arasından Bakanlar Kurulu seçecekti, şimdi STK, akademisyen, sosyal ve mesleki kuruluşlar, basın yayın mensupları, yani bu alanda düşüncesi olan kişilerin önerebileceği kişileri de seçme imkânı getirdik. Özellikle insan hakları alanında temayüz etmiş kişilerin arasından seçileceğini belirttik.

Bu, STK'ların ve akademisyenlerin, dinlemiş olduğumuz hususların ne kadar dikkate alındığını gösteren bir maddedir. Açıkçası, özellikle tasarının içeriğiyle ilgili görüş sunan STK'ların ve akademisyenlerin, Sayın Baskın Oran'ın, Sayın İoanna Kuçuradi'nin söylediği bir husus vardı: "Önemli olan kim tarafından seçildiği değil, kimin seçildiği." Şimdi, burada kimin seçildiğini çok iyi açıklıyoruz. Özellikle hem STK'ların isim önerebilmesi hem insan hakları alanında temayüz edecek kişiler içinden seçileceğine dair hüküm koymamız ve seçimi de daha çeşitli bir hâle getiriyor olmamız, bunun yanında da başkanın üyeler tarafından seçiliyor olması, açıkçası, Avrupa'daki örneklerine baktığımızda çok daha ileri düzeyde olduğunu gösteriyor. Eğer bu öneri burada kabul edilir ve daha sonra kanunlaşır, bence tüm bu konudaki diğer ulusal kurumlara baktığınızda çok daha ileri bir düzeyde olacaktır.

Genel olarak diğerk akademisyenlerin hazırlamış olduğu hususlara baktığımızda ise, açıkçası bizim çok daha ileri noktada olduğumuzu görüyoruz. Mesela özellikle Cumhuriyet Halk Partili arkadaşların bire bir özümsediği, bire bir aldığı Sayın İoanna Kuçuradi'nin hazırlamış olduğu tasarıda Başkan tarafından, Başbakanlık tarafından önerilen kişiler arasından seçim vardır ve diğerlerinde de genelde bu tarzda bir husus, bu tarzda bir düzenleme vardır. Açıkçası biz biraz daha ileri gidip, daha genele yayacak bir sistem ortaya koyuyoruz. İnşallah teklif oy birliğiyle geçer ve neticesinde bu hüküm Türkiye'de bir örnek olur diyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Şimdi, bir açıklama da bu önergeyi konuşurken ben getireyim arkadaşlar.

Sivil toplum örgütleriyle çok diyalog kurduk, yani bana tek de geldiler, topluca geldiler. Ben kendilerine dedim ki: “Sizin kendinizin seçebileceği bir formül üretebilerseniz bu konuda biz bunu kanuna koyabiliriz, 1 üye, 2 üye, neyse.” Gittiler, geldiler, en sonunda şunu dediler: “Biz bir formülasyon oluşturamadık.” Hatta, yani, bunu söylemek de istemiyorum ama “Bunu bize bırakmayın, çünkü bizim bunu seçecek durumumuz yok, bizim bir üst kurulumuz yok. Şu anda özellikle Avrupa Birliği süreci çerçevesinde onlarca dernek kuruldu, nasıl bir araya geleceğiz, kimi seçeceğiz...” “Bir beş yıllık süre koyalım” dedim, bazıları ona karşı çıktı, “Bir on yıllık süre koyalım.” dedim, bazıları ona karşı çıktı. Dolayısıyla kendi aralarında bir seçim usulü belirleyemediler. Hatta en sonunda bunu bizlere... “Bir öneri alabilerseniz bizim için yeterli.” diye en sonunda bize böyle bir talepte bulundular.

LEVENT GÖK (Ankara) – Bunu ne zaman söylediler Sayın Başkan, ben hatırlamıyorum?

BAŞKAN – Bu süre içerisinde bana söylediler.

LEVENT GÖK (Ankara) – Toplantıda değil de...

BAŞKAN – Hayır, hayır.

LEVENT GÖK (Ankara) – Benim olduğum yerde değil de benim olmadığım yerde söylediler herhâlde, ben hiç duymadım bunları!

BAŞKAN – Bakın, toplantı tutanaklarını da gösterebilirim burada Levent Bey. Hepsi geldi, şurada toplantı yaptık bakın, benimle birlikte toplantı yaptılar. Ondan sonra tek tek tekrar görüşme yaptılar benimle ama bir formülasyon oluşturamadılar. Nitekim önerilerinde de, yazılı önerileri var, nasıl bir seçim yapılacağına dair bir önerileri yok. “Bizi dikkate alın.” diyorlar ama nasıl dikkate alınacağı noktasında...

LEVENT GÖK (Ankara) – Ya ben yanlış biliyorum ya size farklı cevap verdiler. Ben hepsinin notlarını aldım, okuyacağım.

BAŞKAN – Hay hay, siz de açıklarsınız.

LEVENT GÖK (Ankara) – İsterseniz... Siz şimdi her okunan önerge üzerinde mi oylama yapacaksınız yoksa bütün önergeyi okuyup da... Yani bir görüş berraklığı sağlayalım da.

BAŞKAN – Sizin önergenizi okutacağım ve size gerekçenizi sunduracağım.

Hamza Bey' in önergesinde görüş bildirmek isteyen var mı?

LEVENT GÖK (Ankara) – Ben kendi önergemde belirteceğim zaten.

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Şimdi oylamaya girmiyor herhâlde.

BAŞKAN – Girmiyorum oylamaya şu anda, hepsini ayrıca okutacağım, ondan sonra.

LEVENT GÖK (Ankara) – Okutun, ben kendi önergemde hem ona cevap vereceğim hem de kendi önergem hakkında konuşacağım.

BAŞKAN – Levent Bey' in önergesini okutuyorum:

TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan İnsan Hakları Kurumu Kanun Tasarısının 5. maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Mustafa Sezgin Tanrıkulu

Refik Eryılmaz

Levent Gök

İstanbul

Hatay

Ankara

Malik Ecdar Özdemir

Mahmut Tanal

Hüseyin Aygün

Sivas

İstanbul

Tunceli

MADDE 5-

(1) Kurul, ulusal ve uluslararası alanda insan hakları çalışmalarıyla ve düşünsel ile etik bağımsızlıklarıyla tanınan dokuz üyeden, Kurumun bünyesindeki ulusal komitelerin başkanlarından, TBMM İnsan Hakları İnceleme Komisyonu Başkanından ve varsa ombudsmandan oluşur.

Kurul, başkanını ve başkan yardımcısını kendi üyeleri arasından seçer,

(2) Kurula Başkan ve üye olabilmek için

(a) 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 48. Maddesinin (A) bendinin (1), (4), (5), (6) ve (7) numaralı alt bentlerinde belirtilen şartları taşımak,

(b) Herhangi bir siyasi partinin yönetim ve denetim organlarında görev yapmıyor olmak,

(c) En az 4 yıllık üniversite mezunu olmak,

(d) İnsan hakları alanındaki çalışmalarıyla temayüz etmiş olmak ve o güne kadarki yaşamıyla düşünsel ile etik bağımsızlığını kanıtlamış olmak gerekir.

(3) Birinci fıkrada belirtilen yedi kişi, insan hakları alanında on yıldan çok bir süreyle yaptıkları çalışmalarla tanınan sivil toplum kuruluşları, Türkiye Barolar Birliği, Türk Tabipler Birliği ve üniversitelere bağlı insan hakları merkezleri tarafından gösterilen birer aday arasından TBMM tarafından 2/3 çoğunlukla seçilir.

(4) Aday gösterilen sivil toplum kuruluşlarının çoğulcu bir şekilde seçilmesine özen gösterilir.

(5) Üyelerin görev süresi dört yıldır. Süresi bitenler en fazla bir dönem daha yeniden seçilebilir.

(6) Üyelerin görev süreleri dolmadan herhangi bir sebeple sona ermesi durumunda, sona erme tarihinden itibaren en fazla bir hafta içinde durum, Kurul tarafından kamuoyuna duyurulur ve duyuruyu takip eden bir ay içinde üçüncü fıkrada belirtilen usulle yeni üye seçilir. Bu şekilde seçilenler, yerlerine seçildikleri kişilerin kalan süresini tamamlar. Bunlardan iki yıl veya daha az süreyle görev yapanların bu görevleri seçilme dönemi olarak değerlendirilmez.

BAŞKAN – Levent Bey, siz açıklama yapacaksınız galiba.

LEVENT GÖK (Ankara) – Evet. Şimdi sizin de işaret ettiğiniz gibi, yani esas konunun bam teli olan madde bu.

Değerli arkadaşlarım, alt komisyonda yaptığımız tartışmalarda da en çok tartıştığımız maddelerden bir tanesi buydu. Orada da yaptığımız eleştiriler o zaman dikkate alınmadı. Ancak bir makyaj düzenlemesi maddesi getiriliyor şu anda. Makyajın düzeltilmesi söz konusu. Sivil toplum örgütlerinin de, belki muhtemelen bizim de düşüncelerimizi karşılar düşüncesiyle birkaç değişiklik önerisi var ama bunlar işin özünü de değiştirmiyor. Neden değiştirmiyor? Çünkü, kurulda, yine ifade edildiği gibi, iktidarın, Hükûmetin ve iktidar yanlısı kurumların etkinliği söz konusu.

Şimdi, diyorsunuz ki Cumhurbaşkanı 2 tane seçecek. Bir yandan Cumhurbaşkanının yetkilerinin azaltıldığı, azaltılması gerektiği bir dönemi konuşuyoruz, bir yandan Cumhurbaşkanına yeni bir görev ihdas ediyoruz. Hangi cumhurbaşkanına? Yani ben burada Sayın Cumhurbaşkanının da bir tartışmanın içerisinde olmasını istemem ama Sayın Cumhurbaşkanının da şu ana kadar yaptığı ve geçmişten bugüne değin yaptığı uygulamalar, onayladığı kanunlar ortadayken bizim Sayın Cumhurbaşkanına bu açıdan güvenmemiz söz konusu olabilir mi? Niçin Cumhurbaşkanını burada bir tartışmanın içerisine çektiniz şu anda?

BAŞKAN – Ama tarafsız bir makam diye...

LEVENT GÖK (Ankara) – Size göre tarafsız. Yani biz Cumhurbaşkanımızın diğer yüksek mahkemelere yaptığı atamaları biliyoruz, üniversitelere atadığı rektörlerin niteliğini biliyoruz, Cumhurbaşkanının önüne gelen yasayı alelacele onayladığını biliyoruz, haklı eleştirilere rağmen ve siz Cumhurbaşkanına, bizim bu konuda çok şiddetli eleştiriler getirdiğimiz, görevini yaparken tamamen iktidarla iç içe olmuş bir Cumhurbaşkanına siz 2 tane de insan hakları alanında üye atama yetkisi veriyorsunuz. Bu kabul edilebilir değildir. Nereden çıkartıyorsunuz? Yani şimdi durup dururken Cumhurbaşkanını bana tartıştırıyorsunuz burada, bunun sorumlusu sizsiniz. Yani ne yapmış şimdiye kadar Cumhurbaşkanı muhalefeti memnun eden ya da geniş kitleleri memnun eden? İktidarın önüne getirdiği yasaları onaylamış, iktidarın önüne getirdiği üyeleri rektör seçmiş, iktidarın önüne getirdiği üyeleri yüksek yargıya atamış, Anayasa Mahkemesine atamış...

AHMET SALİH DAL (Kilis) – Burada Cumhurbaşkanını mı tartışıyoruz?

BAŞKAN – Levent Bey...

LEVENT GÖK (Ankara) – Ama siz tartışırıyorsunuz. Olur mu öyle şey! Yani siz bana...

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEŞİR ATALAY (Kırıkkale) – Sayın Başkan...

LEVENT GÖK (Ankara) – Ben konuşuyorum ama, ben konuşuyorum...

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEŞİR ATALAY (Kırıkkale) – Komisyonunda, ben burada Hükûmeti temsil ediyorum, böyle Cumhurbaşkanının kişiliğini, tasarrufunu tartışmaya getiren bir şeyi burada onaylamıyorum ve itiraz ediyorum.

LEVENT GÖK (Ankara) – Sayın Başkan, sözüm kesilmesin ve İnsan Hakları Komisyonunun bir üyesinin hiçbir bakan sözünü kesemez, böyle bir uygulama yoktur.

BAŞKAN – Levent Bey, yalnız, bakın, önergemiz farklı bir konuda, siz Cumhurbaşkanımızın icraatlarıyla alakalı konuşuyorsunuz.

LEVENT GÖK (Ankara) – Gayet tabii, siz bunu getirdiğiniz zaman...

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEŞİR ATALAY (Kırıkkale) – Komisyon üyesi de ağzına geleni herkese söyleyemez.

LEVENT GÖK (Ankara) – Ben burada son derece medeni ölçülerde eleştirilerimi yapıyorum, Sayın Bakan tahammül edemiyorsa kendi bileceği iştir. Tahammül edeceksiniz Sayın Bakan, burası İnsan Hakları Komisyonu.

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEŞİR ATALAY (Kırıkkale) – Bizim görüşmemizin sınırları var.

LEVENT GÖK (Ankara) – Zaten, yapmak istediğiniz insan hakları kurulu da Hükûmete tabi olacağı için siz bu eleştirileri duymak istemiyorsunuz. Duymuyorsanız siz bilirsiniz, ama bunları dinleyeceksiniz. Siz burada, benim sözümü kesemezsiniz.

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEŞİR ATALAY (Kırıkkale) – Biz on yıldır bu ülkede insan haklarını getiren Hükûmetiz, demokratikleşmeyi savunan Hükûmetiz.

LEVENT GÖK (Ankara) – Siz iktidarın gücünü burada bir muhalefetin üyesi üzerinde kullanamazsınız.

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEŞİR ATALAY (Kırıkkale) – Ağzınıza geleni söyleyemezsiniz.

LEVENT GÖK (Ankara) – Ben ağzıma geleni söylemiyorum Sayın Bakan, gerçekleri söylüyorum.

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEŞİR ATALAY (Kırıkkale) – Söylüyorsunuz.

LEVENT GÖK (Ankara) – Gerçekleri söylüyorum ve burada toplantıyı Komisyon Başkanı yürütürken siz bu hâlde dahi bana müdahale ediyorsunuz, buna hakkınız yoktur. Buna izin veremem ben.

BAŞKAN – Levent Bey, önerge üzerinde konuşalım.

LEVENT GÖK (Ankara) – Öyle bir usul yok Sayın Başkan. Ben son derece medeni bir şekilde konuşurken devletin bir bakanı bana bu şekilde müdahale edemez.

BAŞKAN – Sayın Cumhurbaşkanımızı hepimizin koruması lazım.

AHMET SALİH DAL (Kilis) – Levent Bey “Ben bu öneriyi kabul ediyorum” veya “etmiyorum” dersin. Fakat Cumhurbaşkanına...

LEVENT GÖK (Ankara) – Arkadaşlar, sözümü niçin kesiyorsunuz?

AHMET SALİH DAL (Kilis) – Sözün kesilmiyor ama...

LEVENT GÖK (Ankara) – Sırası geldiğinde konuşursunuz. Ben konuşurken sözüm kesiliyor burada, var mı böyle bir şey. Ben kimseye hakaret etmiyorum burada.

BAŞKAN – Levent Bey, devam edin.

LEVENT GÖK (Ankara) – Sözümü niçin kestiriyorsunuz Sayın Başkan?

BAŞKAN – Ben uyarmak zorundayım.

AHMET SALİH DAL (Kilis) – Cumhurbaşkanına hakaret ediyorsunuz.

LEVENT GÖK (Ankara) – Ben kimseye hakaret etmiyorum, ben kimseye hakaret etmedim buradan.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Hakaret etmedi ya.

LEVENT GÖK (Ankara) – Tam tersine “Cumhurbaşkanını niçin bu tartışmanın içerisine soktunuz?” diye sizleri eleştiriyorum. Olabilir mi böyle bir şey?

BAŞKAN – O zaman kime vereceğiz bunu? Cumhurbaşkanına vermeyin, YÖK’e vermeyin, oraya vermeyin...

LEVENT GÖK (Ankara) – Ben ne yapacağınızı size söyleyeceğim?

BAŞKAN – Söyleyin o zaman ne yapacağınızı, söyleyin.

AHMET SALİH DAL (Kilis) – Levent Bey, bunun usulü vardır.

LEVENT GÖK (Ankara) – Bir saniye, bir saniye değerli arkadaşlar.

Ben konuşuyorum, ben konuştuktan sonra bana cevap verebilirsiniz, ama ben konuşurken benim konuşmamı kesmeye ne sizin gücünüz yeter ne de Bakanın gücü yeter. Sayın Bakan, bir daha böyle davranmayın lütfen. Burası İnsan Hakları Komisyonu. Siz Meclis İnsan Hakları Komisyonunda bir muhalefet temsilcisine bunu söylerken Bakanlar Kurulu olarak atadığınız kurul üyelerine kim bilir neler söylersiniz. İşte, zaten yasanın özü de budur arkadaşlar, budur. Anlaştık mı Sayın Bakan, anlaştık mı?

BAŞKAN – Levent Bey, Komisyona hitap edin.

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEŞİR ATALAY (Kırıkkale) – Hiçbir komisyon üyesi Cumhurbaşkanına bizim önümüzde hakaret ederek konuşamaz, biz de cevabını veririz.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Hakaret etmedi.

LEVENT GÖK (Ankara) – Ben kimseye hakaret etmedim. Siz burada Bakan olarak...

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEŞİR ATALAY (Kırıkkale) – Sizin sözünüzü kesmiyorum. Cumhurbaşkanına burada...

LEVENT GÖK (Ankara) – Sizin zaten benim sözümü kesmeye haddiniz yok, hakkınız yok Sayın Bakan. Sizin benim sözümü kesmeye ne haddiniz var ne hakkınız var.

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEŞİR ATALAY (Kırıkkale) – Benim var.

LEVENT GÖK (Ankara) – Hayır, yoktur efendim. Öyle bir şey olabilir mi?

AHMET SALİH DAL (Kilis) – Levent Bey, tartışma ortamı mı yaratmak istiyorsunuz?

LEVENT GÖK (Ankara) – Gayet tabii tartışacağız.

AHMET SALİH DAL (Kilis) – Ya tartış da hakaret etme Cumhurbaşkanına.

LEVENT GÖK (Ankara) – Siz ne haklarla benim sözümü kesiyorsunuz burada?

AHMET SALİH DAL (Kilis) – Sen kimsin ki, Allah mısın?

LEVENT GÖK (Ankara) – Ben önergemi vermişim, konuşuyorum.

AHMET SALİH DAL (Kilis) – Hakaret edeceksin, sözünü kesmeyeceğiz, olur mu öyle şey?

LEVENT GÖK (Ankara) – Kime hakaret etmişim?

AHMET SALİH DAL (Kilis) – Cumhurbaşkanına hakaret ediyorsun.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Hakaret etmedi.

LEVENT GÖK (Ankara) – Sen Cumhurbaşkanına 2 tane insan hakları kurulu üyesi atama yetkisi verirsen, ben de bunları söylerim kardeşim.

AHMET SALİH DAL (Kilis) – Ne demek ya? Böyle bir şey var mı ya?

HAMZA DAĞ (İzmir) – Ne var ki bunda ya?

LEVENT GÖK (Ankara) – Ne mi var ki? Ne mi var ki Hamza'cığım? Şu ana kadar atanmış Anayasa Mahkemesi üyelerini, Yargıtay üyelerini, yüksek mahkeme üyelerini bir görelim bakalım. (Gürültüler)

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEŞİR ATALAY (Kırıkkale) – Yani bu üyeleri bilmem ne şey... Böyle konuşma olur mu Sayın Başkan?

LEVENT GÖK (Ankara) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Levent Bey, devam edin, bakın, siz önergenizi açıklayın.

LEVENT GÖK (Ankara) – Benim açıklamama başta Sayın Bakan olmak üzere izin vermiyorlar.

BAŞKAN – Siz kendi önergenizi açıklamak üzere söz aldınız.

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEŞİR ATALAY (Kırıkkale) – Önergenizi açıklayın.

LEVENT GÖK (Ankara) – Ben önergemini açıklıyorum, çok net bir şey söylüyorum. Bugüne kadar yaptıkları icraatlarla ne yaptığı belli olan bir Cumhurbaşkanına, insan hakları kurulu üyesi atama hakkı verilemez. Bunda yanlış bir şey var mı Sayın Bakan?

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEŞİR ATALAY (Kırıkkale) – Sizin önergeniz değil ki, bu bizim önergemiz. Siz önergenizi açıklayın. Sizin önergenizi açıklamak üzere söz aldınız, önergenizi açıklayın.

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – Arkadaşımız önergenizi açıklıyor.

LEVENT GÖK (Ankara) – Sayın Bakan, niçin rahatsız oldunuz, yani niçin bu kadar... Bakın, zaten...

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEŞİR ATALAY (Kırıkkale) – Çok ayıp, etmeyin. Burada güzel bir şey görüşüyoruz, Cumhurbaşkanına hakaret etmeyin.

LEVENT GÖK (Ankara) – Sayın Bakanın bu tavrı... Bakın, burası Meclis İnsan Hakları Komisyonu Sayın Bakanım. Beni Cumhuriyet Halk Partisinin kurulları seçti, buraya gönderdi, iktidarınızın ve AKP'nin grubu seçmedi. Siz bizi dinlemek zorundasınız burada. Ama siz çok taraflı bir şekilde müdahale ediyorsunuz ve işte zaten bizim de sergilemek istediğimiz... Yapılmak istenen kurulun özünü de bu yaptığınız davranışla çok net bir şekilde ortaya koydunuz.

Sayın Başkan...

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz...

LEVENT GÖK (Ankara) – Hayır, daha bitmedi.

BAŞKAN – Ama siz kendi önergenizi açıklayın...

LEVENT GÖK (Ankara) – Açıklamaya çalışıyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

LEVENT GÖK (Ankara) – İşte zaten, tam da özü olan maddeyi konuşuyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hadi konuşalım.

LEVENT GÖK (Ankara) – Sözümlü lütfen kestirmeyin, bu bir bakan dahi olsa.

BAŞKAN – Levent Bey, devam edin lütfen.

İHSAN ŞENER (Ordu) – Ya, parmak göstererek, böyle tehdit ederek konuşamazsınız ki!

LEVENT GÖK (Ankara) – Ben kimseyi tehdit etmiyorum.

İHSAN ŞENER (Ordu) – Niye o parmağınızı...

LEVENT GÖK (Ankara) – Ben tehdide uğruyorum, hakkımı savunuyorum burada.

İHSAN ŞENER (Ordu) – Lütfen, lütfen ya...

LEVENT GÖK (Ankara) – Siz de kalkın, bir kurul üyesi olarak Bakana söyleyin “Arkadaşımızın sözünü kesmeyin.” diye. Benim buna fırsat vereceğimi mi zannediyorsunuz? Olabilir mi böyle bir şey ya!

İHSAN ŞENER (Ordu) – Lütfen, yani kim kime ne fırsatı verir, bunun ölçüsünü siz koyacak değilsiniz.

BAŞKAN – Levent Bey, siz sözünüzü söyleyin.

LEVENT GÖK (Ankara) – En ufak bir eleştiriye tahammülünüz yok. Yani işte insan hakları kurulu ne söyleyecek? İnsan haklarını kim ihlal ediyor? Devlet ihlal ediyor. Bunu söylediği zaman derhâl bastıracaksınız, olabilir mi böyle bir şey değerli arkadaşlarım? İşte bu yüzden bu madde en netameli maddedir ve Paris İlkelerine... Bu toplantıya giren tüm sivil toplum örgütlerinin tüm karşı çıkmalarına rağmen, iktidarınız, iktidar partisine mensup arkadaşlarımız bir makyaj düzenlemesi getiriyorlar ve güya çoğulculuğu artırmayı hedefliyorlar. Tümüyle külliyen gerçek dışı bir uygulamadır bu ve kurulun bağımsızlığını sağlamaktan da uzaktır.

Biz getirdiğimiz önergede... Avrupa ülkelerindeki örneklere bir bakın. Avusturya: Üyeleri Parlamento tarafından seçiliyor değerli arkadaşlarım, nitelikli çoğunluklarla Parlamentoda seçiliyor. Danimarka: Danimarka’da yine Parlamentodan seçilen bir kurul söz konusudur, bunları bölüştürmüştür Danimarka: Örneğin 6’sı İnsan Hakları Konseyinden, 2’si Kopenhag Üniversitesi’nden, 2’si başka bir üniversiteden, 2’si Danimarka’dan başka bir enstitü tarafından seçilen kişiler tarafından belirleniyor. Yine Portekiz: Portekiz’de de Parlamento tarafından seçilen bir yöntem söz konusudur.

Şimdi, değerli arkadaşlarım, burada bu getirilmiş olan bu madde... Sayın Başkan, herhâlde benim dışımda başka görüşmeler yaptı, ben bilmiyorum ama, bakın, Öztürk Türkdoğan, İnsan Hakları Derneği Başkanı; Metin Bakkalcı, Türkiye İnsan Hakları Vakfı. Öztürk Türkdoğan diyor ki... Size demişler ya “Biz bunun nasıl seçileceğini belirleyemeyiz.” diye. Benim notlarım var, bunlar kayıtlarda belli. Üyelerin Parlamento tarafından seçilmesi gerekir, bizim önerimiz demiş. Siz bunu duymamışsınız ama ben not almışım, kayıtlarda da var bunlar.

BAŞKAN – Benim bahsettiğim konu farklı, sizinki...

LEVENT GÖK (Ankara) – Bir dakika, bir dakika...

Onun dışında, MAZLUMDER “Bu yapı uluslararası normlara göre kurulmuş bir yapı değildir.” diyor burası için. “Kurum Mecliste nitelikli çoğunlukla seçilmesi gerekir.” Kim söylüyor bunu? MAZLUMDER söylüyor. Yine kim söylüyor? Uluslararası Af Örgütü söylüyor. Yine Diyarbakır Barosu, İzmir Barosu, Türk Hukuk Araştırmaları Vakfı ve buraya gelen herkes. İoanna Kuçuradi de dâhil biliyorsunuz hepsi...

HAMZA DAĞ (İzmir) – İoanna Kuçuradi kendisi hazırladığında “Başbakanlık” demiş ya, gözünü seveyim! Kendi hazırladığında “Başbakanlık” demiş.

LEVENT GÖK (Ankara) – Efendim, bakın... Üyelerin niteliklerini söylüyorum ben Hamza' cıgım...

HAMZA DAĞ (İzmir) - Tamam işte “Üyelerin seçimini” diyorsun.

LEVENT GÖK (Ankara) – Şimdi, orada esas önemli olan, değerli arkadaşlarım, buradaki üyelerin entelektüel ve etik bakımdan bağımsız olmaları çok önemli.

MEHMET METİNER (Adıyaman) – O nasıl bağımsızlıktır ya!

LEVENT GÖK (Ankara) – Şimdi, zaten, Mehmet Bey' cıgım...

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Levent Bey...

LEVENT GÖK (Ankara) – İzin verin, ne olursunuz ben konuşayım, rica ediyorum.

BAŞKAN – Levent Bey devam etsin...

LEVENT GÖK (Ankara) – Bakın, rica ediyorum... Yani önemli bir madde, tam da siz o sırada geldiniz, en önemli maddeyi tartışıyoruz. Yani kurumun zaten bam teli burası, bu kurul bağımsız mı olacak, Hükûmete mi bağlı olacak. Bu Hamza Bey'in getirdiği öneriyle 7 tanesini Bakanlar Kurulu, Hükûmet, 2 tanesini Cumhurbaşkanlığı, 1 tanesini yine niteliğini bildiğimiz YÖK. Oy hakkı herkese eşit verilmiş Barolar Birliği yani İstanbul Barosunu da bir tutuyorsunuz, diğer küçük illerin barosunu da bir tutuyorsunuz, Ankara Barosunun da bir oyu var, başka bir baronun da bir oyu var. Bu baroların bir tek oyuyla yani hepsi eşitmiş gibi gösteriyorsunuz ama baroların sayısal çoğunluğunu ve kat sayısını hiç öne almıyorsunuz. Bu getirilen önerge alt komisyondan geçen önerenin hiçbir değişikliğe uğramamış hali gibi ben görüyorum çünkü yine Hükûmetin, iktidarın ve siyasi otoritenin ciddi baskısı vardır bu üyelerin seçiminde.

MEHMET METİNER (Adıyaman) – El insaf!

LEVENT GÖK (Ankara) – Mehmet Bey konuşuyoruz, siz de konuşun, bakın ben söylüyorum.

BAŞKAN – Devam edin Levent Bey, devam edin.

LEVENT GÖK (Ankara) – Bir kere kurum bizim önerimizde -bunlar da yine Paris İlkeleri çerçevesinde- Türkiye standartlarına göre biz 9 üyeye sınırladık. Bunun da gerekçesi, kurumun daha nitelikli çalışması açısından o şekilde değerlendirdik. Üyelerin de en az dört yıllık üniversite mezunu olması ve tamamının insan hakları alanındaki çalışmalarıyla temayüz etmiş olmaları ve o güne kadar yaşamıyla, düşünsel ile etik bağımsızlığını kanıtlamış olmaları şartı vardır bizde. Yani örneğin seçilecek kişi de herkes bir kere oy birliğiyle içi ferah olarak “tamam” demeli, “Bu ne AKP'lidir bu ne CHP'lidir bu ne BDP'lidir bu ne MHP'lidir. Evet, insan haklarına bu uygundur.” demelidir. Bu özelliği getirdik yani işin daha bir entelektüel boyutunu ve fikrî bağımsızlığını öne çıkarttık.

Yine, bizim, seçimle ilgili maddemiz, bu kuruldaki 5 kişinin insan hakları alanında on yıldan çok bir süreyle yaptıkları çalışmalarla tanınan sivil toplum kuruluşları, Türkiye Barolar Birliği, Türk

Tabipler Birliği ve üniversitelere bağlı insan hakları merkezleri tarafından gösterilen birer aday arasından Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından nitelikli, üçte 2, bütün partilerin uzlaşmasıyla seçilmesine dayanan bir ilkedir ve doğrusu da budur. Seçimler geldiği zaman üçte 2'yi bulacak şekilde partiler bir uzlaşmayı sağlamalıdır ve İnsan Hakları Kurulunu her türlü siyasi tartışmanın, her türlü bağımsızlığa yönelik tartışmanın dışına çıkarmalıdır. Çok gerçekçi bir öneridir ve sunduğum diğer örnekler de göstermektedir ki diğer ülkeler de bu ilkelere harfiyen uymuşlardır.

Bu kurulun başkan ve başkan yardımcısını önermiş Hamza Bey. Biz de bunu önermiştik ama bizim dediğimiz, seçilen kurul içerisinden, atama kurulda değil, Meclisin üçte 2 nitelikli çoğunlukla seçtiği bu kurulun içinden seçilecek bir yapılanmayı getirmiştik. Siz getirdiğiniz öneriyle yine iktidarın ve siyasi otoritenin ağırlığını yine artırıcı bir şekilde devam ettiriyorsunuz.

Değerli arkadaşlar, burada bir atama söz konusudur.

Hamza Bey, Baskın Oran'dan bahsetti. Ben Baskın Oran'ın ne dediğini size söyleyeyim ve konuşmamı sonlandırayım. Muhtemelen arkadaşlar herhâlde bize cevap vereceklerdir ama Baskın Oran aynen şunları söylemiştir sevgili Hamza kardeşim ve değerli üyeler: "İnsan hakları bireyi devletten ve cemaatten koruyan haklardır. Bu tasarıyla siz kuzuyu kurda teslim ediyorsunuz. Bu bir Nevzat Tandoğan kanunu" demiştir.

Evet, değerli arkadaşlar, burada insana karşı sorumlu olunmasını söylemiştir Baskın Oran ve onun da önerdiği yöntem Türkiye Büyük Millet Meclisidir.

Bizler bunları alt komisyonda da tartıştık ve özellikle sivil toplumun, bu konudaki, üniversitelerin, saygın isimlerin üzerinde en çok durduğu madde budur ve şu anda konuştuğumuz en önemli madde de kurulun bağımsızlığına yöneliktir. Diğer maddeler bunun yanında neredeyse teferruat gibi kalmaktadır.

Kurulun bağımsızlığını sağlamazsak ne olur? Kurulun bağımsızlığını sağlamazsak eğer herkes benim gibi özgürce düşüncesini söylemezse o kurulacak kurula gelecek bir bakan, kurulda benim gibi konuşan bir üyeyi rahatlıkla susturabilir. Esasında Sayın Bakanımızın bu çıkışı da kurulacak kurulun da hangi nitelikte çalışacağını ortaya koyması açısından çok canlı ve çarpıcı örnek olmuştur. Sayın Bakanım, bu müdahaleniz için size teşekkür ederim.

BAŞKAN – Çok teşekkür ederim.

Şimdi, değerli arkadaşlar...

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Söz vereceğim.

Sayın Bakanım, ben de birkaç kelime edeyim ondan sonra size söz vereceğim.

Şimdi, bakın arkadaşlar, bir defa şunu iyi görmemiz lazım yani ne Paris Prensipleri ne uluslararası standartlar bize tekdüze bir kurum yapmamızı emretmiyor, bir defa bunu kabul edelim.

Şimdi, herkes kendi açısından bakıyor ama bakın, benim önümde işte İngiltere ve Fransa var. Başkaları da var ama daha fazlasını söylemiyorum. İngiltere’de başkan ve üyeler bakan tarafından atanıyor. Yani bırakın bakanlar kurulunu, şunu bunu geçtik, bir bakan tarafından atanıyor ve Paris Prensipleri’ne tam uyumlu, “A” standardı almış.

Şimdi, Fransa’da başbakan tarafından atanıyor. Hatta bırakın üyeleri, genel sekreter var orada, bizim şu anda başkan yardımcısı konumundaki, genel sekreteri yani idari bir birimin başındaki adamı dahi başbakan atıyor, “A” notu almış, Paris Prensipleri’ne tam uyumlu. Dolayısıyla sadece nereden atandığına, kimin atandığına bakarak bunlara karar vermek ve bunları mahkûm etmek hakikaten bence de doğru bir değerlendirme değil.

Şimdi, “Niye Meclise bir görev verilmedi seçimlerde?” Buna birazcık bakmak lazım. Bakın, arkadaşlar bizim Komisyonumuza gelmedi de, şu anda Anayasa Komisyonunda inceleniyor, kamu denetçiliği diye bir kurum var. Kamu Denetçiliği Kurumu Meclis içerisinde konuşlandırılmış, öyle değerlendirilmiş ve çalışmaları Meclisle irtibatlandırılmış bir insan hakları birimi olarak düzenlenmiş. Öbür taraftan da, yürütmenin ve idareyle bağlantılı bir şekilde bir İnsan Hakları Kurumu tasarlanmış.

Şimdi, siz bunu, yürütmenin içerisinde olacak bir şeyi Meclisle irtibatlandırırırsanız çok uygun olmaz. Kaldı ki biz yine bunun Meclisle irtibatını kurduk. Nasıl kurduk? İleriki maddelerde var. Dedik ki: “İnsan Hakları Kurumu yılda bir sefer Meclis İnsan Hakları Komisyonuna bilgi sunar” diye de böyle bir irtibatını kurmaya çalıştık. O bakımdan, hakikaten ben samimi söylüyorum yani buraya gelen tüm sivil toplum örgütleri bir öneri getirmediler. Hatta en sonunda, “Evet, biz bu konuda uzlaşamayacağız, siz bunu değerlendirin.” dediler.

Yine, bakın, seçilecek kişiler açısından söylüyorum, “Seçimlerde insan hakları alanında çalışmalar yapan sivil toplum kuruluşları, sendikalar, sosyal ve mesleki kuruluşlar, akademisyenler, avukatlar, görsel ve yazılı basın mensupları ve uzmanların çoğulcu bir şekilde temsiline özen gösterilir.” diyor. Yani kaynağı da belirtiyor, kaynağının neresi olacağını. Bunlar genel bir tanımlama. Bunun dışında atanacak kişiler, avukatlar, diyor ki: “Avukatlıkta on yıl mesleki tecrübesi olacak. Ayrıca insan hakları alanında temayüz etmiş olacak.” Yani bunu daha fazla nasıl daraltabilirsiniz? Artık bundan sonrası ancak Ahmet’i, Mehmet’i atayın demek olur ki o da avukatlara, seçilecek insanlara saygısızlık olur. Kanaatimce bu bizim kurul Paris Prensipleri’ne uygun diye düşünüyorum.

Şimdi Sayın Bakanım söz vereceğim.

Sayın Bakanım, buyurun.

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEŞİR ATALAY (Kırıkkale) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli üyeler; tabii, önemli bir kurum oluşturuyoruz, İnsan Hakları Kurumu ve bunu Hükûmet tasarısı olarak getiriyor. Alt komisyonda da, Komisyonunuzda da uzun süre çalışıldı.

Yani kimse “Böyle bir tasarı getirin.” diye zorlamıyor. Neticede Hükûmetin planladığı insan haklarıyla ilgili bazı mekanizmalar var. Esasen, biz, Hükûmet olarak şu on yıldır Türkiye'nin demokratikleşmesi, insan haklarının gelişmesi anlamında çok ileri adımlar attık. Herkes buna kendisi baksın, şöyle insafla düşünsün. Türkiye işkencelerle, faili meçhullerle anılan bir ülkeydi. Yani geçmişteki pek çok karanlık noktaların aydınlatıldığı bir dönemi yaşıyoruz. En ileri demokratik adımların atıldığı bir dönemi yaşıyoruz. Türkiye örnek gösteriliyor birçok yerde.

Şimdi, inşallah yeni değişiklikler yaptık, Anayasa Mahkemesi insan hakları mahkemesi konumuna geliyor. İnşallah biz de bu kurumu, tam onun başladığı 23 Eylül'dür, insan hakları başvurularının başlayacağı Anayasa Mahkemesine, o gün bu kurumun da hayata geçmesini istiyoruz. Ombudsmanlık, işte yarın Anayasa Komisyonunda görüşülecek. Burada İçişleri Bakanlığı hazırladığım, şimdi gelen, hazırlattığımız tasarı var, biliyorsunuz kolluk gözetim mekanizması var. Ayrımcılıkla mücadele tasarısı Başbakanlıkta, o gelecek. Tabii, üçüncü yargı paketi, dördüncüsü var yolda, üçüncüsü önümüzdeki hafta Genel Kurulda görüşülmeye... Bunların hepsi haziran ayı içinde Mecliste inşallah, demokratikleşme adımları olarak hepsi birbirini tamamlayan çok önemli mekanizmalar.

Burada, tabii, Komisyonunuz istediği kadar görüşün, bizim o konuda bir rahatsızlığımız yok ama burada bulunmayan Sayın Cumhurbaşkanını “iktidarın bilmem neyidir, onun atadığı şunlardır, yargı, yasama, giden yasalar...”

Tabii, burada temsilcisi de olmayan, savunması da olmayan, buranın gündeminde olmayan Sayın Cumhurbaşkanının şahsıyla ilgili konuda hepimizin hassasiyeti vardır. Bu Cumhurbaşkanı olmasa bir başkası olsa yine aynı müdahaleyi yapmamız gerekir. Yoksa kanunun, tasarımın özünü ilgili istediğiniz her şey burada konuşulsun, bu Komisyonun katkısıyla... Onu zaten baştan öyle yaptık, alt komisyon bunu olgunlaştırsın.

Şimdi, burada, bu rastgele bir kanun değil arkadaşlar yani bu Hükûmet baştan beri “İnsanı yaşat ki devlet yaşasın.” “Devlet insanı asla ezemez.” diyor. Bizim Hükûmetimizin bugüne kadarki çalışmalarının özü bu. Bu mekanizmalar bunun için getiriliyor. Gelip de böyle formalite oyalansın, bir iş yapmasın falan diye biz bu kurumları kurmuyoruz. Hükûmet, kendimiz bu konuda çok acımasız bir şey içindeyiz.

Bakın, bir karakollar olayı vardı. Karakolları olayı vardı. Şu anda Türkiye'de bir karakollar olayı yok. Polis merkezleri... Gidin bakın nasıl değişti.

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – İzmir’de hâlâ karakollarda kadınları dövüyorlar.

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEŞİR ATALAY (Kırıkkale) – Onu kim tespit etti?

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – Kim tespit etti bilmem ama hâlâ karakollarda insanlar dövülüyorsa...

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEŞİR ATALAY (Kırıkkale) – Onu işte o karakola koydurduğumuz kamera...

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – Bu örneği vermeyin yani.

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEŞİR ATALAY (Kırıkkale) – İki yılda tek olay vardır.

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – Kamera o işkenceyi önledi mi, kötü muameleyi?

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEŞİR ATALAY (Kırıkkale) – İşte gereken yapıyor.

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – Nasıl örnek veriyorsunuz Sayın Bakan ya!

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEŞİR ATALAY (Kırıkkale) – Bakın, Türkiye'nin...

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – Dayak yiyen kadın, polisten daha çok cezayla karşı karşıya.

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEŞİR ATALAY (Kırıkkale) – 200 karakol hepsi kameralı, hepsi insani ortamda. 40 bin polis eğitilmiştir, gelen kişiye nasıl insanca davranacaksın.

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – Belli, hepsi biber gazı...

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEŞİR ATALAY (Kırıkkale) – Biz bunlarla meşgulüz. Arada yanlışlık olursa da cezasını görüyor. İşkence ve kötü muameleye öyle bir Ceza Kanunu'nda ceza getirdik ki artık bakın iki yıldır Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine işkenceyle ilgili bir tane dava gitmemiştir. Hâlbuki iktidar olduğumuzda Avrupada, dünyada biz Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde işkenceci ülke olarak tanınıyorduk.

Şimdi davalarımız yok mu Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde? Var. İnşallah 23 Eylül'den itibaren Avrupa İnsan Hakları Mahkememiz de devreye giriyor ve Türkiye iç mekanizmalarıyla onu da azaltmış olacak. Yani adımlar atıyoruz değerli üyeler, bunları ifade etmek istiyorum.

Şimdi, burada inanın çoğulcu yapıyı nasıl kurarız diye kafa yoruyoruz. Sivil toplum kuruluşlarıyla ben de görüştüm. Onlarla benim hukukum çok da iyidir. İnsan hakları konusunda İçişleri Bakanlığım döneminde onları âdeta çalışma arkadaşlarım gibi yakınımdaya tutuyordum ben, o arkadaşlara sorun bunu bilirler. Yani o tasarıları hazırlarken, göç tasarısını hazırlarken, kolluk gözetim mekanizmasını... Yani biz bu hassasiyetler içindeyiz fakat burada bir noktayı sadece Başkanım söyleyerek bitirmek istiyorum: Diğer kurumlarla birlikte bir tamamlayın. Ombudsmanlık Meclise verilmiş. Bu işe, dünyada pek çok örneği var, tamamen bakanlığın atadığı şeyler de olabilir.

Şimdi, biz bazen şunlarda tabii hassasiyet gösteriyoruz, belki ülkemizdeki daha önceki iyi olmayan hatıralar, örnekler olabilir, kişinin atandığı yeri çok önemsiyoruz, önemli ama aynı zamanda vasfı çok önemli. Yani getireceğiniz kişilerin vasfı ve özelliği önemli, dürüst çalışacak. Buraya gel sin de insan haklarıyla ilgili bir şey yapmasın canım, işte göz yumsun falan diye getiriyorsak böyle bir kurumu zaten kurmaya gerek yok. Ama önemli olan, bu konularda hassasiyeti olan, iyi çalışan insanları bulmak.

Şimdi, bu, batıyla bizim aramızda daima sorun olur yani yanlış anlamayın, şöyle küçük bir örnek: Ben devlet bakanıyken ilişkili kuruluşlardan biri, RTÜK bana bağlıydı. RTÜK'le ilgili o zaman biliyorsunuz bir de Anayasa değişikliği yaptık, onu özellikle biz getirdik Meclis seçsin diye, o zaman Anayasa değişikliği. Diğer ülke örneklerini de aradık. Diyelim ki Almanya'da iletişimden sorumlu bakan atıyor RTÜK üyelerini. Kimin atadığından ziyade RTÜK'ün görevi var, fonksiyonları var, çalışma ilkeleri var. Oraya gelen kişi bunun için geliyor, o görevini iyi yapacak. O görevini iyi yapmayacaksa o kişiyi oraya getirmeyeceksiniz. Atarken, diyelim ki biz Cumhurbaşkanına verirken şunu konuştuk: Aynen Başkanımın söylediği gibi, "Sivil toplum kuruluşları kendi aranızdan bir temsilci seçseniz." dedik. "Seçemeyiz" dediler. Bunu Cumhurbaşkanına verelim, Cumhurbaşkanı Türkiye'de bu alanda en faal olanlar içinden, sivil toplum kuruluşlarımız içinden, insan haklarıyla ilgili beş altı dernek vardır yani ismi bu olan ve temel çalışma alanı bu olan, bunlardan 2 kişiyi seçsin diye. Yani tamamen sizlerle aynı hassasiyetler içindeyiz, bu kurumun iyi çalışması lazım. Ama buraya pek çok farklı yapılar getirebilirsiniz. Alt komisyonumuz çalıştı, komisyondan sonra biz tekrar arkadaşlarla çalıştık, başkalarıyla paylaştık. Yani biraz daha çoğulcu yapı ama vafsa daha çok yönelen burada bir özellik getiriyoruz. Ben bunu kısaca arz etmiş oluyorum yani bu, iyi yürüyecek. Biz bunu yürütmek için. Bizim sıkıntılarımız var insan haklarıyla ilgili, Türkiye'nin sıkıntıları var, Hükûmetin sıkıntıları var. Daha iyi olması lazım insan haklarında Türkiye, biz bunun için çalışıyoruz arkadaşlar, başka bir şey için değil.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ertuğrul Bey'e söz vereyim.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Şimdi, bu madde hakkında...

BAŞKAN – Ertuğrul Bey, sizin önergenizi okutalım da öyle yapalım.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Hayır ben onun hakkında önerge sıram gelince öyle konuşacağım. Ben diğer hususlar hakkında söz almak istiyorum.

Birincisi, demin Levent Gök arkadaşımızla kurulun kimi üyeleri ve Bakan arasında geçen tartışmanın şekli ve...

BAŞKAN – Ertuğrul Bey, önergeyi bir okutalım, ondan sonra hem önerge hem de...

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Peki, tamam, fark etmez.

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – Sayın Başkan, madem bizim önergemiz üzerinde konuşacaksak, izin verirseniz ben de...

BAŞKAN – Size de müsaade edeceğim. Size de kendi önergeniz üzerinde... Önergelerin hepsini bir okutayım.

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan TİHK Kanunu Tasarısının 3. fıkrasının ikinci cümlesinin “Sahip olanlar” ibaresinden sonra “TBMM Genel Kuruluna sunulmak üzere TBMM Başkanlığına” olacak şekilde değiştirilmesini, 4. fıkrasının “Türkiye İnsan Hakları Kurumu üyeleri Türkiye Büyük Millet Meclisinden nitelikli çoğunlukla seçilir” cümlesiyle başlamasını, taslaktaki ilk cümlelerin çıkarılmasını arz ederiz.

Ertuğrul Kürkcü
Mersin

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığına
Görüşülmekte olan TİHK Kanunu Tasarısının 5. maddesinin 2. fıkrasının
(a) bendinin Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak değiştirilmesini,
(d) bendinden sonra yeni bir bent eklenerek şu hususların kaydedilmesini arz ve teklif ediyorum.

Ertuğrul Kürkcü
Mersin

“İnsan hakları konusunda çaba gösteren kurumlarla faaliyette bulunmak,
Üniversitelerin insan hakları konusunda çalışan birimlerinde görev almak,
Haklar alanında araştırmacılık ya da habercilik yapıyor olmak,
Yukarıda sayılan alanlarda faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarına aday gösterilmek.
BAŞKAN – Sayın Halaçoğlu’ nun önergesini de okuyalım, sonra hep birlikte oylayacağız.

TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığına
Türkiye İnsan Hakları Kurumu Kanunu Tasarısının 5. maddesinin 4. fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

“(4) Başkan, İkinci Başkan ve üyeler, uygun şartları taşıyan başvuruda bulunanlar arasından, TBMM İnsan Hakları İnceleme Komitesince belirlenen 1 kat fazla aday arasından TBMM üyelerince gizli oyla seçilir.”

Yusuf Halaçoğlu
Kayseri

BAŞKAN – Şimdi, Ertuğrul Bey, önergeniz hakkında ve diğer önergeleriniz de varsa onları da ilave edelim, biraz hızlandıracağız, daha sonra da Sayın Halaçoğlu’na vereceğim ve daha sonra Malik Bey’e vereceğim sözü.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Şimdi, önergemle ilgili konuşurken ben de şöyle düşünüyorum: Acaba önergemi ifade ederken kullandığım terimlerden ötürü demin Levent Gök arkadaşımızın karşı karşıya kaldığı muameleyle karşı karşıya kalabilir miyim diye. Umarım öyle olmaz ancak şunu söyleyeyim: Levent Gök arkadaşımız bu tasarılar Cumhurbaşkanının bir karar

verici, seçici olarak eklenmesinin neden kendisince sakıncalı olacağını anlatan, Cumhurbaşkanının şahsını ya da makamını ya da onun taşıdığı görevleri herhangi bir şekilde aşağılamayan, küçültmeyen sert, sarsıcı eleştirilerde bulundu. Biz İnsan Hakları İnceleme Komisyonuyuz. İnsan Hakları İnceleme Komisyonundaki konuşmaların tahammül sınırı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin tavsiye ettiği sınırdan daha düşük olamaz. Siyasilere karşı eleştiriler herhangi bir kişiye karşı eleştirilerden daha sert, sarsıcı, incitici olabilir, bunlar eleştiri sınırları içindedir. Ben Levent Gök arkadaşımızın böyle bir tasarrufta bulunduğu için bu şekilde muhatap alınmasının, masalar yumruklanarak kendisinin edebe davet edilmesinin ne kadar aslında bu Komisyonun doğasına uygun olup olmadığını tekrar düşünmeye davet ediyorum herkesi.

İHSAN ŞENER (Ordu) – Hangi masayı yumrukladı ya?

BAŞKAN – Hocam...

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Sayın Bakanımız masayı yumrukladığını ben gördüm ve işittim. Burada basın da var, herkes gördü, gördüğümüzü görmemiş gibi yapmamız...

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEŞİR ATALAY (Kırıkkale) – Ben masayı yumruklamadım.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Ben sizin masayı yumrukladığınızı hem gördüm hem sesini işittim.

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEŞİR ATALAY (Kırıkkale) – Hayır hayır...

BAŞKAN – Ertuğrul Bey, devam edin.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Burada bir video kaydınız da vardır ya da seste çıkıyordur “Güm, güm, güm” diye Bakanın konuşmasında.

BAŞKAN – Burası İnsan Hakları Komisyonu, nerede bulunacak video falan yani!

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Şok edici bir davranış canım!

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Öyleyse o zaman, öteki de öyledir. O zaman herkese aynı hoşgörü.

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Bize de aynı hoşgörü.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Laf atıp durma!

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Bizim de şok edici eleştirilerimiz olabilir.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Şok edici eleştirilerinizi dinleriz. Bugüne kadar eleştiri yaptığınız için size herhangi bir kırıcı hitapta bulunduğumuzu da hatırlamıyorum.

Şimdi, bu şeyden başlayarak, sırayla giderek 5'inci maddenin ikinci fıkrasının “a” bendindeki “Türk vatandaşı olmak” ibaresinin “Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmak” ile değiştirilmesi gerekir çünkü bir etniğe bağlılık değil...

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – “Türk” etnik değil.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) –...bir devlete tebaa olmak, uyruk olmak, onun yurttaşı olmaktır söz konusu olan. Bizim böyle dememizde eğer yasanın lafzı böyleyse ki ben kontrol ettim, belirtik olarak böyle bir ifade de yok, teamül böyle gelmiş. Biz burada bunu düzelterek başlayabiliriz.

İkincisi, seçilecek kişilerin nitelikleri bakımından ve dünden beri konuşmuştuk, burada bir devlet memurunda aranan niteliklerden daha başkası aranmıyor bu kurulun üyesi olmak için. Yani bir devlet memuru olmaya yasal olarak hak kazanabilecek herhangi bir kimse İnsan Hakları Kurumu üyesi olabilir, onun yönetiminde yer alabilir. Ben, bunun son derece eksik bir tanımlama olduğunu, Veteriner Genel Müdürlüğüne de bu şekilde personel alabileceğinizi ya da bu şekilde Orman Bakanlığına da personel alabileceğinizi, bu şekilde herhangi bir yere personel alabileceğinizi bildiğimize göre buradaki özgürlük nedir, ayrı bir kurum kurulmasının, buranın bizden beklediği ihtisas, duyarlılık nedir, sorusuna cevap aradığımız zaman aslında cevap aradığımız zaman aslında Paris İlkeleri'nin bu bakımdan bize yol gösterdiğini dün ifade etmiştim. Onları tekrar saymaya gerek duyar isek eğer, bakabiliriz ilkelere, ben onu tekrarla vakit kaybetmek istemiyorum. İnsan hakları alanında çalışmalar yaptığı ve bu bakımdan içinde çalışanların bu alanda ehil hâle geldiği kurumlardan gelmeyi birinci kriter olarak almalıyız. Üniversitelerin hak araştırmaları yapan birimleri var. Mesela Ankara Üniversitesinin kadın hakları konusunda araştırma yapan kurumu var. Mülteci hakları konusunda araştırma yapan kurumlar ve kuruluşlar var, üniversitelerin birimleri var. İnsan hakları konusunda ders veren, müfredata yer açmış olan üniversitelerimiz var. Buralardan gelecek olan üyelere öncelik tanımalıyız.

İkincisi, sivil toplum kuruluşları ya da dernekler ya da insan hakları kuruluşları yıllardır Türkiye'de dışlarıyla, tırnaklarıyla kazıyarak bugüne kadar kendilerini getirmiş ve heyetimizin de danışman olarak kendilerini dinlediği kuruluşlar var, İnsan Hakları Vakfı, İnsan Hakları Derneği, Mazlumder, KADER ve benzeri, mülteci hakları için mücadele eden inisiyatifler. Bunların herhangi birinden gelmek ya da bunlar tarafından aday gösterilmek.

Tabii, Türkiye'de insan hakları diye bir mevzunun toplumun, kamunun zihnine yerleşmesine yardımcı olmuş, çok önemli araştırmalarla bu konuya katkıda bulunmuş yazar, araştırmacı, incelemeci, hak haberciliği eksenli çalışan gazetecilerimiz var. İşte bunlar arasında sayabiliriz, başları hatta bu yüzden büyük dertlere girmiş insanlar yani bir Abdi İpekçi, Uğur Mumcu gazeteciliği çizgisini izleyen Ahmet Şık gibi, Nedim Şener gibi, İsmail Saymaz gibi... Yani bunları sırf örnek olsun diye veriyorum, neyi kodladığımı bilirsiniz diye. Bu konudaki araştırmalarıyla temayüz etmiş gazeteciler ya da bu konuda ortaya eserler koymuş Baskın Oran gibi, İbrahim Kabaoğlu gibi, Nadire Mater gibi araştırmacılar...

ÜLKER GÜZEL (Ankara) - Hep size yakın araştırmacılar, hep size yakın dernekler.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Lafıma karışma! Lafıma karışma!

İHSAN ŞENER (Ordu) – Sarsıcı bir eleştiri olabilir.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Sarsıcı bir eleştiri falan değil, bu, lafa karışma. Bu, Başkanlığın yetki alanına giriyor.

Tabii, eğer şu olsaydı, mesela faşist araştırmacılar da olmuş olsaydı onları da sayardık ama ben hiç görmedim çünkü onlar insan hakları ihlallerinden rahatsız olmazlar.

ÜLKER GÜZEL (Ankara) - Çok var.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Var mı faşist araştırmacı! Siz onları tanıyorsunuz, bravo!

BAŞKAN – Devam edelim.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Çok güzel, siz onları inceleyin!

Ben bu göstergiyi kodlamak için yaptım. Bunların daha çok muhalefet saflarında temayüz etmelerinde de şaşacak bir şey yok çünkü Türkiye genel olarak insan hakları ihlallerine son derece açık rejimler, hükümetler tarafından yönetildikleri için yıllar boyunca bu konudaki deneyimi bu ihlallere uğrayan, mağdurların haklarını savunan hukukçular ve araştırmacılar ortaya koydular. O yüzden onların deneyimleri bizim için son derece önemli.

Sayın Bakanımız burada söylüyor “Türkiye insan hakları alanında şöyle şöyle büyük ilerlemeler gösterdi” diye. Bakın, ben size başka birisinden söz etmiyorum, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesindeki Türkiye’nin, Hükümetin atadığı yargıç Işıl Karakaş şunu söylüyor: “Türkiye Avrupa Konseyi üyesi ülkeler arasında ifade ve basın özgürlüğü konusunda en kötü durumda olan ülke. Türkiye’de tutukluluk ve gözaltı süreleri 2011’de inanılmaz bir artışa uğradı. Geçen yıl -yani 2010’da- 6.000-6.500 arasında başvuru varken bu yıl gelen başvuru sayısı 9.000’e ulaştı.” diyor 29 Kasım 2011’de.

Görünen şu ki birtakım düzenlemelere vesaireye ihtiyaç var.

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Demek ki bizim atadıklarımız bağımsız eleştiri getirebiliyor!

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Hocam, siz 29 Kasım 2011’de kimseyi atadınız mı? Sanıyorum atamadınız.

İHSAN ŞENER (Ordu) – Demin “Atadınız” diye siz ifade ettiniz.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Hükümet... Çünkü hükümet devamlı görevde...

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Demek ki bağımsız eleştiri getirebiliyorlarmış!

BAŞKAN – Mehmet Bey...

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Ya Allah Allah! O zaman bu eleştiriye baktığınız zaman görmemiz gereken şey, insan hakları alanında ilerleme değil, bir kötüleşme olması gerekir çünkü 2010’a göre 2011’de neredeyse yarı yarıya yüzde 50 artış oluştursa başvurularda, problemlerde de yüzde 50 artış var demektir. Bununla ilgilenmeniz yerinde olur.

İHSAN ŞENER (Ordu) – Böyle bir mantık olabilir mi? Özgürlükler arttı, insanlar daha çok hak arıyorlar. Bunu böyle değerlendirin.

BAŞKAN – İhsan Bey, müdahale etmeyelim.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – İnsanların hakları daha çok ihlal olmasa, daha çok hak arayışında bulunmazlar.

İHSAN ŞENER (Ordu) – Sadece baskıdan kurtuldular.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine insanlar en kötü zamanda kelleler kesilirken de başvuruyorlardı merak etmeyin.

İHSAN ŞENER (Ordu) – Oran azdı.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – O zaman da başvuruyorlardı. Ayrıca ifade özgürlüğünden bahsediyorum, ifade özgürlüğü ihlaline uğramış olan birisi lafını sakınmayan birisidir zaten, neden korkacak ki? O yüzden kıyaslamalar doğru değil. Ben sonuç olarak, gidişat göz önünde tutulduğunda mümkün merteye bu, hem üyelerin seçiminde insan hakları mücadelesine daha çok dâhil olanların göz önünde tutulmasını hem de seçimin Hükümet tarafından değil, Bakanlar Kurulu tarafından değil ya da bunun sizin önerinizde olduğu gibi yürütmenin çeşitli eksenlerinde paylaştırılarak değil, Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından, yasama tarafında yani Türkiye'deki görüş çokluğunun mümkün merteye yansıdığı bir kurul tarafından yapılmasının yerinde olduğunu söylüyorum.

Şimdi, demin Cumhurbaşkanıyla ilgili olan tartışmanın lafzi yanını bir kenara bırakalım, hukuki yanına bakalım. Cumhurbaşkanı yürütmenin bir parçasıdır. Yürütme erkini devletin başındaki uzantısıdır. Görevlerini saydığınız zaman, Cumhurbaşkanı'nın şimdiki görevleri arasında Bakanlar Kuruluna gerektiğinde başkanlık etmek, gerektiğinde Türkiye Büyük Millet Meclisini toplantıya çağırmak da var, sadece yasaları imzalamak, vesaire değil. Yani Türkiye aslında 1982 Anayasası itibarıyla zaten bir yarı başkanlık sistemi içerisindedir ve cumhurbaşkanları bugüne kadar nispeten güçlü hükümetler karşısında yetkilerini kullanmaya teşebbüs etmemişlerdir ama ettikleri takdirde cumhurbaşkanları doğrudan doğruya yürütmenin mızrak başındırlar, Anayasa'daki tanımı budur. Şimdi, bu durumda Cumhurbaşkanı'na devreye sokarak seçme ehliyetini çeşitlendirmiş olmuyoruz. Bence Türkiye Büyük Millet Meclisine aktarmak görevi ve Türkiye Büyük Millet Meclisinde nitelikli çoğunlukla seçmek yani iktidardan gayrisine de söz hakkının düşeceği bir seçim yöntemi uygulamak aslında bir bağımsızlık, tarafsızlık arayışı içerisinde en mümkün çoğulculuğu bize sağlayacaktır.

BAŞKAN – Ertuğrul Bey, toparlayabilir miyiz?

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Toparlamam gerekirse şunu tekrar dikkatinize sunmak istiyorum: Bu insan hakları kurumunun Türkiye'nin olağanüstü bir döneminde görev yapacağını aklımızda tutalım arkadaşlar. Türkiye olağan bir düzende yaşamıyor, olağanüstü bir düzende yaşıyoruz. Türkiye'nin yarısında hüküm süren bir savaş var. Bunun yol açtığı inanılmaz insan hakları

ihlalleri var çift taraflı. Bunun sonucunda haklı-haksız gerçekleşen tutuklamalar, gözaltılar, uzun tutukluluk süreleri, mahkûmiyetten önce on yıla varan tutukluluk sürelerinde yaşayan insanlar var. Bu şartlar altında bu kurumun eleştirel, bağımsız ve toplumun haklarına sahip çıkan ve Türkiye'yi bir an önce insan hakları alanında ihlallerin en aza indiği bir rejime doğru sürüklemek gibi bir görev var. Eğer bunu Hükûmete bağlı ve bağımlı kılacak bir seçim yordamı, görevlendirme yöntemi saptayacak olursak ben size söyleyeyim: İnsan haklarının ihlallerinin önlenmesi değil, mümkün merteye gözden saklanması ve kaçınılmaz olarak diğer mücadele eden insan hakları kuruluşlarının da bunun gölgesi altında kalması sonucunu yaratacaktır. Bağımsız insan hakları kuruluşlarının çalışmaları da bundan zedelenecektir. Gelin şunu yapalım, Meclis seçsin ne var? Niye, nedir bu kadar telaş? Sayıştay üyelerini seçiyoruz, başkalarını seçiyoruz. Niçin geri kalanı, özellikle bu kurumu niye seçemiyoruz? Niçin bu kadar yürütmeye bağlı kılma arzusu var? Bu açıklamadan uzak bence, açıklanamaz bunun yürütmeye bağlanması. Çünkü adı üzerine "insan hakkı ihlali" devletle birey arasındaki bir gerilimdir. Devletin yürütme organını bu gerilimi çözmekle görevlendirmek bence bir imkânsız projedir. Bu imkânsız projeden vazgeçmenizi diliyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz, sağ olun.

Şimdi, Malik Bey'e söz vereceğim ama öncesinde bir önerge daha geldi, onu okutayım. Artık önergeler inşallah bundan sonra son bulur. Hepsini birden oylayacağım ardından.

İnsan Hakları Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan 1/589 sayılı Kanun Tasarısının 5'inci maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ederiz.

"(a) Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmak."

Hamza Dağ

Mehmet Naci Bostancı

İzmir

Amasya

BAŞKAN – Gerekçeyi okuyun.

Gerekçe: Vatandaşlık devletle halk arasındaki hak ve ödevleri ifade eden bir statü olduğu için isimlendirilmesinin devletin adı üzerinden yapılması uygundur.

BAŞKAN – Buyurun Malik Bey.

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Şimdi, bu kanun tasarısının iki önemli maddesi var bence. Bir, biraz önceki görüştüğümüz kurumun görev ve sorumlulukları ne olacak? İki, bu kurumun üyeleri kimler tarafından nasıl atanacak? Bence yirmi maddelik tasarının geri kalan maddeleri, her madde belki önemli ama teferruat diye düşünüyorum. İki maddeyi tartışıyoruz, önceki maddede söyledim: Bu kurumun yetkileri ve sorumlulukları ne olacak? "Şimdiye kadarki kurulmuş kurumlardan farklı işlev ifade edebilecek mi?" demiştim. Şimdi, kurulun üyelerinin seçimine geldi. Yani biz ısrarla Meclis seçsin, Meclisin nitelikli

çoğunluğu tarafından seçilsin derken niye AKP'li milletvekili arkadaşlarımız, Sayın Bakan tepki koyuyor anlamıyorum. Ya zaten Mecliste yeteri kadar çoğunluğunuz var. Yani kanun hükmünde kararname de aynı şekilde. Aslında yani bugünkü Parlamento yapısında iktidarın Meclisten zorlanacağı, çıkaramayacağı hiçbir yasanın olduğunu zannetmiyorum. Buna rağmen niye kanun hükmünde kararnameyle iktidar kanun çıkarmaya, iş tutmaya çalışıyor? Burada şu felsefe yatıyor: Meclisi ciddiye almamak, Meclisi kurum olarak işlevsiz hâle getirmek, içini boşaltmak. “Ben ne istiyorsam onu yaparım.” mantığı hüküm kuruyor, onun için.

Nitekim, herhâlde az sayıda kanun tasarılarından bir tanesidir. Son zamanlarda giderek Hükûmetin tasarısı olarak değil, AKP'li 2 milletvekilinin kanun teklifi olarak çok önemli kanunlar bu şekilde geliyor. Sayın Başbakanın kafası nerede, ne zaman eserse bir talimat yağıdırıyor... Örneğin kürtaj meselesinde, sezaryende olduğu gibi, MİT Yasası'nda olduğu gibi ya uçakta ya AKP kongresinde bir talimat veriyor, bakıyorsunuz Sayın Bakanlar, bürokrasi patır patır patır hazırlıyor, ne bürokrasinin haberi var, ne Mecliste yeteri kadar tartışılıyor. Ertesi gün Sayın Başbakanın iki dudağı arasında emredilen kanun tasarısı ya da teklifi her neyse Meclisten geçiyor.

Şimdi, bu da aynı şekilde. Yani bunlar, bu üyelerin seçimi Mecliste yapılmış olsa ne zorluğu olabilir. Sayın Başkanım, birlikte gittik, Almanya'da birlikte izledik. Yanlışsam beni düzeltin. Döner cinayetleriyle ilgili araştırmaya gittiğimizde kurulan komisyonlarda muhalefetin çoğunlukta olduğunu söylediler. Belki buradaki hukukçu arkadaşlarımız kadar çok fazla Avrupa'daki uygulamaları bilmiyorum ama bu işin mantığının da o olması lazım. İnsan hakları konusunda yani insan hakları ihlalleri konusunda araştırma komisyonları, soruşturma komisyonlarında muhalefetin çoğunlukta olması lazım ki eğer iktidar da muhalefeti ciddiye alacaksa “Ya, bir dakika uygulamada nerede yanlış yapıyoruz, nerede hata yapıyoruz? Bu söylenenlerde acaba bir doğruluk payı var mı?” deyip, çekip kendisini bir düşünmesi gerekiyor.

Şimdi, Sayın Bakanı, ben başka toplantılarda izliyorum. Gerçekten bu tahammülsüzlüğü anlamak mümkün değil. Dün de söyledim Sayın Başkan, iktidarınızın ve başta Sayın Başbakan olmak üzere bakanlarınızın, hiç kimsenin eleştiriye tahammülünüz yoktur. Eleştiriye hakaret gibi kabul ediyorsunuz.

BAŞKAN – Yok ya, yapmayın.

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – Sayın Cumhurbaşkanının Anayasa Mahkemesine atadığı üyelerin ne kadar tartışmalı olduğunu biliyoruz. İktidara gelmeden önce YÖK'ü siz eleştiri yordunuz, şimdi her kuruma atama yapılırken “YÖK'ten seçim yapılsın.” diyorsunuz. İktidara gelmeden önce Diyanet İşleri Başkanına karşı tavrınız başkaydı, şimdi Diyanet İşleri Başkanı devletin bütçeden en çok pay alan kurumu hâline geldi ve giderek artık fetva makamı hâline getirdiniz Diyanet İşleri Başkanlığını. Geçmişte eleştirdiğiniz şeyleri bugün o kurumları siz savunur hâle geldiniz.

Sayın Bakanım, eğer sizi kızdırmayacaksak, yeniden tehevüre ve kızgınlığa kapılmayacaksınız şu ileri demokrasi, tarif ettiğiniz ileri demokrasiyi birlikte konuşalım. Dünyanın hangi ülkesinde Başbakan kendisini eleştirme cesareti bulan ve giderek sayıları azalan gazetecilere “Tasmalarınızı biz çıkardık.” diye azarlayabilir? Dünyanın hangi ileri demokrasisinde var bu? Yine dünyanın hangi ileri demokrasisinde cezaevlerindeki tutuklu ve hükümlülerin yarısından çoğu tutuklu sıfatıyla kalabilir. Dün söyledim: Dünyanın hangi ileri demokrasisinde yetmiş yaşında kadınlara “yasa dışı terör örgütünün üyesi” sıfatıyla iddianame düzenlenebilir, kurucusu olarak? Dünyanın hangi ileri demokrasisinde tutuklu 8 tane milletvekili vardır? Böyle bir anlayış olabilir mi? Bunun neresi demokrasi?

Sayın Bakan, kendini överken kendini ele veriyor. “Cezaevlerine kamera koyduk.” diyor. İzmir karakolunda polis tarafından dayak yiyen kadının başına gelmedik kalmadı, savcılığa gitti, kendisine dayak atan polislerden daha ağır cezayla yargılanır duruma geldi. Böyle bir anlayış... Deniz Feneri davası... Almanya’da asrın yolsuzluğu olarak söylenen Deniz Fenerinde tutuklu kimse kalmadı. Orada üç, dört aylık tutuklu süreyi yeterli gördünüz, Almanya’da yurttaşlarımızı dolandıran insanlar şimdi yargılanmaktan bitaraf edildi, onlar hakkında dosya hazırlayan savcılar yargılanır duruma geldi. Sizin ileri demokrasi anlayışınız bu mu Sayın Bakan? Bugün cezaevinde bulunanların yüzde 60’tan fazlası tutuklu sıfatıyla bulunuyor. Bu anlayış Türkiye’de ileri demokrasi... Siz ne kadar televizyon, televizyon, satın aldığınız gazeteler aracılığıyla “İleri demokrasi, ileri demokrasi.” deseniz de sokaktaki insanlar sizin bu söyleminize inanmıyor. Ben açık söylüyorum: Acaba içimizde şurada bulunan...

BAŞKAN – Önergeyle ilgili...

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – Önergeyle ilgili söylüyorum Sayın Başkan. Sayın Başkan, tam da insan haklarını konuşuyoruz ve burada konuşacağız. Şimdi içinizde gazeteci, milletvekili, Sayın Bakan dâhil herkese samimi bir soru sorulsa: Telefonunuz dinleniyor mu, dinlenmiyor mu sorusuna kaç tane insan “Hayır, benim telefonumun dinlendiğine inanmıyorum.” diyebilir, Sayın Bakan da dâhil buna. İçimizde kaç kişi acaba “Ya, bir şey söylersem Sayın Başbakanın zoruna gidecek, yanlış anlayacağı bir laf edilirse yarın polis tarafından ya da özel yetkili mahkemelerin ya da herhangi bir davanın sanığı durumuna düşer miyim?” korkusunu yaşıyor muyuz, yaşamıyoruz muyuz?

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Yaşamıyoruz.

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – Ya, arkadaşım lütfen. Ya bak, sen yokken konuşuyorduk.

BAŞKAN – Malik Bey, önergeye dönelim.

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – Senin Genel Kuruldaki görevini biliyorum, provokatörlük yapma.

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Bir milletvekiline saygısızlık yapma. Provokatör sensin.

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – Hadi oradan! Saygısız sensin. Bak, senin dışında hiç kimseye söylemiyorum.

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Sensin, sen.

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – Bir daha benim sözümü kesersen seni perişan ederim. Bak, sana söylüyorum.

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Sen kim oluyorsun ya!

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – Haddini bileceksin sen.

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Sen haddini bileceksin.

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – Sana Başbakan haddini çizdi.

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Sen saygısızsn.

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – Dedi ki: “Mehmet Metiner, yeter.” dedi. Terbiyesizlik yapma.

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Başbakanım diyebilir ama sen o terbiyesizliği yapamazsn.

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – Terbiyesizlik yapma.

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Saygısız.

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – Bu komisyonun daha fazla adabını bozmaya senin hakkın yoktur.

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Terbiyesizlik yapma. Soru sordun, cevap verdik. “Korku yaşıyor musunuz?” dedin “Yaşamıyoruz.” dedim.

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – Sayın Başkan, bu arkadaşımızı uyarır mısınız?

BAŞKAN – Malik Bey, bir saniye.

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – Ayıptır ya! Başka hiçbir arkadaşına söylemiyorum, ayıptır. Bu arkadaş bunun için özel görevli mi getirildi bu komisyona?

BAŞKAN – Önergeye devam edin, önergeyi eleştirin. Bakın, daha hiç önerge üzerinde bir şey söylemediniz.

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – Sayın Başkan, başka hiçbir önergede söz almayacağım açık söylüyorum ama müsaade edin. Sayın Bakan burada “İnsan hakları ihlallerinde şu noktaya geldik, iyi noktaya geldik.” derken kanıma dokunan bir tabloyu, aksini, inançlarımı en azından bu komisyonda, üyesi bulunduğum bu komisyonda söyleme fırsatını verin.

BAŞKAN – E, konuşuyoruz zaten.

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – Konuşuyorum, ondan sonra diyorsun ki: ” Önergeyle ilgili konuş.” kardeşim. Sayın Bakanın ileri demokrasisinden bahsediyorum.

Sayın Bakan, “Ekonomik alanda şunu yaptık, bunu yaptık.” diyebilirsiniz. Enflasyon rakamları görecelidir, fakirlik fukaralık gelip geçebilir. Hatta bu toplum geçmişte yolsuzluklara, hırsızlıklara da alıştı. Bunları da toplum özveriyle karşılayabilir, unutabiliriz. Ama iktidarınızın yaptığı çok kötü bir şey var, temel bir şey. Toplumda adalete olan güveni kaybettirdiniz. Artık, toplumda sokaktaki yurttaşın büyük çoğunluğu Türkiye’de adaletin olmadığına inanıyor. Eğer bir ülkede adalete olan güven bitmişse o ülkede gelir düzeyi, enflasyon durumu ne olursa olsun o ülkede insanları barış içerisinde, birlikte ve bir arada tutmanın olanağı yoktur ve sizin her fırsatta söylediğiniz, “İleri demokrasi.” dediğiniz tablo ortada. Biraz önce siz söylüyorsunuz, dünkü toplantıda yine söyledim. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde en çok yargılanan ülke Türkiye, en çok ceza alan ülke Türkiye. Avrupa Birliği raporlarında, ilerleme raporlarında en çok eleştiri konusu alınan konumuz, alanımız temel insan hak ve özgürlükleri.

BAŞKAN – Malik Bey, toparlayın.

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – Topluyorum Sayın Başkan. Onun için Sayın Bakan, öyle teslim aldığınız, korkuttuğunuz, ürküttüğünüz ya da satın aldığınız medya aracılığıyla “İleri demokrasi, ileri demokrasi” lafı ancak belki sizi inandırır, toplumda hiç kimseyi inandırmıyor. Bu ileri demokrasi anlayışınızı size iade ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Halaçoğlu...

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Herhâlde son konuşmayı bana verdiniz, uzlaşma sağlayayım diye. Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Yusuf Bey, sizden uzlaşmacı bir konuşma bekliyoruz şimdi.

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Evet, ben de öyle yapmayı planlıyorum zaten.

Şimdi, değerli arkadaşlar, Sayın Bakanım; gerçekten burada ideolojilerden uzak, bütün siyasi kimliklerimizi bırakarak bir kanunu sunmamız gerekiyor, komisyondan çıkarmamız gerekiyor. Bu çünkü ne bir siyaseti, ne bir ideolojiyi içinde barındırmaması gereken bir kanun. Yani insanlığa hitap eden. Siz az önce “İnsanı yaşat ki devlet yaşasın.” demiştiniz ama tabii ki onu Şeyh Edebali Osman Gazi’ye söylüyor: “İnsana değer ver ki...” Değerle yaşatmak çok farklı bir şey biliyorsunuz. Dolayısıyla biz insana gerçekten değer verelim ve insanlığın içerisinde bulunabileceği ki her zaman içerisinde, her tarih dilimi içerisinde insanlığa karşı birtakım suçlar hep işlenmiştir. Bunun önüne geçmenin tabii ki hele hele modern devlet anlayışı içerisinde üzerimize düşen görev olarak nitelendiriyorum.

Şimdi, eğer sakin ve samimi bir düşünceyle ele alacak olursak: Şimdi, Cumhurbaşkanlığı bir makamdır ama cumhurbaşkanı bir şahıstır. Dolayısıyla makam ve şahsı bir araya getirdiğimiz zaman Sayın Cumhurbaşkanının şahsına bir şey bırakmak durumunda kalıyoruz bu az önceki önergeyle veya Bakanlar Kurulu bir kurumdur ama bunun da bir şekilde siyasi bir niteliği vardır. Şimdi, işin olması gereken aslında ne şahsa ne siyasi nitelikli bir kuruma bu tür atamayı bırakmadan ki mesela ben sayın arkadaşlarımızın verdiği önerge içerisinde üyelerin belirlenmesi konusunda bir uzlaşmaya varabilirsek problemlerin büyük ölçüde sona ereceğini düşünüyorum. Milletın seçtiği insanlara güvenmek zorundayız. Şimdi, nasıl İnsan Hakları Komisyonu oluşturulmuşsa başvurular doğrudan doğruya Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına yapılırsa, İnsan Hakları İnceleme Komisyonu tarafından başvurular incelenip bir fazla çoğunlukla yani 11 seçilecekse 22 kişi seçip, belirleyip Türkiye Büyük Millet Meclisince 11 kişinin seçilmesi hâlinde doğrudan, çok daha hem toplum içerisinde, kamuoyu içerisinde daha bir güven duyulacak bir kurum hâline geleceğini düşünüyorum. Bunu yapmak zor değil diye düşünürüm. Hani İngiltere, Fransa vesair gibi örnekler aslında bizim için örnek olmamalı çünkü bakın geçen günlerde Sarkozy'nin Cumhurbaşkanlığı döneminde Ermeni soykırımının inkârını suç sayan ve para ve hapis cezası getiren yasada Sarkozy'nin ne kadar kurumlar üzerinde, Meclis üzerinde etkili olduğunu gördük. Yani hem ilk Mecliste hem de Senatoda büyük bir gücü olduğunu gördük. Yani siyasi güç bugün şunun elindedir, yarın şunun elinde olabilir ama bunlardan kurtarmak lazım gerçekten böyle bir kurumu ve bizim önümüzde bunlar örnek olmamalı veya Türkiye içerisinde hepimizin çok yakından tanıdığı -isim vermeden söyleyeceğim- köşe yazılarıyla, vesaireyle bildiğimiz çeşitli ideolojiler içerisinde bulunan insanların öngördükleri meseleleri de göz önüne almayacağım. Yani en azından hepimizin belli bir birikimi vardır, hepimizin Allah'a şükür akli da vardır. Başkalarına muhtaç olmadan bunu tespit edebilecek güce sahip olduğumuzu da düşünüyorum. Ve burada hiç kimsenin de bu kanunun bir şekilde faydadan arı olmanın ötesinde düşündüğünü düşünmüyorum. Yani bunun herkes iyi bir şekilde çıkmasını istediğini düşünüyorum.

Dolayısıyla gelin bu konuda ben kendi önergemi derhâl hemen çekmeye hazırım veyahut da arkadaşlarımızı desteklemeye hazırım. Üyelerin seçimini söylediğiniz gibi çeşitli vasıflara sahip insanlar arasından veya birilerinin teklifiyle Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına başvurulsun, onlar bu kurulda değerlendirilsin, bir fazlasıyla yani yüzde 100 fazlasıyla, 11 seçilecekse 22 kişi belirlensin ve onun içerisinde Türkiye Büyük Millet Meclisi bu atamayı yapsın. Onlar da kendi içinde başkan ve başkan yardımcılarını seçsin. Bakın, bu çok daha güzel olacak diye düşünüyorum. Hiç kimsenin itiraz etmeyeceğini düşünüyorum. Ne sivil toplumdan gelecek bu itiraz ne de başka yerden. Çünkü Türkiye Büyük Millet Meclisi milletın temsilcisidir, milletın seçtiği insanlardan meydana geliyor. Yani evet, iktidar fazla olabilir bugün, bakın ben onlara hiçbir şey söylemiyorum. Burada önemli olan sayısal çoğunlukta da fazla olabilir, burada da olabilir ama burada birlikte müzakere edip

orta yolu bulacağımızı ve uygun kişileri -ki özellikli kişiler olacak bunlar- onlar içerisinde bu üyelerin belirleneceğini düşünüyorum. Onun için nitelikli çoğunluğun ötesinde bile Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Hakları İnceleme Komisyonu var, öyleyse bu komisyon bunların ilk aday tespitini yapсын ve seçimini de Türkiye Büyük Millet Meclisine bırakalım çünkü 74 milyon insanın temsilcisi Türkiye Büyük Millet Meclisidir. Siyasetin üstündedir, genel olarak siyaset içerisinde ama yasama organıdır, yürütme organı değildir. Yani, şimdi, 7 kişi, yürütme organı sıfatını taşıyanlar tarafından tespit edilirse, seçilirse yürütme organı kendini denetleyecek bir organını seçmesi doğru olmaz yani akıl ve mantık meselesidir.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Biz teşekkür ediyoruz.

Değerli arkadaşlar, şimdi önerileri...

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Ben bir şey daha söylemek isterim.

BAŞKAN – Hocam tamamlayın.

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Şey dışı olabilir ama yani faşistler insan haklarını düşünmez demeyin lütfen. Yani eğer bizi faşist olarak görüyorsanız ben düşünmüyorum.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Ben sizin hakkınızda değil efendim, faşistler hakkında...

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Tamam, teşekkür ederim.

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Ben de İnsan Hakları Komisyonunun üyesiyim.

BAŞKAN – Sayın Metiner, tamam size de söz vereceğim. Yani şunu söylemek istiyorum: Şu madde çok önemli. Aşağı yukarı hepsinin gerekçelerini dinledik. Biraz sonraki maddede diğer arkadaşlarıma söz imkânı vereceğim ama “Bizatihi bu maddeyle ilgili bir önerim var.” Derseniz, hayhay.

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Maddeyle ilgili.

BAŞKAN – Buyurun.

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Teşekkür ederim.

Ben de Türkiye Cumhuriyet vatandaşı olmak önerisinde bulunacaktım ki Naci Hocamla Hamza Dağ Başkanımız, çok önemli bu, her ikisini de kutluyorum. Diğer değişiklikleri çok önemsiyorum. Çoğulcu bir yapı öngörülmüş. Bunu yürekten destekliyorum.

Şimdi, burası İnsan Hakları Komisyonu. Sizden, hepinizden bir ricam var. Söyleyecek sözü olan insanlar söz üzerinden tartışsınlar, bel altı vuruşlara hiç gerek yok. Şimdi, bir soru soruluyor: “Korku duyuyor musunuz?” Hayır, duymuyoruz. Bu bir şok edici cevap değil, bir suçlama değil, hakaret değil. Bir konuşma esnasında normal yapılan bir cümle. Buradan başlayarak bir milletvekilinin insan hakkının, ifade hakkının bu kadar törpülenmesine izin vermemek gerekir. “Senin Meclisteki görevini biliyoruz, provokatör!” Her milletvekili gibi Mehmet Metiner de konuşma özgürlüğünü

kullanıyor, ifade özgürlüğünü kullanıyor. Katılırsınız, katılmazsınız ama her seferinde “Sayın Başbakan sana ‘Sus.’ demedi mi?” Söyleyecek sözü olan insanlar bu kadar pespaye, itibarsız söylemlere değer vermezler. Mehmet Metiner’in söyleyeceği sözü var, söylüyor. Söyleyecek sözü olanlar da varsa Mehmet Metiner’in sözü üzerinden söz söylesinler lütfen. Yani “Başbakanın sana şöyle dedi.” “Sen geçmişte şuradaydın, buradaydın.” Bu bir siyasetçinin kullanmaması gereken, hele bir İnsan Hakları Komisyonu üyesinin asla kullanmaması gereken nezaket dışı bir davranıştır. Lütfen, hiç değilse bu komisyonda olmasın. Sizden rica ediyorum. Lütfen, benim görevim de her parlamenter gibi Mecliste konuşmaktır, komisyonda konuşmaktır, zaman zaman...

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – Senin görevin Mecliste söz atmak, geleni gideni...

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Siz ne kadar söz atıyorsanız Mehmet Metiner de o kadar söz atar.

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – Aynı şeyi söylüyorum ki bilesin, farkına varasın diye.

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Bugüne kadar...

BAŞKAN – Mehmet Bey...

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – Sayın Başbakan tarafından da azarlanıyorsun ama...

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Sayın Başkanım beni azarlayabilir, bu benimle Başbakanımı ilgilendiren bir konudur, sizi ilgilendirmez.

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – En doğal hakkı Başbakanın. Kendisine saygısı olan bir insan “Başbakan beni azarlayabilir.” diyemez. Kendine saygılı ol önce bir. Önce kendine saygılı ol, azarlanmayı kabul etme.

BAŞKAN – Malik Bey...

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Benim kendime saygım var ama senin gibi bir saygısızla muhatap olduğum için hayıflanıyorum.

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – Saygısız sensin! Sen önce kendine saygılı olsan “Başbakanın beni azarlama hakkı var.” diyemezsin.

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Hiç kimse beni azarlayamaz.

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – Ha, Başbakan da dâhil değil mi?

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Sayın Başbakan da hiçbir zaman beni azarlamamıştır.

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – Ha, o zaman böyle konuş.

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Başbakan hiçbir yerde azarlamamıştır.

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – Böyle konuş o zaman. “Başbakanın beni azarlamaya hakkı var.” deme. Kendine saygın yok.

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Sizin kendinize saygınız yok Malik Bey. Saygısızsınız.

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – “Başbakan beni azarlayabilir.” diyen bir milletvekilinin kendisine saygısı olmaz.

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Sayın Başbakan beni azarlayabilir.

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – Hâlâ söylüyorsun, “Beni azarlayabilir.” diyorsun.

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Azarlayabilir ama azarlamamıştır.

BAŞKAN – Mehmet Bey, bir saniye ya şu önergeleri oylayacağız.

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – Önce kendine saygılı ol bir kere.

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Sayın Başkan, bu cümlelerin komisyonla ne alakası var?

BAŞKAN – Mehmet Bey, tamam. Siz ifade ettiniz sözlerinizi.

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – Genel Kurulda da aynı şeyi yapıyorsun, burada da aynı şeyi yapıyorsun.

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Ne yapıyorum Genel Kurulda? Sizin saygısızlıklarınıza cevap vermek...

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, şimdi Sayın Yusuf Halaçoğlu'nun önergesini oylarınıza sunuyorum...

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – “Başbakan beni azarlayabilir.” diyorsan bu senin ayıbındır, tutanaklara geçsin. Başka kimler azarlayabilecek seni bilmiyorum.

BAŞKAN - Sayın Yusuf Halaçoğlu'nun önergesini kabul edenler... Kabul etmeyenler...

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – Hangi önergeyi Sayın Başkan, üç tane önerge okudunuz?

BAŞKAN – Dinleseydiniz duyacaktınız. Sayın Yusuf Halaçoğlu'nun önergesini.

Yani kabul edilmemiştir.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Bir daha tekrar eder misiniz?

BAŞKAN – Sayın Yusuf Halaçoğlu'nun önergesini oylarınıza sundum, reddedilmişti. O önergeyi tekrar oya sunayım.

Sayın Yusuf Halaçoğlu'nun önergesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Sayın Ertuğrul Kürkcü'nün iki tane önergesi var. Bunları tabii ayrı ayrı oylayacağız.

Üçüncü ve dördüncü fıkraya ait olan önergesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler...

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Hangisi birinci fıkra?

BAŞKAN – Üçüncü ve dördüncü fıkraya ait olanlar dedim, 5'inci maddenin.

Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Yine ikinci fıkranın (a) ve (b) bentlerine ait önergesi var, onları oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Sayın Levent Gök ve Malik Ecdar Özdemir'in önergesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önergeler kabul edilmemiştir.

Sayın Nevzat Pakdil ve Sayın Hamza Dağ'ın önergesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Sayın Hamza Dağ ve Sayın Naci Bostancı'nın önergesini oylarınıza sunuyorum yani "Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı" ile ilgili önergesini. Orada bir "Türk vatandaşı" ibaresini "Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı" olarak...

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Onu kabul edecektiniz benimkini niye kabul etmediniz?

BAŞKAN – Sizin önergenizde başka hükümler de vardı Ertuğrul Bey. Buna katılabilirsiniz.

LEVENT GÖK (Ankara) – Hiç olmadı, nezaketen bu olsaydı ya.

BAŞKAN – Ama Levent Bey, başka hükümler de var ama Ertuğrul Bey imzalayabilir.

Evet, Sayın Naci Bostancı'nın önergesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Şimdi kabul edilen bu önergeler doğrultusunda 5'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Bakın, 6'ncı madde de çok önemli arkadaşlar, bu üyelik teminatı da.

LEVENT GÖK (Ankara) – Bu önerinizle tamamen gitti o madde.

BAŞKAN – Yok, yok.

Şimdi, 6'ncı maddeyi okutuyorum:

Üyelik teminatı

MADDE 6- (1) Kurul Başkanı, İkinci Başkan ve üyelerin süreleri dolmadan herhangi bir nedenle görevlerine son verilemez. Ancak, seçilmeleri için gerekli şartları taşımadıkları ya da kaybettikleri Kurulca tespit edilen Başkan ve üyelerin görevlerine Bakanlar Kurulunca son verilir. Kurul tutanak ve kararlarını süresi içinde imzalamayan veya karşı oy gerekçesini süresi içinde yazılı olarak bildirmeyen Başkan ve üyelerin üyeliklerine de aynı usûl çerçevesinde son verilir.

(2) Ağır ceza mahkemesinin görevine giren suçüstü hâlleri dışında, münhasıran insan haklarının korunması ve geliştirilmesine ilişkin görevleriyle ilgili olarak suç işlediği ileri sürülen Başkan, İkinci Başkan ve üyeler yakalanamaz, üstleri ve konutları aranamaz, sorguya çekilemez. Ancak, durum Başbakanlığa derhal bildirilir. Bu fıkra hükümlerine aykırı hareket eden kolluk kuvvetleri amir ve memurları hakkında yetkili Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından genel hükümlere göre doğrudan doğruya soruşturma ve kovuşturma yapılır.

(3) Kurul tarafından kabul edilebilir mazereti olmaksızın bir takvim yılı içinde toplam üç Kurul toplantısına katılmayan; ağır hastalık veya sakatlık nedeniyle iş göremeyecekleri sağlık kurulu raporuyla tespit edilen; görevleri ile ilgili olarak işledikleri suçlardan dolayı haklarında verilen

mahkûmiyet kararı kesinleşen; geçici iş göremezlik hâli üç aydan fazla süren veya üç aydan fazla hürriyeti bağlayıcı cezaya mahkûm edilip de cezasının infazına fiilen başlanan üyelerin üyelikleri düşer.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, önergede onu da okutacağım ama bu maddenin anlamını ben çok önemişiyorum çünkü atadığımız insanlara geniş bir teminat tanıyoruz yani o insanlar oraya atandıktan sonra görevden alınamazlar, sorgulanamazlar, haklarında takibat yapılamaz. Şimdi, işte, tam da makamı doldurması gerekir bu insanların yani atanmış, her türlü güvencesi var, yetkileri var. Hâlâ bu işte çalışmıyorsa artık o insanın kişiliğiyle alakalı bir konudur. O bakımdan, şu madde gerçekten bir hâkime tanınan teminatların neredeyse tamamını tanıyor. Bu bakımdan önemişiyorum.

Şimdi, bir önerge var. Önergeyi okuttuktan sonra hem önerge hem de madde üzerinde söz vereceğim.

İnsan Hakları İnceleme Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan İnsan Hakları Kurumu Kanun Tasarısının 6'ncı maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Levent Gök

Malik Ecdar Özdemir

Ankara

Sivas

MADDE 6-

(1) Üyelerin süreleri dolmadan, herhangi bir nedenle görevlerine son verilemez. Ancak, seçilmeleri için gerekli koşulları taşımadıkları ya da kaybettikleri Kurulca tespit edilen üyelerin üyelikleri son bulur. Kurul kararlarını süresi içinde haklı bir sebep olmaksızın imzalayan veya karşı oy gerekçesini haklı bir sebep olmaksızın süresi içerisinde yazılı olarak bildirmeyen Başkan, Başkan Yardımcısı ve üyelerin üyelikleri de aynı şekilde son bulur.

(2) Kurul tarafından kabul edilebilir mazereti olmaksızın bir takvim yılı içinde toplam üç Kurul toplantısına katılmayan; ağır hastalık veya sakatlık nedeniyle iş göremeyecekleri sağlık kurulu raporuyla tespit edilen; görevleri ile ilgili olarak işledikleri suçlardan dolayı haklarında verilen mahkûmiyet kararları kesinleşen; geçici iş görmezlik hâli üç aydan fazla süren veya üç aydan fazla hürriyeti bağlayıcı cezaya mahkûm edilip de cezasının infazına fiilen başlayan üyelerin üyelikleri düşer.

(3) Üyeler 19/4/1990 tarihli ve 3628 sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanununa tabidir. Başkan ve üyeler göreve başladıkları ve görevlerinin sona erdiği tarihten itibaren bir ay içinde mal beyanında bulunurlar.

(4) Kurul üyeler ile Kurum personeli görevlerini yerine getirmeleri sırasında edindikleri kamuya, ilgililere ve üçüncü kişilere ait gizlilik taşıyan bilgileri, kişisel verileri, Kurumla ilgili gizlilik taşıyan bilgileri ve bunlara ait belgeleri bu konuda kanunen yetkili kılınan mercilerden başkasına

açıklayamaz, kendilerinin veya üçüncü kişilerin yararına kullanamaz. Bu yükümlülük görevden ayrılımlarından sonra da devam eder.

(5) Kamu görevlisi iken Kurul Başkanlığına ve İkinci Başkanlığa seçilenlerin önceki kurumları ve göreviyle ilişkileri sona erer. Bunlar, memuriyete giriş şartlarını kaybetmemeleri kaydıyla, hâkimler ve savcılar dâhil, görev sürelerinin sona ermesi veya görevden ayrılma isteğinden bulunmaları ve otuz gün içinde önceki kurumlarına başvurmaları durumunda, atamaya yetkili makam tarafından başvuru tarihinden itibaren en geç bir ay içinde mükteseplerine uygun kadrolara atanır. Görevin sona erdiği tarihten atama yapılmıncaya kadar, almakta oldukları aylık ücret ile sosyal hak ve yardımların Kurum tarafından ödenmesine devam olunur. Bunların Kurumda geçirdikleri süreler, özlük ve diğer hakları açısından önceki kurum ve kuruluşlarında geçirmiş sayılır.

BAŞKAN – Şimdi, bu geçici hükümler diğer maddelerde var zaten yani bilemiyorum onu gözden mi kaçırdım?

LEVENT GÖK (Ankara) – Yok, farkındayız, gözden kaçırmadık yani.

BAŞKAN – Sayın Eryılmaz, buyurun.

REFİK ERYILMAZ (Hatay) – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Şimdi, arkadaşlar, öncelikle bir tespitte bulunmak istiyorum, kendi düşüncelerimi sizlerle paylaşmak istiyorum. Şimdi, Hükûmetin sayısal çoğunluğu olduğunu biliyoruz, komisyonlarda da sayısal çoğunluğunuzun olduğunu biliyoruz. Bugüne kadar Hükûmetin gerek kanun teklifi gerek kanun tasarısı anlamında çıkardığı ve Meclise gönderdiği bütün tasarı ve tekliflerde sayısal çoğunluklarına güvenerek uzlaşmadan uzak, tamamen dayatmacı ve tepeden inmece bir anlayışla bu tasarı ve tekliflerin Meclis gündemine getirildiğini ve kabul edildiğini görüyoruz. Doğrudur, sayısal çoğunluğunuz olabilir ama sayısal çoğunluğunuzun olmasının sizin gibi düşünmeyen, sizden daha farklı düşünen, farklı öneriler getiren insanların düşüncelerini dışlamamız için bir gerekçe oluşturulması gerekiyor. Demokrasilerde böyle bir şeyin olması mümkün değildir.

Şimdi, biz ısrarla bu kurumun, özellikle insan hakları gibi hassas, nazik bir konuda oluşturulacak olan bir kurumun bağımsız olması gerektiği yönündeki ısrarlı taleplerimizin de hiçbir şekilde dikkate alınmadığını görüyoruz. Sivil toplum örgütleri çağrıldı, barolar çağrıldı, insan hakları temsilcileri, kurumlar, kurul temsilcileri çağrıldı, dinlendi ama görünen o ki bunların hiçbirisinin talepleri dikkate alınmadı. Hatta dün Hamza Bey'in söylediği çok ilginç bir şey var, “Evet, biz bunları çağırdık, dinledik. Bunlar da bu kanun tasarısının geri çekilmesini talep ettiler. Biz de...” diyor... Çok ilginç bir tespit, onu sizlerle paylaşmak için not almıştım.

HAMZA DAĞ (İzmir) – Ben söyleyeyim isterseniz: “...uygun gördüğü, Hükûmet çekmediği müddetçe biz devam edeceğiz.” dedik. Tasarı üzerine gelen eleştirileri söyleyeyim. Zaten eleştirisinler diye çağırdık onları.

REFİK ERYILMAZ (Hatay) – Siz çağırдыңız, görüşlerini aldınız...

HAMZA DAĞ (İzmir) – 2004'ten bu yana çalışılmış zaten gerektiği şekilde...

REFİK ERYILMAZ (Hatay) – Notumu bulamadım, özür dilerim.

Şimdi, şöyleydi: “Çağırдық, dinledik, bunlar geri çekmemizi istediler fakat biz süre kaybı olmasın diye, bunun bir an önce çıkarılması gerektiğini düşündüğümüz için bu kanun tasarısını...”

HAMZA DAĞ (İzmir) – Yeteri kadar çalışılmış zaten üzerinde.

REFİK ERYILMAZ (Hatay) – “...geri çekmeyi uygun bulmadık, bir an önce çıkarmayı uygun bulduk.”

HAMZA DAĞ (İzmir) – Ya, tasarımı bizim geri çekme yetkimiz yok ki Hükûmet geri çeker.

REFİK ERYILMAZ (Hatay) – Şimdi, siz sivil toplum örgütlerini, üniversiteleri, baroları, insan hakları temsilcilerini çağırıp dinlediyseniz bunların görüşlerini dikkate almak zorundasınız.

HAMZA DAĞ (İzmir) – Otuz tane değişiklik yaptık.

REFİK ERYILMAZ (Hatay) – Otuz tane değişiklik yapmanıza rağmen eğer bu kuruluşlar, bu kişiler bu kanun tasarısının geri çekilmesi gerektiğini söylüyorlarsa demek ki bunlar dikkate alınmamıştır.

HAMZA DAĞ (İzmir) – Değişiklikten sonrasını demediler, onlar dedikten sonra otuz tane değişiklik yaptık.

REFİK ERYILMAZ (Hatay) – Bakın, bir şey daha söyleyeceğim: Şimdi, burada muhalefet partisi temsilcilerinin de bu görüşlerini dikkate almıyorsunuz. Az önce Ertuğrul Hoca da, Malik Bey de ısrarla şunun altını çizdi, dediler ki: “Bu kurum insan haklarının ihlallerini araştırmak, insan haklarını geliştirme adına kurulan bir kurum. Eğer siz bu kurumun hedefine ulaşmasını, amacına ulaşmasını istiyorsanız öncelikle bu kurumun bağımsız olması gerekiyor. Kamuoyunda bu kurumun bağımsız olduğu algısının mutlaka yerleşmiş olması gerekiyor.”

Şimdi, siz başkanı, başkan yardımcısını, bütün üyeleri getirip, Bakanlar Kurulu olarak veya Hükûmet olarak bunu seçerseniz, bunu siyasi otoritenin etkisi altına alırsanız -samimi olarak söylüyorum- yapacağınız hiçbir çalışmanın kıymeti harbiyesi olmayacaktır. Bu kanun kâğıt üzerinde kalan, yapacağı çalışmaları kamuoyunda hiçbir şekilde dikkate alınmayacağı işlevsiz bir kurum olarak hayatına devam edecektir. Ölü doğmuş bir kanun olarak tarihe geçecektir ve kusura bakmayın, bu kadar hassas bir konuda eğer bu kurumun bağımsız olması gerektiği yönündeki taleplerimiz bu kadar şiddetli bir şekilde reddediliyorsa ben -şahsen kendi adıma konuşuyorum- bundan sonraki şu madde veya şu madde üzerinde şöyle bir önerge yapalım, şöyle bir değişiklik yapalım, bunların hiçbir öneminin olmadığını düşünüyorum. Ben bu kanunda da kesinlikle dolgu malzemesi olunmaması gerektiğini düşünüyorum. Ben kendimi artık bu şekilde hissediyorum. Eğer siz kurumu getirip

tamamen siyasi otoritenin etkisi altına alacak ve bizi de burada bir malzeme olarak kullanacaksınız ben bunu doğru bulmuyorum, aynen bu şekilde kullanıyorsunuz.

Bu kadar önemli bir kurumu siyasi otoritenin altına sokmanın anlamı ne? Birisi çıksın bana anlatsın, desin ki: “Biz bu üyeleri bu kuruma şunun için koyuyoruz, şu kurumun bu amacına ulaşması için, hedefine ulaşması için koyuyoruz.” Sayın Bakanımız burada, lütfen açıklasın, neden ısrarla bu kurumu siyasi otoritenin etkisi altına alan bir yapılanmayı koymaya çalışıyorsunuz, bu çok önemli. Esas püf noktası budur, diğer maddeler elbette ki tartışılabilir, şu olabilir ya da bu olabilir ama bu kurumu ısrarla siyasi otoritenin etkisi altına sokmaya çalışma amacınızın hedefi ne? Siz yarın vatandaşın önüne çıktığınız zaman, bu kurumun üyeleri insan hakları ihlalleriyle ilgili bir olay araştırdığı zaman, devletin işlemiş olduğu ya da devletin bir kurumunun işlemiş olduğu bir insan hakları ihlalini, yine devletin baskısı veya etkisi altında olan bu kurum tespit ettiği zaman halk tarafından nasıl karşılanacak bu? Vereceği sonuç, açıklayacağı rapor ne kadar etkili olacak, ne kadar inandırıcı olacak?

BAŞKAN – Toparlayabilir miyiz Refik Bey?

REFİK ERYILMAZ (Hatay) – Toparlamaya çalışıyoruz işte. Siz eğer bu sorunun cevabını vererseniz biz de tatmin olacağız.

HAMZA DAĞ (İzmir) – Ya, bitirerseniz vereceğiz. Söylediklerinizin hepsi boş ama cevabını vereceğim.

REFİK ERYILMAZ (Hatay) – Muhalefetin eleştirisine tahammül etmiyorsunuz, bir. Muhalefetin önerisini dikkate almıyorsunuz, iki. Söylediğimiz her şeyi boş olarak algılıyorsunuz, üç. İşte sizin siyasi anlayışınız bu olduğu için, bu çerçeveden baktığınız için, “Her şeyi biz biliriz, sayısal çoğunluk bizde, halk bize yüzde 50 oy verdi, biz istediğimizi yaparız, istediğimiz kurumu da istediğimiz siyasi anlayışımız çerçevesinde yeniden belirleriz.” anlayışıyla hareket ettiğiniz için esas sıkıntı da buradan doğuyor ama siz biraz da “Acaba bu muhalefet partisi milletvekilleri ne diyor, onların görüşü nedir, acaba bu söyledikleri doğru olabilir mi, bunların dikkate alınması gerekiyor mu?” diye sorgularsanız biz belki bir uzlaşma ortamı da, noktası da yakalamış oluruz.

Şimdi, ben ısrarla şu sorunun altını çiziyorum: Bu kurumun başkan, başkan yardımcısı ve üyelerinin siyasi otoritenin baskısı altında bir görüntü sergilemesine yol açacak şekilde üyelerinin bu Bakanlar Kurulu tarafından belirlenmesindeki ısrarınızın sebebi ne?

HAMZA DAĞ (İzmir) – 5'inci maddede yaptığımız değişiklikten haberiniz var mı?

REFİK ERYILMAZ (Hatay) – Hayır, bu son hâliyle soruyorum ben. Onu Sayın Başkanımız, Sayın Bakanımız açıklarsa... Bu sorunun cevabını özellikle istiyorum ben.

BAŞKAN – Şimdi, bunu birkaç sefer açıkladık.

Bir defa, baştan yine ele alırsak; Avrupa'da bu şekilde özgün bir kuruluş yok yani her ülkeye farklı farklı birtakım kurullar oluşturma imkânı tanınmış. Nitekim biraz önce anlattım, İngiltere'de bir bakan atıyor tamamını, Bakanlar Kurulu falan değil. Öbür tarafta, Fransa'da başbakan... Başbakanın ne konumda olduğunu biliyorsunuz Fransa'da, bakan konumundadır. Bir bakan hem üyeleri atıyor hem de genel sekreteri yani idari birime kadar inmişler. Bakın, biz burada üyelerin atanmasını çeşitlendirdiğimiz gibi, kurumun bütün personelini başkana atattırıyoruz yani orada artık o atama zinciri kesiliyor. Bunun dışında şöyle bir şey dedik: Mecliste bir yapı kuruluyor, "ombudsmanlık" dedik, kamu denetçiliği... Bunun da tekrar Meclisle bağlantısını kurarsanız Mecliste iki tane yapı kuruyorsunuz insan haklarıyla alakalı olarak. Zaten Avrupa'da bunlar hep idarenin veya yürütmenin çerçevesinde, alanında kurulmuş yapılar. Biraz önce Malik Bey söyledi, Almanya ziyaretimiz oldu. Almanya'da biz bir meclis araştırma komisyonu ile görüştük. Orada farklı bir yapılanma olmuş, başkanı muhalefetti ama biz başka kiminle görüştük? Bir insan hakları komiseriyle görüştük. İnsan hakları komiseri kim? Bir bakanın atadığı adam yani "insan hakları komiseri" dediğimiz, bizim de görüştüğümüz insan bakanlar tarafından atanmış bir kişi. Burada böyle bir yapı da kurmuyoruz. Burada çoğulcu bir yapı kuruyoruz, bir kurul karar verecek. Bakın, biraz sonra kurulun yetkilerini anlatacağız. Tamamen bu şeyin politikasını kurul belirleyecek. Kurul üyelerine teminat getirmişiz. Arkadaşlar, bakın, benim şu Komisyonda böyle bir imkânım yok. Ayrı bütçesi olacak, ayrı binası olacak, ayrı sekreteryası olacak, kurulun teminatı olacak, kurul kararları kendisi verecek, 75 tane personeli olacak. Bakın, şurada 7 tane arkadaşımız var, bütün şu yaptığımız işleri bu 7 arkadaşla yapıyoruz. İnanın, biz bunları buraya gelen yabancı heyetlere anlattığımızda "Biz bunların böyle olduğunu bilmiyorduk." dediler.

Gerçekten, bakın, bazen neyi konuştuğumuzu hakikaten fark etmeyebiliyoruz yani Sayın Eryılmaz. Yoksa gelip de burada, evet, Meclise verebilirdik ama o zaman Meclisin içerisinde iki tane aynı alanda kurum olacak. Buna rağmen biz Meclisle yapısını koparmamak adına bu Komisyona gelsin, senede en az bir sefer bir rapor sunsun. Bu, iki sefer olur, üç sefer olur, siz talep ederseniz dört sefer olur yani böyle de bir irtibatlandırma kurduk ama daha fazlası olmaz. O zaman şunu yapmamız lazım: Bir tane dernek kuracağız ve diyeceğiz ki: "Önce İnsan Hakları Komisyonu üyeleri ceplerinden her yıl 10'ar bin lira buraya bağışta bulunacaklar, bu ayakta kalacak." Amenna, onu yapalım ama yürüyemez. Bakın, bunu yürütemezsiniz. Bu kadar -75 kişi- personeli olacak, üyesi olacak, binası olacak, incelemelerde bulunacak. Bunlar trilyonlara baliğ bütçeleri gerektiren şeylerdir. O zaman ne yapacağız? Devletle irtibatlandırıyoruz.

REFİK ERYILMAZ (Hatay) – "Biz buna bütçe ayrılmasın." demiyoruz ki, hiç kimsenin böyle bir talebi olmadı ki... "idari özerklik olsun." diyoruz ama siz bütçeyi sadece siyasi otoritenin inisiyatifine bırakırsanız...

BAŞKAN – Sayın Eryılmaz, biraz geç geldiniz, onun için belki de bunu kaçırdınız. Bakın, “tüzelkişiliği haiz, idari ve mali özerkliğe sahip, özel bütçeli...” Yani daha ne yazılabilir kamu hukukunda? Desek ki: Bunlar da yok. O zaman dernek olur. Derneklerin nasıl çalıştığını biliyorsunuz arkadaşlar.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Ya, şu seçimi Meclise bırakın, kurtulalım.

BAŞKAN – Yani onu da anlattık Sayın Ertuğrul Kürkcü. Kamu denetçiliğini tamamen Meclis seçiyor, kamu denetçiliğini tamamen o yapıyor ama bu, Avrupa’da yürütmenin çerçevesinde düzenlenmiş bir yapı. Meclisin kendi içerisinde, bakın, İnsan Hakları Komisyonu var.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Avrupa’dan bir adım ileri gitseniz fena mı olur?

HAMZA DAĞ (İzmir) – İlerideyiz zaten.

REFİK ERYILMAZ (Hatay) – Avrupa’nın ötesinde, Sayın Başkan, son olarak şunu izah etmek istiyorum: Bugün Türkiye’de -belki geçmişten gelen bir siyasi gelenektir bilemiyorum ama- siyasi otoritenin etkisinde olan kurumların maalesef bağımsız davranmadıklarını, objektif davranmadıklarını ve bir şekilde siyasi otoritenin müdahalede bulunduğunu hepimiz çok iyi biliyoruz. Bugün AKP iktidarda, yarın başka bir parti iktidara gelecek. Yarın gelecek siyasi iktidar da belki bu kurum üzerinde baskı kuracak ama önemli olan -dediğim gibi, o insan hakları konusu özel bir konu- bu konuda çalışma yapacak olan kurumun bence tamamen siyasi iktidarın baskısından uzak bir noktada olması gerekiyor, buna özellikle özen gösterilmesi gerekiyor, özellikle itina gösterilmesi gerekiyor ama anlaşılmalı ki -bu konuda verilen önergelerin reddedildiğini görüyoruz- bundan sonra yapılacak olan bu değişikliğin veya önergelerin de çok fazla bir anlamı olmadığını düşünüyoruz.

BAŞKAN – İhsan Bey, buyurun.

İHSAN ŞENER (Ordu) – Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; refleks olarak vesayet siyasetine alıştığımız için... Cumhuriyet Halk Partili arkadaşlara özellikle sesleniyorum: Siyaset erdemli bir şeydir.

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – Bakın, baştan yanlış konuşuyorsunuz. Vesayet tam da ortasındayız. Siz öyle bir vesayet getirdiniz ki bak adam bana “Başbakan beni azarlayabilir.” diyor.

İHSAN ŞENER (Ordu) – Sizin endişeniz, halkın iradesidir.

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Malik Bey, bir hesabın varsa dışarı çıkalım, buraya getirme her seferinde. Saygısızlık yapma!

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – Saygısız sensin! Hâlâ daha meydan okuyorsun!

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Varsa bir hesabın dışarıda görüşelim, burayı meşgul etme!

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – Bir milletvekiline yakışıyor mu be! Sen kabadayı mısın?

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Kabadayıym evet!

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – Lanet olsun! Sen kabadayısn, sen Başbakanı azar yiyen adamsın, sen kimsin bel!

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Ne saygısız adamsın ya! Yazıklar olsun seni milletvekili yapana ya!

BAŞKAN – Malik Bey...

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – Başkanım, ayıp değil mi ya?

BAŞKAN – Ben ne yapayım, ikiniz de birbirinize bağıyorsunuz Malik Bey.

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – Ben bağırmıyorum, dışarı davet ediyor beni ya! Bu kabadayı mı?

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Derdin ne senin ya her seferinde benimle?

BAŞKAN – Malik Bey, Metin Bey, susun bir dakika.

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – Ya, burası meydan okuma yeri mi?

BAŞKAN – Nasıl susturacağım ben sizi?

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – Bu nasıl saygısızlık ya! Bana değil, Komisyona saygısızlık!

BAŞKAN – Söz İhsan Bey' de...

İHSAN ŞENER (Ordu) – Buyur, konuş kardeşim, buyur...

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – Konuşmuyorum kardeşim!

İHSAN ŞENER (Ordu) – Konuşmamış halin bu mu?

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – Hâlâ “Dışarı çık.” diyor, meydan okuyor ya, ayıp değil mi!

HAMZA DAĞ (İzmir) – Ya, sen lafa karışmasaydın konuşmayacaktı ki!

İHSAN ŞENER (Ordu) – Bakın, bir sürü hakaret ediliyor burada, bir tek kelime konuşmuyoruz ama arkadaşımız orada bir sürü laf etti...

MALİK ECDER ÖZDEMİR (Sivas) – İhsan Bey, sana sözüm yok.

BAŞKAN – İhsan Bey, bakın ya ara vereceğim ya da toplantıyı lütfen sükûnete davet ediyorum.

Lütfen, buyurun.

İHSAN ŞENER (Ordu) – Bakın, arkadaşlar, burada basın mensubu arkadaşlarımız da var. Bir refleks gelişmiş, “Siyaset kötü bir şeydir, onun kontrolünde bir şey olmaz...” Dört yılda bir varlığını ve yokluğunu halka denetleyen bir müessesedir siyaset.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Hocam, Medisten ala siyaset merkezi var mı?

İHSAN ŞENER (Ordu) – Yürütme siyasetin merkezi değil mi, halk seçmedi mi? “Başbakan ağzına geldiğini konuşuyor, kanunlaştırıyor.” diyorsunuz. Başbakanı halk seçmedi mi?

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Halk hükûmeti seçmiyor, Meclisi seçiyor.

İHSAN ŞENER (Ordu) – Meclisin iradesinden endişe etmeyiniz.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Başkanlık sistemi olunca o olacak belki ama şimdi öyle değil.

İHSAN ŞENER (Ordu) – Ertuğrul Bey, lütfen, Türkiye Büyük Millet Meclisini halk seçiyor, Meclis de hükûmeti seçiyor, doğru mu?

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – Şimdi doğru oldu.

İHSAN ŞENER (Ordu) – Dolayısıyla siyaseti “tu kaka” olarak algılayarak, her yaptığı işin yanlış olacağından yola çıkarak hareket edemeyiz. Böyle bir kurumlaşma olmaz, lütfen.

ERTUĞRUL KÜRKCÜ (Mersin) – İktidar ve insan hakları çelişir Hocam...

BAŞKAN – Ertuğrul Bey, tamam, karşılıklı konuşmalıyım.

Levent Bey, buyurun.

LEVENT GÖK (Ankara) – Sayın Başkanım, siz az önce birkaç tane örnek verdiniz ama o örneklerin Türkiye’yle olan paralelliğini ben anlayamadım yani eğer “Demokrasi ve insan hakları standardı İngiltere’yle aynıdır, Türkiye’nin standartları demokrasi ve insan haklarında Fransa’yla aynıdır.” diyorsanız o başka bir tartışma konusudur. Ama daha önceki hafta Uluslararası Af Örgütü’nün yayımladığı rapor, dünyadaki tüm saygın insan hakları kuruluşlarının Türkiye’yle ilgili açıkladıkları rapor ortadayken siz İngiltere’deki örneği, Fransa’daki örneği Türkiye’ye teşmil edemezsiniz. Bir kere, bunu ayırmakta yarar var.

İkincisi, yine diyorsunuz ki: “Biz metni yazdık. Kurumun idari özerkliği vardır, mali özerkliği vardır. Ne yapalım?” Eğer metinlere yazılmak suretiyle bunlar kurulabiliyorsa mesele yok ama biz biliyoruz ki bizim Anayasa’mızda da “Yargı bağımsızdır.” diyor. Sizce yargı bağımsız mı? Yine Anayasa’mızda “Basın hürdür, sansür edilemez.” diyor. Burada gazeteci arkadaşlarımız da var. Daha birkaç gün önce, üstelik iktidara yakın bir gazetede Uludere’yle ilgili bir yazı yazdı diye bir gazetecinin işine son verildi Türkiye’de. Metinlere yazmak yetmez yani “Basın hürdür.” dediğiniz zaman bunun gereğini yapmak gerekir. Bunun altını çiziyorum yani verdiğiniz örnekler Türkiye’yle irtibatlandırılmaz.

Şimdi, biz verdiğimiz önergede... Esasında şimdi ciddi bir de yanlışlık yaptınız. Ben “Bir öneriniz var mı?” diye özellikle sordum. Önce kendi önerimizi söyleyeyim çünkü alt komisyondan gelen üyelerin seçimini, 2 üyeyi Cumhurbaşkanına, 7 üyeyi Bakanlar Kuruluna, 1 üyeyi Türkiye Barolar Birliğine, 1 üyeyi de YÖK’e verdik, değil mi Sayın Başkanım? Şimdi, bu alt komisyondan

gelen metinde ne diyor? “Başkan, başkan yardımcısı ve üyelerin görevine Bakanlar Kurulunca son verilebilir gerekli şartları taşıdığı hâlde.” diyor. Ne oldu şimdi?

HAMZA DAĞ (İzmir) – Şartları kaybetmesi hâlinde...

LEVENT GÖK (Ankara) – Şimdi, bir dakika, 2 üyeyi Cumhurbaşkanı seçti mi? Seçti. 7 üyeyi Bakanlar Kurulu, 1 üyeyi YÖK, 1 üyeyi de Barolar Birliği seçti yani Bakanlar Kurulu ne yaptı? Tekrar başa döndünüz, tüm yetkiyi eline aldı. Aldı mı? Aldı. Neyi aldı? Cumhurbaşkanı'nın seçtiği üyenin de, Barolar Birliği'nin seçtiği üyenin de...

BAŞKAN – Onu müzakere ettik ama bakın, siz onu Barolar Birliğine veremezsiniz tekrar yani.

LEVENT GÖK (Ankara) – Bir dakika ama Sayın Başkanım, ben bir garabeti sergiliyorum.

BAŞKAN – Bu, garabet değil, idare hukuku açısından garabet değil.

LEVENT GÖK (Ankara) – Bir saniye, bir saniye yani bunları seçtirdiniz, görevden alma yetkisi sizde.

HAMZA DAĞ (İzmir) – Görevden alma değil, şartları taşımadığı belli olursa...

LEVENT GÖK (Ankara) – Bir saniye efendim, o şartları taşımadığı yani çok muğlak bir kavramdır yani şartları taşımadığını sen...

HAMZA DAĞ (İzmir) – Mesela adamın TC vatandaşı olmadığı çıkarsa ortaya...

LEVENT GÖK (Ankara) – Bakın, ben az önce de söyledim, herkesi dinliyoruz biz yani demin de Sayın Bakan konuşurken dinledik, ağızımızı bile açmadık. Dinliyoruz yani lütfen dinleyelim yani ben garabetlere dikkat çekiyorum arkadaşlar. Siz diyorsunuz ki: “Biz çoğulculuk yapmaya çalışıyoruz ama bu üyelerin görevine son verme yetkisi Bakanlar Kurulunda.” Şimdi, Bakanlar Kuruluna tüm üyelerin görevine son verme yetkisi verdiğiniz zaman, nasıl atama yetkisini veriyorsanız, görevden alma yetkisini vermek kurumun özerkliğini ciddi şekilde zedeler. Altını çiziyorum bunun.

Burada biz önergemizde akıl ve mantıkla hareket ediyoruz Paris İlkeleri çerçevesinde. Resen son verme yani “üyenin kendisinin ayrılmasıyla” diye ibareyi eklettik oraya. Bizim önergemizde mal beyanı gibi falan hususlar var, daha onlar ileriki maddelerde var ama biz bu maddede toparlanırsa o maddenin tam olarak bütün bunlara uyacağını düşündük yani mal beyanı ileriki maddelerde değil, üyelerin teminatının hepsinin bu fasıl altında düzenlenmesini önererek bu önergeyi verdik. İleriki maddelerde olduğunu bilerek burada toplanmasının daha uygun olduğunu söyledik. Yani kurumun özerkliğini ciddi şekilde zedeleyecek olan, Bakanlar Kurulunun üyelerin görevine son vermesi, yine bir önceki maddeden de o kadar tehlikeli bir maddedir.

Şimdi, sorumu da soruyorum: Bakanlar Kurulu bütün üyelerin görevden alınmasına karar verebilecek. Az önce “Önerge verdiniz mi?” derken söylemek istediğim de oydu. Örneğin,

Cumhurbaşkanının belirlediği üyenin görevine Bakanlar Kurulu son verdiği zaman ya da Barolar Birliğinin belirlediği üyenin görevine son verdiği zaman Bakanlar Kurulu, ondan sonra ne yapılacağını söylemiyorsunuz. Haksız mıyım? Bu nedenle, önerimiz bizim, kurul üyelerinin resen, kendi tercihleriyle ayrılmalarına ilişkindir. Yine “kurul kararlarının süresi içerisinde ” sonra gelmek üzere “haklı bir sebep olmaksızın” ibaresi de eklenmiştir. Üyeliğin haksız veya orantısız bir şekilde son bulmasının engellenmesi amaçlanmıştır.

BAŞKAN – Şimdi, değerli arkadaşlar, bakın, bu üyelik şartlarında 5'inci maddenin ikinci fıkrasında teknik şartlar var, işte, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmak, kamu haklarından mahrum olmamak, falanca falanca suçları -burada irtikap, rüşvet vesaire var- işlememek gibi. Şimdi, ola ki bu niteliklerden bir tanesini haiz olmadığı anlaşıldı seçimden sonra... Peki, bunun kararını kim verecek? Bakın, o da 6'ncı maddenin ikinci cümlesinde: “Ancak seçilmeleri için gerekli şartları taşımadıkları ya da kaybettikleri kurul kararıyla belirlenenler” Kurul kendi arasında bir çalışma yapacak, diyecek ki: “Bizim falanca üyemiz seçilmiş ama bunun şöyle, şöyle bir eksikliği varmış meğer.” Bunu tespit edecek ve bunu Bakanlar Kuruluna bildirecek. O tamamlayıcı işlemden sonra Bakanlar Kurulu karar verecek. Şunun tersini düşünseydiniz: Kurul bunu tespit etti, Barolar Birliğine bildirdi. Nasıl görevden alacak Barolar Birliği? Veya YÖK'e bildirdi... Bu işlem idare hukuku açısından yanlış, sakat bir işlem olurdu. Burada Bakanlar Kurulunun işlemi sadece tamamlayıcı bir işlemdir. O bakımdan, burada herhangi bir sakatlık, sıkıntı yoktur.

LEVENT GÖK (Ankara) – Peki, görevden ayrılanların yerine –anlattığım kriterde- ne yapıyorsunuz?

BAŞKAN – Daha sonraki bölümler de tekrar –orada açıklama var- aynı usulle tekrar ilgili kurumlara başvuracaklar yani diyelim ki hangi üye gitti buradan? Barolar Birliğinin kontenjanından gelen bir üye kaybetti. Kurula başvuracaklar, kurul bunu Barolar Birliğine bildirecek, Barolar Birliği seçim yapacak veyahut da Cumhurbaşkanlığının kontenjanından gelen bir üye eğer düşmüşse Cumhurbaşkanlığına bildirecek, Cumhurbaşkanlığı o üyenin yerine yeni bir üye atayacak yani bunda bir sıkıntı yok arkadaşlar.

Sayın Bakanım, buyurun.

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEŞİR ATALAY (Kırıkkale) – Sayın Gök'ün bu ifadesiyle ilgili olarak küçük bir şey söylemek istiyorum. Eğer burada yanlış anlaşılma varsa, farklı yorumlanabilecek bir şey varsa orası daha açık hâle getirilebilir yani Komisyonunuzun takdiri dir tabii de yani burada hem bu konuşulan husus hem de sonrasıyla ilgili.

Bir de belki Komisyon üyelerimizin zihninde... Hani çok konuşulan bir şey -Sayın Eryılmaz gerçi konuşmadan sonra ayrıldı da- bu, Meclisin seçmesiyle ilgili... Biz bu konu üzerinde de yani ben kendim bu görevi devraldıktan sonra da düşündük. Onu bugün söylemeyi unutmuşum ben, orada şöyle

bir şey de önümüze geldi: Genelde Anayasa Mahkemesinin de bir hassasiyeti var yani bu ombudsmanlıkta biz görmüştük 2005 yılında. Eğer Meclise Anayasa' da bir görev verilmediyse siz kanunla görev veremiyorsunuz. Şimdi, 2005 yılında şöyle bir örnek yaşadık: Biz gene ombudsmanlık kanununu çıkardık, Meclis çıkardı. O zamanki Cumhurbaşkanı "Bu, Anayasa' ya aykırı. Anayasa' da Meclisin görevleri içinde böyle bir şey yok." dedi -yani ombudsman seçmek- ve dolayısıyla veto etti. Burası ısrar etti, sonra Anayasa Mahkemesine götürdü ve Anayasa Mahkemesi de Cumhurbaşkanı haklı buldu ve "Meclisin görevleri içinde böyle bir şey yoktur Anayasa' da." diye iptal etti. Dolayısıyla 12 Eylül 2010' daki Anayasa değişikliğine biz, hatırlanırsa, o 26 maddenin içine ombudsmanlığı da koyduk ki yani anayasal bir görev olarak Meclise verdik. Şimdi, onun için ombudsmanlığı tekrar getiriyoruz yani böyle bir teknik konu da tartışmalarda önümüze çıkmıştı, o boyutu da ben bir arz etmiş olayım.

BAŞKAN – Evet, haklısınız Sayın Bakanım.

Şimdi, Sayın Levent Gök ve Sayın Malik Ecdar Özdemir'in sunmuş oldukları önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

6'ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

7'nci maddeyi okutuyorum:

Kurulun görev ve yetkileri

MADDE 7- (1) Kurul, bu Kanun ve diğer mevzuatta belirtilen görevler yanında aşağıdaki görevleri yapar ve yetkileri kullanır:

a) Kanunla verilen görevler kapsamında Kurumun faaliyet alanını ve görev önceliklerini belirlemek.

b) Kurumla ve Kurumun görev alanıyla ilgili düzenlemeler yapılmasına yönelik kararlar almak.

c) Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası insan hakları sözleşmelerinin uygulanmasını izlemek. Bu sözleşmeler tarafından kurulan inceleme, izleme ve denetleme mekanizmalarına Devletin sunmakla yükümlü olduğu raporların hazırlanması sürecinde, ilgili sivil toplum kuruluşlarından da yararlanmak suretiyle görüş bildirmek; bu raporların sunulacağı uluslararası toplantılara, temsilci göndererek katılmak.

ç) Kurumun diğer ülkelerin ulusal ya da uluslararası düzeyde faaliyet gösteren benzeri işleve sahip kurumlarıyla ikili ve çok taraflı ilişkiler kurmasına karar vermek. Birleşmiş Milletler ve bölgesel insan hakları kuruluşlarıyla işbirliği yapmak ve ortak faaliyetlerde bulunmasına karar vermek.

d) Gerek gördüğünde Kurumun kendi alanında çalışan uluslararası kuruluşlara üye olmasına veya bu kuruluşlarda Türkiye'nin temsil edilmesine karar vermek.

e) İnsan hakları alanındaki sorunlar, gelişmeler ile kamu kurum ve kuruluşlarının bu alandaki performanslarını değerlendiren yıllık raporlar hazırlamak, bunları yayınlamak ve ilgili kişi ve kuruluşlara dağıtmak. Düzenli yıllık raporlar dışında, gerek görüldüğünde insan hakları alanına ilişkin özel raporlar yayınlamak.

f) Gerektiğinde üç üyeden müteşekkil heyetler ile özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin buldukları yerlere ziyaretler gerçekleştirmek.

g) Kamu kurum ve kuruluşları ve sivil toplum kuruluşlarıyla birlikte, insan haklarının geliştirilmesini teşvik eden ve hak ihlallerinin giderilmesini hedefleyen kampanya ve programlar yürütmek.

ğ) Kurum tarafından insan hakları alanında yapılan inceleme ve araştırmaları, hazırlanan raporları ve benzeri çalışmaları karara bağlamak.

h) Kurumun stratejik planı ve performans programları ile amaç ve hedeflerine uygun olarak hazırlanan bütçe teklifini görüşmek ve karara bağlamak.

ı) Kurumun performansını ve malî durumunu gösteren raporları onaylamak.

i) Taşınmaz alımı, satımı ve kiralanması konularındaki önerileri görüşüp karara bağlamak.

BAŞKAN – Şimdi bir önerge var. Yalnız önergede alfabenin bütün harflerini kullanmışsınız, (z)' de bitmiş. Allah' tan alfabede başka bir harf yokmuş.

Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Hakları Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan İnsan Hakları Kurumu Kanun Tasarısının 7. maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Mustafa Sezgin Tanrıkulu

Levent Gök

Malik Ecdar Özdemir

İstanbul

Ankara

Sivas

Refik Eryılmaz

Mahmut Tanal

Hüseyin Aygün

Hatay

İstanbul

Tunceli

MADDE 7-

(1) Kurul, bu Kanun ve diğer mevzuatta belirtilen görevlerden başka aşağıdaki görevleri yapar ve yetkileri kullanır:

(a) Görevlerini ve çalışmalarını gerçekleştirebilmek için ihtiyaç duyulan Irkçılık, Cinsiyetçilik ve Ayrımcılıkla Mücadele ve Eşitlik Komitesi, İnsan Hakları İhlallerini Önleme ve İhlal İddialarını Araştırma Komitesi, Sığınmacı Sorunları ve İnsan Ticaretiyle Mücadele Komitesi, Mevzuatın İnsan Haklarına Uygunluğunu İzleme Komitesi, İnsan Hakları Eğitim Komitesi, Bioetik Komitesi ve bu gibi ulusal komiteler kurmak ve bu komitelerin çalışma koşullarını, görev ve yetkilerini bir yönetmelikle belirlemek;

(b) Kurul üyelerinin, ulusal komitelerin ve idari birimlerin hazırladığı raporları ve benzeri çalışmalarını incelemek, karara bağlamak ve ilgili mercilere bildirmek;

(c) Çalışma programını hazırlamak ve çalışmaların eşgüdümünü sağlamak;

(ç) Her türlü insan hakları ihlali iddialarını başvuru üzerine veya kendi kararıyla incelemek, araştırmak, değerlendirmek; bunların sonuçlarını ilgili kişi, kurum ve kuruluşlara bildirmek ve takip etmek, sorumlu bulunanlar hakkında yasal işlemlerin başlatılması için girişimde bulunmak ve gerektiğinde kesin hüküm aşamasına kadar takip etmek;

(d) Başvuruları inceleyerek ilgili komiteye yönlendirmek; konu birden fazla komiteyi ilgilendirdiği takdirde, konunun özelliğine göre ya hepsinin görüşünü almak ya da ilgili komitelerin birer üyesinden oluşan bir ad hoc komite oluşturarak, onun görüşüne istinaden karar almak;

(e) İşkencenin ve diğer zalimane, insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele ya da cezaların önlenmesini sağlamak için her türlü çalışmayı yapmak ve müdahalede bulunmak;

(f) Özgürlüğünden mahrum ya da koruma altında olan kişilerin buldukları yerlere düzenli ve habersiz ziyaretler gerçekleştirmek, bu ziyaretlere ilişkin raporları ilgili kurum ve kuruluşlara iletmek, Kurulca gerekli görülmesi durumunda kamuoyuna açıklamak; ceza infaz kurumları ve tutukevleri izleme kurulları ile diğer kişi, kurum ve kuruluşların bu gibi yerlere gerçekleştirdikleri ziyaretlere ilişkin raporları incelemek ve değerlendirmek;

(g) İnsan hakları ihlaline ve ayrımcılığa uğrayanlara her türlü yardımda bulunmak;

(ğ) Talep üzerine yargı organlarına görüş bildirmek;

(h) İnsan haklarıyla ilgili yargı kararlarının gereği gibi uygulanmasını denetlemek;

(ı) Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası insan hakları sözleşmelerinin uygulanmasını izlemek.

Bu sözleşmeler tarafından kurulan inceleme, izleme ve denetleme mekanizmalarına Devletin sunmakla yükümlü olduğu raporların hazırlanması sürecinde, ilgili sivil toplum kuruluşlarından da yararlanmak suretiyle görüş bildirmek ve bu raporların sunulacağı uluslararası toplantılara katılmak;

(i) Kurumun diğer ülkelerin ulusal ya da uluslararası düzeyde insan hakları ve ayrımcılık alanında faaliyet gösteren kurumlarla ikili ve çok taraflı ilişkiler kurmasına karar vermek; Birleşmiş Milletler ve bölgesel insan hakları kuruluşlarıyla işbirliği yapmak ve ortak faaliyetlerde bulunmasına karar vermek;

(j) Kurumun kendi alanında çalışan uluslararası birliklere üye olmasına veya bu kuruluşlarda Türkiye'nin temsil edilmesine karar vermek;

(k) İnsan hakları alanındaki sorunlar, gelişmeler ile kamu kurum ve kuruluşlarının bu alandaki çalışmalarını değerlendiren yıllık raporlar hazırlamak, bunları yayınlamak ve başta Cumhurbaşkanlığı, TBMM Başkanlığı ve Bakanlar Kurulu olmak üzere ilgili kişi ve kuruluşlara

sunmak; düzenli yıllık raporlar dışında, gerek görüldüğü takdirde insan hakları alanına ilişkin özel raporlar hazırlayıp yayınlamak;

(l) İnsan hakları ve eşitlik alanında süreli ve süresiz yayınlar yapmak;

(m) Kamu kurum ve kuruluşları ile sivil toplum kuruluşlarıyla birlikte, insan haklarının geliştirilmesini teşvik eden ve hak ihlallerinin önlenmesini veya giderilmesini hedefleyen kampanya ve programlar yürütmek;

(n) İnsan hakları alanında faaliyet gösteren uluslararası sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği ve ortak çalışmalar yapmak;

(o) Kamu kurum ve kuruluşları için insan haklarına aykırı uygulamaların giderilmesine yönelik rehberler hazırlamak ve bunların uygulamaya geçirilip geçirilmediğini izlemek;

(ö) İnsan hakları eğitimini yurt çapında planlamak, Eğitim Komitesinden gelen önerileri karara bağlamak ve gerçekleşmesine katkıda bulunmak;

(p) İlk ve orta öğretimdeki müfredat programlarını, ders kitaplarını ve yardımcı kitapları insan hakları açısından denetlemek ve insan hakları eğitiminin yaygınlaştırılması için, Millî Eğitim Bakanlığı ile ortak stratejiler ve uygulama planları geliştirmek;

(r) İnsan hakları ihlallerinin önlenmesi, ayrımcılığın ortadan kaldırılması ve insan hakları bilincinin yaygınlaştırılmasına yönelik olarak üniversitelerle işbirliği yapmak;

(s) Kurumla ve Kurumun görev alanıyla ilgili düzenlemeler yapılmasına yönelik kararlar almak;

(ş) Kurumun faaliyet alanına giren çalışma ve görevlerde öncelikleri belirlemek;

(t) Kurumun stratejik planı ile amaç ve hedeflerine uygun olarak bütçeyi hazırlamak;

(u) İdari birimlerin çalışmalarını değerlendirmek ve mali raporları inceleyerek karara bağlamak;

(ü) Taşınmaz alımı, satımı ve kiralanması konularında karar almak;

(v) Bu kanunun uygulanması için gereken düzenleyici işlemleri yapmak;

(y) Hazırlanan kanun tasarısı ve teklifleri hakkında insan hakları açısından TBMM Başkanlığına görüş bildirmek;

(z) Gerekli gördüğü diğer çalışmalarını yapmak;

BAŞKAN – Bunun isterseniz sadece gerekçesini okutalım.

LEVENT GÖK (Ankara) – Tabii.

BAŞKAN – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Kurul'un amacına uygun, Türkiye'de İnsan Hakları alanında bağımsız ve etkin çalışmaların yapılması amacıyla önergemizde yer aldığı şekliyle düzenlenmiştir. Bu madde ile Kurul'un görev alanı yetkileri mümkün olduğunca geniş tutulmuş ve çalışma esasları düzenlenmiştir.

BAŞKAN – Çok uzun bir madde dinledik. Aslında diğer maddede de böyle geniş geniş yetkiler var.

Ben önce önergeyi oylarınıza sunacağım: Önergeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmedi.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Maddeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

8'inci maddeyi okutuyorum:

Kurulun çalışma esasları

MADDE 8- (1) Kurul, en az ayda bir defa olmak üzere gerekli hâllerde toplanır. Toplantıları Başkan yönetir. Başkanın dışında en az beş üyenin birlikte talep etmesi hâlinde Kurul, Başkan tarafından 5 gün içinde toplanmak üzere derhal olağanüstü toplantıya çağrılır.

(2) Toplantı gündemi Başkan, yokluğunda İkinci Başkan tarafından hazırlanarak, toplantıdan en az üç gün önce Kurul üyelerine bildirilir. Gündeme yeni madde eklenebilmesi için toplantıda üyelerden birinin öneride bulunması ve önerilen maddenin Kurul tarafından kabul edilmesi gerekir.

(3) Kurul, en az yedi üyenin hazır bulunması ile toplanır ve en az altı üyenin aynı yöndeki oyuyla karar alır. Kararlarda çekimser oy kullanılamaz.

(4) Kurul kararları tutanakla tespit edilir ve karar tutanağı toplantı esnasında veya en geç toplantıyı izleyen beş iş günü içinde toplantıya katılan tüm üyeler tarafından imzalanır. Kurul kararları, alındığı toplantı tarihinden itibaren en geç onbeş iş günü içinde gerekçeleri ve varsa karşı oy gerekçeleri ile birlikte tekemmül ettirilir. Gerekliğinde, Kurul tarafından bu süre uzatılabilir.

(5) Başkan ve üyeler kendileri, eşleri, evlatlıkları ve üçüncü derece dâhil üçüncü dereceye kadar kan ve ikinci derece dâhil ikinci dereceye kadar kayın hısımlarıyla ilgili veya kişisel menfaat ilişkisi içinde oldukları konularda müzakere ve oylamaya katılamaz. Bu durum karar metninde ayrıca belirtilir.

(6) Aksi kararlaştırılmadıkça Kurulun toplantılarındaki müzakereler gizlidir.

(7) İhtiyaç duyulması hâlinde görüşlerinden yararlanılmak üzere ilgili kişiler, Kurul toplantısına davet edilebilir. Ancak, Kurul kararları toplantıya dışarıdan katılanların yanında alınmaz.

(8) Kurul kararları, tekemmül etmesinden itibaren en geç beş iş günü içinde ilgili kişi, kurum ve kuruluşlara gönderilir.

(9) Kurul, gerekli gördüğü durumlarda kararlarını, kişisel verilerin gizliliği ilkesine bağlı olarak uygun vasıtalarla kamuoyuna duyurabilir.

(10) Başkanın, izin, hastalık, görevde bulunmadığı diğer hâller ile hangi nedenle olursa olsun görevinin sona ermesi durumunda İkinci Başkan, Başkana vekâlet eder.

(11) Kurul üyeleri ile Kurum personelinin uyacakları meslekî ve etik ilkeler ile Kurulun çalışma usul ve esaslarına ilişkin diğer hususlar yönetmelikle düzenlenir.

BAŞKAN – Önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Hakları Komisyonu Başkanlığına
Görüşülmekte olan İnsan Hakları Kurumu Kanun Tasarısının 8. maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Mustafa Sezgin Tanrıkulu

Levent Gök

Malik Ecder Özdemir

İstanbul

Ankara

Sivas

Refik Eryılmaz

Mahmut Tanal

Hüseyin Aygün

Hatay

İstanbul

Tunceli

MADDE 8-

(1) Kurul, en az ayda iki defa olmak üzere toplanır. Toplantıları Başkan yönetir.

(2) Kurul, üye tam sayısının yarısından bir fazlasının hazır bulunmasıyla toplanır ve katılanların salt çoğunluğuyla karar alınır. Kararlarda çekimser oy kullanılmaz.

(3) Üye tam sayısının salt çoğunluğunun çağrısı halinde Başkan Kurulu üç gün içinde olağanüstü toplantıya çağırmakla yükümlüdür.

(4) Kurul kararları tutanakla tespit edilir ve karar tutanağı toplantı esnasında veya en geç toplantıyı izleyen beş iş günü içinde toplantıya katılan tüm üyeler tarafından imzalanır. Kurul kararları, aldığı toplantı tarihinden itibaren en geç onbeş iş günü içinde gerekçeleri ve varsa karşı oy gerekçeleri ile birlikte tekemmül ettirilir. Gerektiğinde, Kurul tarafından bu süre uzatılabilir.

(5) Başkan ve üyeler kendileri, eşleri, evlatlıkları ve üçüncü derece dâhil üçüncü dereceye kadar kan ve ikinci derece dahil ikinci derece kadar kayın hısımlarıyla ilgili veya kişisel menfaat ilişkisi içinde oldukları konularda müzakere ve oylamaya katılmaz. Bu durum karar metninde ayrıca belirtilir.

(6) Kurul toplantıları gizlidir. İhtiyaç duyulması halinde görüşlerinden yararlanılmak üzere ilgili kişiler, Kurul toplantısına davet edilebilir. Ancak, Kurul kararları toplantıya dışarıdan katılanların yanında alınmaz.

(7) Kurul kararları, tekemmül etmesinden itibaren en geç beş iş günü içinde ilgili kişi, kurum ve kuruluşlara gönderilir.

(8) Kurul, gerekli gördüğü durumlarda kararlarını, kişisel verilerin gizliliği ilkesine bağlı olarak, uygun vasıtalarla kamuoyuna duyurabilir. Açıklaması kişi hakları açısından sakıncalı olan kararlar bu hükmün dışındadır.

(9) Başkanın izin, hastalık ve görevde bulunmadığı diğer haller ile hangi nedenle olursa olsun görevinin sona ermesi durumunda, Başkan Yardımcısı Başkana vekâlet eder.

(10) Kurul ve ulusal komitelerin üyeleri ile Kurum personelinin uyacakları etik ilkeler bir rehber ile belirlenir, ulusal Komitelerin çalışma usul ve esaslarına ilişkin diğer hususlar ise yönetmelikle düzenlenir.

(11) Kurul kararlarını yıllık rapor halinde Cumhurbaşkanlığı, TBMM Başkanlığı, Bakanlar Kurulu ve ilgili kişi ve kuruluşlara gönderir.

LEVENT GÖK (Ankara) – Gerekçe okunsun yeterli.

Gerekçe:

Önergemizde görüşülen tasarıdan farklı olarak hazırlanacak yıllık raporların başta Cumhurbaşkanlığı, TBMM Başkanlığı ve Bakanlar Kurulu olmak üzere ilgili kişi ve kuruluşlara sunulması görevi eklenerek, hazırlanacak raporların daha etkin ve kamuoyunda sonuç yaratacak şekilde kullanılması amaçlanmaktadır.

BAŞKAN – Okuttuğumuz önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler...

LEVENT GÖK (Ankara) – Makul bir öneri değil mi yani? Gerekçeyi okutarak lehine zaten konu... Ama aleyhine ne söylenebilir bunun?

HAMZA DAĞ (İzmir) – Ama ulusal komiteler falan olunca sistemi bozuyor, yani tamamını değiştirdiğiniz için kanun sistemi bozuluyor. Yani sadece o son koyduğunuz olsa belki tartışılabilir.

BAŞKAN – Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

8'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Maddeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... 8'inci madde kabul edilmiştir.

9'uncu maddeyi okutuyorum:

Teşkilat

MADDE 9- (1) Kurumun teşkilatı Kurul ve Başkanlıktan oluşur. Başkanlık; Başkan Yardımcısı, hizmet birimleri ve çalışma gruplarından oluşur. Başkanlık, Kurul kararlarını uygulamakla ve diğer konularda Başkana ve Kurula yardımcı olmakla görevlidir.

(2) Kurum görevlerinin gerektirdiği aslî ve sürekli hizmetler Başkan, İkinci Başkan, Başkan Yardımcısı ile İnsan Hakları Uzmanları ve Uzman Yardımcıları tarafından yürütülür.

BAŞKAN – Önerge var, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Hakları Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan İnsan Hakları Kurumu Kanun Tasarısının 9. maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Mustafa Sezgin Tanrıkulu

Levent Gök

Malik Ecdar Özdemir

İstanbul

Ankara

Sivas

Refik Eryılmaz

Mahmut Tanal

Hüseyin Aygün

Hatay

İstanbul

Tunceli

MADDE 9-

(1) Kurumun teşkilatı Türkiye İnsan Hakları Kurulundan; Irkçılık, Cinsiyetçilik ve Ayrımcılıkla Mücadele ve Eşitlik Komitesi, İnsan Hakları İhlallerini Önleme ve İhlal İddialarını Araştırma Komitesi, Sığınmacı Sorunları ve İnsan Ticaretiyle Mücadele Komitesi, Mevzuatın İnsan Haklarına Uygunluğunu İzleme Komitesi, İnsan Hakları Eğitim Komitesi, Bioetik Komitesi ve ihtiyaç halinde kurulacak diğer ulusal komitelerden; Genel Sekreterlik ve ona bağlı bürolardan, Hukuk Birimi, Dış İlişkiler ve Proje Birimi, Medya ve Halkla İlişkiler Birimi, Bilgi ve Dokümantasyon Birimi, Personel Birimi, İdari ve Mali İşler Birimi ve gerekli görülecek diğer teknik birimlerden oluşur.

(2) Komitelerin görev ve yetkileri yönetmelikle düzenlenir.

(3) Kurum görevlerinin gerektirdiği aslî ve sürekli hizmetlerin yerine getirilmesinde Kurul Başkanına ve üyelerine, Genel Sekreter, insan hakları uzmanları, insan hakları uzman yardımcıları ve Kurumun diğer personeli yardımcı olur.

LEVENT GÖK (Ankara) – Gerekçe okunsun yeterli.

BAŞKAN – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Önergemizde teşkilatın birimleri, diğer önergelerimizle paralel olarak sayma suretiyle yazılmış olup, komitelerin görev ve yetkilerinin düzenlenmesi için Yönetmelik düzenlemesi gerekmektedir.

LEVENT GÖK (Ankara) – Bizim bu konuda daha önce verdiğimiz önergeler bu doğrultuda olduğu için bunu bu şekilde vermek durumundayız.

BAŞKAN – Anlıyorum.

Gerekçesini okuttuğumuz önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

9'uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 9'uncu madde kabul edilmiştir.

10'uncu maddeyi okutuyorum:

Başkan

MADDE 10- (1) Başkan, Kurumun en üst amiri olup, Kurum hizmetlerini, mevzuata, Kurumun amaç ve politikalarına, stratejik planına, performans programına ve hizmet kalite standartlarına uygun olarak düzenler, yürütür ve hizmet birimleri arasında koordinasyonu sağlar. Başkan, Kurumun genel yönetim ve temsilinden sorumludur. Bu sorumluluk, Kurum çalışmalarının düzenlenmesi, yürütülmesi, denetlenmesi, değerlendirilmesi ve gerektiğinde kamuoyuna duyurulması görev ve yetkilerini kapsar.

(2) Başkanın görev ve yetkileri şunlardır:

a) Kurul toplantılarının gündemini, gün ve saatini belirlemek ve toplantıları yönetmek.
b) Kurul kararlarının tebliğini ve Kurulca gerekli görülenlerinin kamuoyuna duyurulmasını sağlamak ve uygulamalarını izlemek.

c) Kurum personelini atamak.

ç) Hizmet birimlerinden gelen önerilere son şeklini vererek Kurula sunmak.

d) Kurumun stratejik planını, performans programını hazırlamak, amaç ve hedeflerini, hizmet kalite standartlarını belirlemek, insan kaynakları ve çalışma politikalarını oluşturmak.

e) Belirlenen stratejilere, yıllık amaç ve hedeflere uygun olarak Kurumun yıllık bütçesi ile malî tablolarını hazırlamak.

f) Kamu kurum ve kuruluşları için, insan haklarına aykırı uygulamaların giderilmesine yönelik rehberler hazırlamak ve bunların uygulamaya geçirilip geçirilmediğini izlemek.

g) Kurul ile Kurumun ve hizmet birimlerinin uyumlu, verimli, disiplinli ve düzenli bir biçimde çalışması amacıyla koordinasyonu sağlamak, bunlar arasında çıkabilecek görev ve yetki sorunlarını çözmek.

ğ) Yıllık faaliyet raporlarını hazırlamak, yıllık amaç ve hedeflere, performans ölçütlerine göre faaliyetlerin değerlendirmesini yapmak ve bunları Kurula sunmak.

h) Kurumun diğer kuruluşlarla ilişkilerini yürütmek ve Kurumu temsil etmek.

ı) Kurum Başkanı adına imzaya yetkili personelin görev ve yetki alanını belirlemek,

i) Kurumun yönetim ve işleyişine ilişkin diğer görevleri yerine getirmek.

(3) Başkan, Kuruma ilişkin görevlerinde yardımcı olmak üzere bir Başkan Yardımcısı atanabilir. Başkan Yardımcısı olarak atanacaklarda;

a) Hukuk, siyasal, iktisat, işletme ve uluslar arası ilişkiler alanında en az dört yıllık lisans eğitimi veren ve bunların dışında yönetmelikle belirlenen fakültelerden veya bunlara denkliği Yükseköğretim Kurulu tarafından kabul edilen yurt dışındaki yüksek öğretim kurumlarından mezun olma,

b) Devlet memuriyetinde en az on yıllık meslekî tecrübeye sahip olma,

c) 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48 inci maddesinin (A) fıkrasının (1), (4), (5) (6) ve (7) numaralı bentlerinde belirtilen nitelikleri taşıma,

şartları aranır. Başkan Yardımcısının görev süresi dört yıldır. Görevleri sona erenler yeniden görevlendirilebilir. Başkanın görev süresinin herhangi bir nedenle sona ermesi hâlinde Başkan Yardımcısının görevi de sona erer. Başkan Yardımcılığına atananlar, hâkimler ve savcılar dâhil, görevlerinin sona ermesi durumunda, eski kurum veya kuruluşlarına başvurmaları hâlinde atamaya yetkili makamlar tarafından en geç bir ay içerisinde mükteseplerine uygun bir kadroya atanır; başvurdukları tarihten atandıkları tarihe kadar Kurumdaki malî, sosyal ve özlük haklarından yararlanmaya ve aylıklarını almaya devam eder. Bunların Kurumda geçirdiği süreler özlük ve diğer hakları açısından önceki kurum veya kuruluşlarında geçirilmiş sayılır.

(4) Başkan; sınırlarını yazılı olarak açıkça belirlemek şartıyla, Kurula ilişkin olmayan görev ve yetkilerinden bir bölümünü Başkan Yardımcısına devredebilir. Yetki devri, uygun araçlarla ilgililere duyurulur.

BAŞKAN – Önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Hakları Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan İnsan Hakları Kurumu Kanun Tasarısının 10. maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Mustafa Sezgin Tanrikkulu
İstanbul

Levent Gök
Ankara

Malik Ecdar Özdemir
Sivas

Refik Eryılmaz
Hatay

Mahmut Tanal
İstanbul

Hüseyin Aygün
Tunceli

MADDE 10-

(1) Kurul Başkanı aynı zamanda Kurumun Başkanıdır. Başkan, Kurumun genel yönetim ve temsilinden sorumludur. Bu sorumluluk, Kurum çalışmalarının yürütülmesi, denetlenmesi, değerlendirilmesi ve gerektiğinde kamuoyuna duyurulması görev ve yetkilerini de kapsar.

(2) Başkanın görev ve yetkileri şunlardır:

a) Kurul toplantılarının gündemini, gün ve saatini belirlemek ve toplantıları yönetmek.

b) Kurul üyelerinin toplantının açılışına kadar gündeme dahil edilmesi talebiyle bildirdiği konuları gündeme dahil etmek.

c) Kurul kararlarının tebliğini ve Kurulca gerekli görülenlerinin kamuoyuna duyurulmasını sağlamak ve uygulamalarını izlemek.

ç) Genel Sekreteri ve kurum personelini atamak.

d) İdarî birimlerden gelen önerilere son şeklini vererek Kurula sunmak.

e) Belirlenen stratejilere, yıllık amaç ve hedeflere uygun olarak Kurumun yıllık bütçesi ile malî tablolarını hazırlamak.

f) Kurul ile Kurumun idarî birimlerinin uyumlu, verimli, disiplinli ve düzenli bir biçimde çalışması amacıyla koordinasyonu sağlamak, bunlar arasında çıkabilecek görev ve yetki sorunlarını çözmek.

g) Yıllık faaliyet raporlarını hazırlamak, yıllık amaç ve hedeflere göre faaliyetlerin değerlendirmesini yapmak ve bunları Kurula sunmak.

h) Kurumun diğer kuruluşlarla ilişkilerini yürütmek ve Kurumu temsil etmek.

i) Kurumun yönetim ve işleyişine ilişkin diğer görevleri yerine getirmek.

(3) Başkan, sınırlarını ve gerekçelerini açıkça belirtmek şartıyla, Kurula ilişkin olmayan görev ve yetkilerinden bir bölümünü Kurul kararı alınmak şartıyla Başkan Yardımcısına devredebilir. Yetki devri, uygun araçlarla ilgililere duyurulur.

BAŞKAN – Levent Bey, buyurun.

LEVENT GÖK (Ankara) – Biz, kurul başkanının aynı zamanda kurumun başkanı olması, başkanın da kurumun genel yönetim ve temsilinden sorumlu olmasının yeterli olduğunu düşünüyoruz. Bu sorumluluk kurum çalışmalarının yürütülmesi, denetlenmesi, değerlendirilmesi ve gerektiğinde kamuoyuna duyurulması görev ve yetkilerini kapsamalıdır. Bunun dışındaki kurumun ve kurulun tüm çalışmalarını başkanın iki dudağı arasına bırakan komisyon düzenlemesinin ileride keyfiliğe yol açacağını düşünüyoruz. Bu nedenle bunu hazırladık.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Gerekçesini açıkladığı şekilde önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

10'uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

11'inci maddeyi okutuyorum:

Hizmet birimleri

MADDE 11- (1) Kurumun hizmet birimleri ile görev ve yetkileri şunlardır:

a) İhlal İddialarını İnceleme Birimi;

1) Her türlü insan hakları ihlali iddialarını başvuru üzerine veya re'sen incelemek, araştırmak, değerlendirmek; bunların sonuçlarını ilgili kişi, kurum ve kuruluşlara bildirmek ve takip etmek, sorumlu bulunanlar hakkında yasal işlemlerin başlatılması için girişimde bulunmak.

b) İşkence ve Kötü Muameleyle Mücadele Birimi;

1) İşkencenin ve diğer zalimane, insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele ya da cezaların önlenmesi amacıyla çalışmalar yapmak.

2) Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin buldukları yerlere haberli veya habersiz düzenli ziyaretler gerçekleştirmek, bu ziyaretlere ilişkin raporları ilgili kurum ve kuruluşlara iletmek, Kurulca gerekli görülmesi durumunda kamuoyuna açıklamak; ceza infaz kurumları ve tutukevleri izleme kurulları, il ve ilçe insan hakları kurulları ile diğer kişi, kurum ve kuruluşların bu gibi yerlere gerçekleştirdikleri ziyaretlere ilişkin raporları incelemek ve değerlendirmek. Kamu kurum ve kuruluşlarıyla görevliler, bu tür ziyaretler sebebiyle gerekli yardım ve kolaylığı göstermek zorundadır.

c) Hukuk Birimi;

1) İnsan hakları ile ilgili mevzuat tasarıları, mevzuat, uygulamalar ve diğer hukukî konular hakkında ilgili kişi, kurum ve kuruluşlara veya kamuoyuna talep üzerine veya re'sen görüş bildirmek ve tavsiyelerde bulunmak.

2) 659 sayılı Genel Bütçe Kapsamındaki Kamu İdareleri ve Özel Bütçeli İdarelerde Hukuk Hizmetlerinin Yürütülmesine İlişkin Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine göre hukuk birimlerine verilen görevleri yapmak.

3) Yerli ve yabancı kurum ve kuruluşlarla görev alanıyla ilgili konularda işbirliği yapmak.

4) İnsan hakları ihlali tespiti yapan yargı kararlarının idare tarafından gereği gibi uygulanmasını takip etmek.

ç) Eğitim Birimi;

1) İnsan hakları bilincinin yaygınlaştırılması için çalışmak; bu amaçla ilgili kişi, kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapmak, görüş bildirmek ve tavsiyelerde bulunmak.

2) Milli Eğitim Bakanlığı müfredatında bulunan insan hakları ile ilgili bölümlerin hazırlanmasına; Yükseköğretim Kurulunun koordinesinde üniversitelerin insan hakları bölümlerinin kurulmasına ve müfredatının belirlenmesine katkıda bulunmak.

3) Kamu kurum ve kuruluşlarının meslek öncesi ve meslek içi insan hakları eğitimlerine yönelik olarak çalışmalarda bulunmak.

4) İstekleri hâlinde kamu kurum ve kuruluşlar ile özel kuruluşlara yönelik insan hakları konulu eğitim programları düzenlemek.

d) Dış İlişkiler ve Proje Birimi;

1) Kurumun dış ilişkilerine yönelik faaliyetlerini düzenlemek ve yürütmek.

2) İnsan haklarıyla ilgili proje hazırlamak ve yürütmek.

e) Medya ve Hakla İlişkiler Birimi;

1) Medya ile olan ilişkileri düzenlemek ve medyayı takip etmek.

2) Hakla ilişkiler politikasını düzenlemek ve yürütmek.

3) Bu Kanunla ve diğer mevzuatla Kuruma verilen görevlerin ifasına yönelik çalışmaların sonuçlarını ilgili kurum ve kuruluşlara iletmek, Başkanın gerekli görmesi durumunda kamuoyuna açıklamak.

f) Bilgi ve Dokümantasyon Birimi;

1) İnsan hakları konularında veri tabanı ve dokümantasyon merkezi oluşturmak.

2) Bilgi teknolojileri alanında çalışmalarda bulunmak.

g) Strateji Geliştirme Birimi:

1) 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu, 22/12/2005 tarihli ve 5436 sayılı Kanunun 15 inci maddesi ve diğer mevzuatla strateji geliştirme ve malî hizmetler birimlerine verilen görevleri yapmak.

ğ) İnsan Kaynakları ve Destek Birimi;

1) Kurumun personel politikasını belirlemek, personelin eğitimi konularında çalışmalar yapmak ve özlük işlemlerini yürütmek.

2) Kurumun idarî, malî ve sosyal hizmetlerini yürütmek.

3) Sivil savunma ve seferberlik hizmetlerini yürütmek.

(2) Birinci fıkrada belirtilen birimler Başkan tarafından belirlenen İnsan Hakları Uzmanlarının eşgüdümünde faaliyet gösterir. Hukuk Biriminin eşgüdümünü yürütecek İnsan Hakları Uzmanının avukatlık stajını tamamlamış olması gerekir.

(3) Başkanın onayı ile Kurum personelinden çalışma grupları oluşturulabilir. Gruplar, Başkan tarafından görevlendirilecek personelin eşgüdümünde faaliyet gösterir.

(4) Kurum, görev alanına giren konularla ilgili olarak çalışmalarda bulunmak üzere kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum kuruluşları ve konu ile ilgili uzmanların katılımı ile geçici ve sürekli kurullar oluşturabilir.

(5) Büroların kurulmasına veya kaldırılmasına, Kurumun teklifi üzerine Bakanlar Kurulu yetkilidir. Büroların görev ve yetkilerine ve diğer hususlara ilişkin usûl ve esaslar Kurul tarafından belirlenir.

BAŞKAN – Önerge yok.

LEVENT GÖK (Ankara) – Şundan dolayı yok, bunu da bir açıklayayım: Biz kurulun görevleriyle ilgili 7'nci maddede bir önerge vermiştik. Bu konuda ırkçılık, cinsiyetçilik, ayrımcılıkla mücadele tarzının da ki, komisyon olarak önermiştik. O madde orada düzenlenmeliydi, o talebimiz reddedildi orada. Burada artık sizin takdirindedir bunlar.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

11'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

12'nci maddeyi okutuyorum:

Başvurular

MADDE 12- (1) İnsan hakları ihlaline maruz kaldığını iddia eden kişiler Kuruma başvurabilirler.

(2) Başvurulara ilişkin usûl ve esaslar Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

BAŞKAN – Bir önerge var, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Hakları Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan İnsan Hakları Kurumu Kanun Tasarısının 12. maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Mustafa Sezgin Tanrıkulu

Levent Gök

Malik Ecdar Özdemir

İstanbul

Ankara

Sivas

Refik Eryılmaz

Mahmut Tanal

Hüseyin Aygün

Hatay

İstanbul

Tunceli

MADDE 12-

İnsan hakları ihlalinden zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kurula başvurabilir. Bu hakkın etkin bir şekilde kullanılmasına hiçbir surette engel olunamaz.

LEVENT GÖK (Ankara) – Gerekçemiz de şuydu: Biz gerçek kişilerin yanına “tüzel kişi” ifadesini de ilave ettik. “Bu hakkın etkin bir şekilde kullanılmasına hiçbir surette engel olunamaz.” ibaresi de eklenmiştir.

BAŞKAN – Bu kabul edilebilir gözüküyor. Yani orada kişiler aslında hepsini kapsıyor ama akılda bir istifham kalmasın. Gerçek, özel kişi de olabilir. Etkin bir şekilde kullanılması konusunda şey yapılabilir. Bence de olumlu.

Sayın Bakanım...

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEŞİR ATALAY (Kırıkkale) – Takdirinize sunuyorum.

BAŞKAN – Önergeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge oy birliğiyle kabul edilmiştir.

Kabul edilen önerge doğrultusunda maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Oy birliğiyle kabul edilmiştir.

13'üncü maddeyi okutuyorum:

İnceleme, araştırma ve ziyaretler

MADDE 13- (1) Bu Kanun ve diğer mevzuatla Kuruma verilen inceleme, araştırma, ziyaret ve rapor hazırlama görevleri ile diğer görevler, İnsan Hakları Uzman ve Uzman Yardımcıları ile diğer görevliler tarafından yapılır. Bunlar, Başkanın yetkilendirmesi hâlinde, tüm kamu kurum ve kuruluşları ile diğer gerçek ve tüzel kişilerden ilgili bilgi ve belgeleri istemeye, incelemeye ve bunların

örneklerini almaya, ilgililerden yazılı ve sözlü bilgi almaya, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin buldukları yerleri ziyaret etmeye, buralarda inceleme yapmaya ve gerekli tutanakları düzenlemeye yetkilidir. Kamu kurum ve kuruluşları ile diğer gerçek ve tüzel kişiler, Kurumun taleplerini gecikmeksizin yerine getirmek zorundadırlar.

(2) Kurumun görev ve yetki alanına giren konularda yerinde inceleme ve araştırma yapmak üzere, Başkanın belirleyeceği Kurum personelinin başkanlığında, ilgili kurum ve kuruluşların temsilcilerinin ve kişilerin katılımıyla heyet oluşturulabilir. Heyette görev alacak kamu kurum ve kuruluşları temsilcileri kendi kurum ve kuruluşlarıncaya, diğer kişiler ise Başkan tarafından belirlenir. Heyetler tarafından yapılan inceleme ve araştırma sonuçları Kurum tarafından bir rapor hâline getirilir. Heyetlerin giderleri Kurum bütçesinden karşılanır.

BAŞKAN – Önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Hakları Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan İnsan Hakları Kurumu Kanun Tasarısının 13. maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Mustafa Sezgin Tanrıkulu

Levent Gök

Malik Ecdar Özdemir

İstanbul

Ankara

Sivas

Refik Eryılmaz

Mahmut Tanal

Hüseyin Aygün

Hatay

İstanbul

Tunceli

MADDE 13- (1) Bu Kanun ve diğer mevzuatla Kurula verilen inceleme, araştırma, ziyaret ve rapor hazırlama görevleri ile diğer görevler, Kurul üyeleri tarafından İnsan Hakları Uzman ve Uzman Yardımcıları ve diğer görevlilerin yardımıyla yerine getirilir. Kurul tarafından yetkilendirilen Kurul üyeleri, tüm kamu kurum ve kuruluşları ile diğer gerçek ve tüzel kişilerden ilgili bilgi ve belgeleri istemeye, incelemeye ve bunların örneklerini almaya, ilgililerden yazılı ve sözlü bilgi almaya, özgürlüğünden mahrum ya da koruma altında olan kişilerin buldukları yerleri ziyaret etmeye, buralarda inceleme yapmaya ve gerekli tutanakları düzenlemeye yetkilidir.

(2) Kurulun görev ve yetki alanına giren konularda yerinde inceleme ve araştırma yapmak üzere, Kurul ya da Başkan tarafından belirlenen bir Kurul üyesinin başkanlığında bir heyet oluşturulabilir. Heyette görev alacak kamu kurum ve kuruluşları temsilcileri kendi kurum ve kuruluşlarıncaya belirlenir. Heyetler tarafından yapılan inceleme ve araştırma sonuçları Kurum tarafından bir rapor haline getirilir. Heyetlerin giderleri Kurum bütçesinden karşılanır.

LEVENT GÖK (Ankara) – Bunun da gerekçesini sizlere ben açıklamak isterim. Buradaki tasarıdaki maddeye göre fark, yapılacak işlemler tasarıda başkanın yetkilendirilmesine tabi tutulmaktayken önergemizde başkan yerine kurulun yetkilendirilmesi uygun görülmüştür. Bu yolla

diğer önergelerimizde yer aldığı üzere bireysel tasarruf yerine kurul iradesinin egemen kılınması amaçlanmıştır.

BAŞKAN – Önergeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

LEVENT GÖK (Ankara) – Sayın Başkan, şöyle bir önerim olacak: Bu tasarıyla ilgili, önemseydiğimiz tüm önergeleri biz şu ana kadar verdik. Biz bir tek 21'inci maddeyle ilgili ayrıca önerge vereceğiz. Diğer konular, bundan sonra görüşeceğimiz diğer konular daha çok özlük haklarını ilgilendiren konular yani daha çok maliye bürokratlarının ve onların söz söylemelerinin uygun olduğu konular. Dilerseniz 21'inci maddeyi öne alma şansımız varsa onu bir tartışalım ve diğer konuları da ondan sonra daha çabuk geçebiliriz zaten.

BAŞKAN – Hızlıca okuyalım, geçelim.

LEVENT GÖK (Ankara) – Saat bir buçuk oldu da o yüzden.

BAŞKAN – On beş, yirmi dakikada bitiririz.

Sayın Bakanım, şöyle diyor: “Bizim bir tek 21'inci maddede önergemiz var.” Bizim de 16'ncı maddede var. O zaman hızlı hızlı okuyup geçelim bir daha belki de toplanmayalım.

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEŞİR ATALAY (Kırıkkale) – Siz bilirsiniz. Önerge bizim de var.

BAŞKAN – Evet, bizim de var ama onlar kısa kısa önergeler dolayısıyla hızlı hızlı gidelim.

Madde 13'ü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Buyurun.

“Düzenli istişareler

MADDE 14- (1) Kurum, insan hakları sorunlarını tartışmak ve insan hakları konularında bilgi ve görüş alışverişinde bulunmak amacıyla, kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum kuruluşları, sendikalar, sosyal ve mesleki kuruluşlar, yükseköğretim kurumları, basın-yayın kuruluşları, araştırmacılar ve ilgili diğer kişi, kurum ve kuruluşlarla en az üç ayda bir düzenli istişareler gerçekleştirir.

(2) Kurum, 4 üncü maddede sayılan görev ve yetkilere ilişkin olarak Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunu yılda en az bir defa bilgilendirir.”

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 15'i okutuyorum:

“Personel ve özlük haklarına ilişkin hükümler

Madde 15- (1) Kurum personeli, 657 sayılı Kanuna tabidir. Başkan tarafından birimlerin eş güdümü için görevlendirilecek İnsan Hakları Uzmanlarına kadroları için öngörülen ücret göstergesi yüzde on artırımlı olarak ödenir.

(2) Başkan, İkinci Başkan ve Başkan Yardımcısının sosyal güvenlik hak ve yükümlülükleri, 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun geçici 4 üncü maddesi hükümleri saklı kalmak kaydıyla, 5510 sayılı Kanun hükümlerine göre tespit olunur. Ancak, sigorta primine veya emeklilik keseneğine esas alınacak aylık ücret ile emekli aylığının hesabında, Başkan ve İkinci Başkan için Başbakanlık genel müdürleri, Başkan Yardımcısı için genel müdür yardımcıları için tespit edilen ek gösterge ve makam tazminatı ile temsil veya görev tazminatı ve diğer ödeme unsurları dikkate alınır. Bu görevlerde geçirilen süreler makam tazminatı veya yüksek hâkimlik tazminatı ödenmesini gerektiren görevlerde geçmiş sayılır.

(3) Başkana, Başbakanlık Genel Müdürlerine malî haklar kapsamında fiilen yapılmakta olan her türlü ödemeler toplamı tutarında aylık ücret ödenir. İkinci Başkana ise Başkan için belirlenen ücretin yüzde doksanbeşi tutarında aynı usul ve esaslara göre ödeme yapılır. Başbakanlık Genel Müdürlerine ödenenlerden, vergi ve diğer yasal kesintilere tabi olmayanlar bu Maddeye göre yapılacak ödemelerde de vergi ve diğer yasal kesintilere tabi olmaz. 657 sayılı Kanun ve diğer ilgili mevzuat uyarınca Başbakanlık Genel Müdürlerinin yararlanmış olduğu sosyal haklar ve yardımlardan, Başkan ve İkinci Başkan da aynı usul ve esaslar çerçevesinde yararlanırlar. Kurul üyelerine, 10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanunu hükümleri saklı kalmak kaydıyla, fiilen görev yaptıkları her gün için, uhdesinde kamu görevi bulunanlara (6.000), uhdesinde kamu görevi bulunmayanlara (7.000) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarda huzur hakkı ödenir. Bu ödemeden damga vergisi hariç herhangi bir kesinti yapılmaz. Bir ayda fiilen görev yapılan gün sayısının üçü aşması hâlinde, aşan günler için huzur hakkı ödenmez.

(4) Kurumda, özel bilgi ve ihtisası gerektiren işlerde, Kurumun faaliyet alanına ilişkin konularda en az on yıl meslekî tecrübesi bulunanlar ile doktor unvan ve derecesini alanlar arasından, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 4 üncü maddesinin (B) fıkrasına göre sözleşmeli personel çalıştırılabilir. Bu personele ödenecek ücretlerin net tutarı, birinci dereceli İnsan Hakları Uzmanına ödenen net tutarı aşamaz. Bu fıkra uyarınca çalıştırılacakların sayısı, Kurumda fiilen çalışan İnsan Hakları Uzmanı ve Uzman Yardımcısı sayısının yüzde onunu geçemez.

(5) Başkan ve üyeler 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu açısından kamu görevlileri gibi yargılanır. 2/12/1999 tarihli ve 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun uyarınca Başkan ve üyeler için soruşturma izinleri Başbakan tarafından verilir. Soruşturma izni verilmesi veya verilmemesine ilişkin kararlara karşı yapılan itirazlar, Danıştay tarafından karara bağlanır.”

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 16'yı okutuyorum:

“İnsan hakları uzmanları ve uzman yardımcıları

Madde 16- (1) Kurumda, İnsan Hakları Uzman Yardımcılığına atanabilmek için, 657 sayılı Kanununun 48 inci maddesinde sayılan şartlara ek olarak hukuk, siyasal, iktisat, işletme ve uluslararası ilişkiler alanında en az dört yıllık lisans eğitimi veren ve bunların dışında yönetmelikle belirlenen fakültelerden veya bunlara denkliği Yükseköğretim Kurulu tarafından kabul edilen yurt dışındaki yükseköğretim kurumlarından mezun olma şartı aranır.

(2) İnsan Hakları Uzman Yardımcılarının mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri, yarışma sınavı, tez hazırlama ve yeterlik sınavları ile uzmanlığa atanmaları ile diğer hususlar hakkında 657 sayılı Kanunun ek 41 inci maddesi hükümleri uygulanır.

(3) Hukuk Biriminde görevlendirilecek İnsan Hakları Uzman Yardımcıları ile İnsan Hakları Uzmanlarının avukatlık stajını tamamlamış olmaları zorunludur.”

BAŞKAN – Bir önerge var.

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Kanun Tasarısının 16 ncı maddesinin (1) numaralı fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Nevzat Pakdil Hamza Dağ
Kahramanmaraş İzmir

“Madde 16- (1) Kurumda, İnsan Hakları Uzman Yardımcılığına atanabilmek için, 657 sayılı Kanununun 48 inci maddesinde sayılan şartlara ek olarak en az dört yıllık lisans eğitimi veren yurt içi veya denkliği Yükseköğretim Kurulu tarafından kabul edilen yurt dışındaki yükseköğretim kurumlarından mezun olma şartı aranır.”

BAŞKAN – Gerekçe...

“Gerekçe: Kurum uzman ve uzman yardımcılıklarının farklı disiplinlere sahip kişiler arasından atanmasını teminen hukuk, siyasal, iktisat, işletme ve uluslararası ilişkiler alanından mezun olma şartının kaldırılması hedeflenmiştir.”

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Kabul edilen önerge doğrultusunda 16' ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 16' ncı madde kabul edilmiştir.

17' nci maddeyi okutuyorum:

“Kamu kurum ve kuruluşlarındaki personelin görevlendirilmesi

Madde 17- (1) Merkezî yönetim kapsamındaki kamu idarelerinde, sosyal güvenlik kurumlarında, mahallî idarelerde, mahallî idarelerin bağlı kuruluşlarında, mahallî idare birliklerinde, döner sermayeli kuruluşlarda, kanunlarla kurulan fonlarda, kamu tüzel kişiliğini haiz kuruluşlarda,

sermayesinin yüzde ellisinden fazlası kamuya ait kuruluşlarda, iktisadî devlet teşekkülleri ve kamu iktisadî kuruluşları ile bunlara bağlı ortaklıklar ve müesseselerde çalışanlar kurumlarının, hâkimler ve savcılar ise kendilerinin muvafakati ile aylık, ödenek, her türlü zam ve tazminatlar ile diğer malî ve sosyal hak ve yardımları kurumlarınca ödenmek kaydıyla geçici olarak Kurumda görevlendirilebilir. Kurumun bu konudaki talepleri, ilgili kurum ve kuruluşlarca öncelikle sonuçlandırılır.”

BAŞKAN - Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 17'nci madde kabul edilmiştir.

LEVENT GÖK (Ankara) – Zaten biz kalmışız burada tek başımıza.

HAMZA DAĞ (İzmir) – Son Mohikan!

İNSAN ŞENER (Ordu) – Muhalefet görevini yerine getirmiyor!

BAŞKAN – Muhalefet lazım...

18'nci maddeyi okutuyorum:

“Yasaklar ve yükümlülükler

Madde 18- (1) Başkan ve üyeler 19/4/1990 tarihli ve 3628 sayılı Mal Bildiriminde Bulunması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanununa tâbidir. Başkan ve üyeler göreve başladıkları ve görevlerinin sona erdiği tarihten itibaren bir ay içinde mal beyanında bulunurlar.

(2) Başkan ve üyeler ile Kurum personeli görevlerini yerine getirmeleri sırasında edindikleri kamuya, ilgililere ve üçüncü kişilere ait gizlilik taşıyan bilgileri, kişisel verileri, Kurumla ilgili gizlilik taşıyan bilgileri, ticarî sırları ve bunlara ait belgeleri bu konuda kanunen yetkili kılınan mercilerden başkasına açıklayamaz, kendilerinin veya üçüncü kişilerin yararına kullanamaz. Bu yükümlülük görevden ayrılmalardan sonra da devam eder.”

BAŞKAN – 18'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

19'uncu maddeyi okutuyorum:

“Yöneticilerin sorumlulukları, yetki devri ve düzenleme yetkisi

Madde 19- (1) Kurumun her kademedeki yöneticileri, görevlerini mevzuata, stratejik plan ve programlara, performans ölçütlerine ve hizmet kalite standartlarına uygun olarak yürütmekten üst kademelere karşı sorumludur.

(2) Kurum; görev, yetki ve sorumluluk alanına giren ve önceden kanunla düzenlenmiş konularda idarî düzenlemeler yapabilir.

BAŞKAN – 19'uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.”

20'nci maddeyi okutuyorum:

“Kadrolar ve hizmet satın alma

Madde 20- (1) Kurum kadrolarının tespiti, ihdası, kullanımı ve iptali ile kadrolara ilişkin diğer hususlar 13/12/1983 tarihli ve 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine göre düzenlenir.”

(2) Kurum, geçici veya belli bir ihtisas gerektiren nitelikteki işler için hizmet satın alabilir.

BAŞKAN - maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 20'inci madde kabul edilmiştir.

21'inci maddeyi okutuyorum:

“Kurumun gelirleri

Madde 21- (1) Kurumun gelirleri şunlardır:

- a) Genel bütçeden tahsis edilecek ödenekler,
- b) Kuruma yapılacak her türlü bağış, yardım ve vasiyetler.
- c) Kurum gelirlerinin değerlendirilmesinden elde edilen gelirler,
- ç) Diğer gelirler.”

BAŞKAN – Bir önerge var, önergeyi okutuyorum:

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan İnsan Hakları Kurumu Kanunu Tasarısının 21'inci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Levent Gök Malik Ecdar Özdemir

Ankara

Sivas

Madde 21.- Genel bütçeden tahsis edilecek belli bir oranı önceden belirlenmiş ödenekler.

BAŞKAN – Buyurun Levent Bey.

LEVENT GÖK (Ankara) – Bu yoğun tartışmaları sürdürdüğümüz kurulun idari özerkliğinin sağlanmasının yanında kurulun mali özerkliğinin sağlanması da Paris İlkeleri'nin en önemli şartlarından bir tanesidir. Burada şunu amaçladık: Yani İnsan Hakları Kurumunun yapacağı çalışmalarda hangi iktidar olursa olsun iktidarın, bütçesini belirleyeceği, bütçesini kesebileceği endişesini taşımaması gerekir. Yani kurul ve iktidar bu konuda birbirlerinden çok ayrı olmalıdır. Bu da önergemizle sağlanabilir. Örneğin, kurumun genel bütçenin binde 1'i, bunu tabii örnek olarak söylüyorum, binde 1'i neye tekabül eder şu anda bilmiyorum ama binde 2'si ya da binde 10'u, her neyse, bu kurumun mali özerkliğinin sağlanması açısından gelirin bu şekilde belirlenmiş olması gerekir. Hangi iktidar gelirse gelsin ya da kurum hangi çalışmayı yaparsa yapsın iktidarın şimşeklerini üzerine çekerse bütçesinin kısılmaması, bütçesine ödenek aktarılmaması endişesini taşımaması diye önceden bir belirlenmek üzere konulmuştur. Gerçekçi bir öneridir yani kurul bilecek ki her yıl kasasına örneğin 1 trilyon, her neyse para giriyor ve bununla idare edecek. Ama kurul şunu bilecek ki bu 1 trilyonla işini çevirecek, Hükûmetin işine gelse de gelmese de her türlü çalışmayı yapabilecek

ama hiç olmazsa bir mali kaynağı bir kenarda durduğunu bilecek. Yani iktidarın, Hükûmetin bu mali kaynağı kesmesi ya da kurumun da bu endişeyi taşımaması gerekir. İdari özerklik kadar da çok önemlidir mali özerklik. Bu bakımdan böyle bir önerge verilmiştir ve Paris İlkeleri açısından da çok önemsenmektedir.

BAŞKAN – Çok teşekkür ederim.

Sayın Bakanım, herhâlde açıklama yapacaksınız.

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEŞİR ATALAY (Kırıkkale) – Şimdi, Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; Sayın Gök bütçe konusundaki hassasiyet konusunda çok haklı. Biz de esasen bunu düşünerek bizim kamu bütçeleme sistemimizde en istisnai ve en korunaklı konumu getirdik, özel bütçeli. Yani özel bütçeli kurum çok özel bir uygulamadır. Kurumun bütçesini kurul belirleyecek yani bizim bu tasarının içinde de.

Şimdi, Sayın Gök'ün ifade ettiği hususu biz de düşündük yani kamu bütçesi içinde veya genel bütçe içinde yüzdeyle belirleme. Bu, bizim bütçede hiçbir kurum için bugüne kadar uygulanmış bir şey değil. Yani bunu kendim bilen birisi olarak da, planlama birikimiyle de ifade... ARGE için falan da konuşuldu daha önce, yanlışlar, standart şudur, biz bütçemize şunu koyalım diye. Yani bunu, görüşmemizde bizim maliye kesimiyle ilgili, garantilerini şöyle alabilir dediler: “Özel bütçeli olacak ve kurulun bütçesini kurul belirleyecek.”

BAŞKAN – Harcamasını da kendisi yapacak.

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEŞİR ATALAY (Kırıkkale) – Evet, kendisi yapacak. Ama ben yine de söz vereyim, bu geçsin, Genel Kurula gelmeden önce bütçeyle ilgili yine ben bizzat Maliye Bakanıyla, arkadaşlarla görüşeyim. Yani bunun dışında buraya bir korunak sağlayabilir miyiz, onu da burada ifade etmiş olayım.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, teşekkür ederiz.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Şu da olabilir: Böyle bir sınırlama getirsek belki düşünülenenden daha fazla gidecektir, bu defa daha azını koymuş olmaz mıyız?

LEVENT GÖK (Ankara) – Çok koyalım o zaman.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Şöyle bir mahzuru da olduğunu söylediler bunu tartışırken burada: Biliyorsunuz, Meclisin temel bir hakkı vardır bütçe yapmak diye.

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEŞİR ATALAY (Kırıkkale) – Bütçe hakkı...

BAŞKAN – Bu hak anayasal haktır ve devredilemez, bölünemez. Sanki böyle, Meclisin de yetkilerine bu tecavüz olur gibi algıların diye de bir ifadede bulunuldu. Ben de doğrusu katılıyorum,

önceden Meclise “Şu kadar şu parayı şuna vereceksin.” gibi bir talimat vermek olarak algılanabilir. Bu açıdan da baktığımızda sanki mahzurlu gibime geliyor.

Şimdi önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

LEVENT GÖK (Ankara) – Ben Bakanımızı kısmen kabul etmiş sayıyorum.

BAŞKAN – Sayın Bakanımız çalışma yapacak inşallah.

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEŞİR ATALAY (Kırıkkale) – Ben bunu bir daha görüşüp bilgiyi sizlere ileticeğim.

BAŞKAN – 21’inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

22’nci maddeyi okutuyorum:

“Değiştirilen ve yürürlükten kaldırılan mevzuat, kadro iptal ve ihdası

Madde 22- (1) 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun;

a) 36 ncı maddesinin "Ortak Hükümler" bölümünün (A) fıkrasının (11) numaralı bendine "Aile ve Sosyal Politikalar Uzman Yardımcıları," ibaresinden sonra gelmek üzere "İnsan Hakları Uzman Yardımcıları," ve "Aile ve Sosyal Politikalar Uzmanlığına," ibaresinden sonra gelmek üzere "İnsan Hakları Uzmanlığına,"

b) 152 nci maddesinin "II- Tazminatlar" kısmının "(A) Özel Hizmet Tazminatı" bölümünün (ğ) bendine "İhracatı Geliştirme Uzmanları," ibaresinden sonra gelmek üzere "İnsan Hakları Uzmanları,"

c) (I) sayılı Ek Gösterge Cetvelinin "I- Genel İdare Hizmetleri Sınıfı" bölümünün (g) bendine "Aile ve Sosyal Politikalar Uzmanları," ibaresinden sonra gelmek üzere "İnsan Hakları Uzmanları,"

ibareleri eklenmiştir.

(2) 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 10 uncu maddesinin birinci fıkrasına "sosyal güvenlik kurumları," ibaresinden sonra gelmek üzere "Türkiye İnsan Hakları Kurumu," ibaresi eklenmiştir.

(3) 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli (II) sayılı cetvelin "B)

Özel Bütçeli Diğer İdareler" bölümüne "45) Türkiye İnsan Hakları Kurumu" ibaresi eklenmiştir.

(4) 10/10/1984 tarihli ve 3056 sayılı Başbakanlık Teşkilatı Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanunun 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (m) bendi, 17/A maddesi, ek 4 üncü, ek 5 inci ve ek 6 ncı maddeleri ile anılan Kanunun eki cetvelin ana hizmet birimlerinin düzenlendiği (13) numaralı bölümü yürürlükten kaldırılmıştır.

(5) Ekli (1) sayılı listede yer alan kadro iptal edilerek, 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin eki cetvellerden çıkarılmış, ekli (2) sayılı listede yer alan kadrolar ihdas edilerek, 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (1) sayılı cetvele İnsan Hakları Kurumu bölümü olarak eklenmiştir."

BAŞKAN – Bu maddeye bağlı cetvelleri de okutuyorum:

“İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ

METNE EKİLİ LİSTELER

(1) SAYILI LİSTE

KURUMU: BAŞBAKANLIK

TEŞKİLATI: MERKEZ

İPTAL EDİLEN KADRONUN

SINIFI	UNVANI	DERECESİ	ADEDİ
GİH	İnsan Hakları Başkanı	1	1

TOPLAM 1

(2) SAYILI LİSTE

KURUMU: TÜRKİYE İNSAN HAKLARI KURUMU

TEŞKİLATI: MERKEZ

İHDAS EDİLEN KADROLARIN

SINIFI	UNVANI	SERBEST		TOPLAM
		KADRO DERECESİ	KADRO ADEDİ	KADRO ADEDİ
GİH	Başkan Yardımcısı	1	1	1
GİH	İnsan Hakları Uzmanı	1	6	6
GİH	İnsan Hakları Uzmanı	2	6	6
GİH	İnsan Hakları Uzmanı	3	6	6
GİH	İnsan Hakları Uzmanı	4	6	6
GİH	İnsan Hakları Uzmanı	5	6	6
GİH	İnsan Hakları Uzmanı	7	5	5
GİH	İnsan Hakları Uzman Yardımcısı	9	25	25
GİH	Malî Hizmetler Uzmanı	4	1	1
SH	Sosyal Çalışmacı	5	1	1
SH	Psikolog	3	1	1

GİH Mütercim Tercüman	5	1	1
TH Kütüphaneci	7	1	1
GİH Memur	8	2	2
GİH Memur	9	2	2
GİH Bilgisayar İşletmeni	7	2	2
GİH Sekreter	7	1	1
GİH Sekreter	8	1	1
GİH Santral Memuru	9	1	1
TOPLAM		75	75”

BAŞKAN – Buyurun.

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEŞİR ATALAY (Kırıkkale) – Bürokrat arkadaşlarımız da ifade ediyorlar, bu, tabii, 22’nci maddenin (4)’üncü fıkrası, Başbakanlık bünyesinde şu anda bulunan İnsan Hakları Başkanlığını kaldıran bir ifade. Doğrusu, bu İnsan Hakları Kurumu normal çalışmaya başladıktan sonra tam olarak biz de doğrusu Başbakanlık içinde böyle bir birime ihtiyaç olmayabilir diye düşünüyoruz ama hemen kanunla kaldırılması... Şimdi, oranın yürüttüğü bir işlev de var ve bu işlev illerdeki insan hakları komisyonları, biliyorsunuz her ilde insan hakları komisyonları, kurulları var, onlarla da irtibat içinde. Acaba buna bir süre mi koysak, şimdilik kalsa mı gibi bir tereddüt var. Daha önce Başbakanlıkta da biz bunu çalışırken bu biraz görüşülmüştü doğrusu. Alt komisyonda bu eklenmiş. Yani Komisyonunuz isterse bir değerlendirsin, ben yine de sizin takdirinize bırakıyorum.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, bir geçici madde kaldı bundan sonra, bitiyor. İsterseniz bunu Genel Kurulda çözelim çünkü çok teknik konu olduğu için tartışmalar da bir mahal vermez orada.

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEŞİR ATALAY (Kırıkkale) – Doğru. Siz bilirsiniz.

BAŞKAN – O bakımdan zaman da var o zamana kadar. Arkadaşlarımız da bir yazılı metin hâline dönüştürürler, şimdi sözle de olacak bir iş değil gibi gözüküyor, ne yaptığımızı da bilelim. Ama Genel Kurula kadar hazırlasınlar önermelerini. O şekilde değerlendirelim diye düşünüyorum.

Hatta, avukatlarla ilgili de bir şey söylemişsiniz, “Avukatların bir mağduriyeti var.” falan demiştiniz, isterseniz bu arada onu da değerlendirin, avukatların durumunu da burada değerlendirelim. Hep birlikte bunu Genel Kurulda şey yapalım.

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEŞİR ATALAY (Kırıkkale) – Peki.

BAŞKAN – Şimdi, okunan kadro cetvelleriyle birlikte 22’nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 22’nci madde kabul edilmiştir.

Geçici madde 1’i okutuyorum:

“Geçiş hükümleri

Geçici Madde 1- (1) Kurum Başkanlığı ve İkinci Başkanlığına ilk defa seçileceklerin ilk görev süresi altı yıl olarak uygulanır. Ad çekme yoluyla yapılacak kura sonuçlarına göre, Kurumun ilk üyelerinden dördünün ilk görev süresi altı yıl, üçünün ilk görev süresi dört yıl, ikisinin ilk görev süresi de iki yıl olarak uygulanır.

(2) Kurul üyeliklerine ilk seçimler, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki ay içinde 5 inci maddenin ikinci fıkrasında belirtilen niteliklere sahip olanlardan, Başbakanlığa başvurular arasından yapılır.

(3) Başbakanlık teşkilatına ait taşınır, araç, gereç, malzeme, demirbaş ve taşitlardan, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla İnsan Hakları Başkanlığı tarafından kullanılanlar, Başbakanlık ile Kurum arasında düzenlenecek protokole göre Kuruma devredilir.

(4) Başbakanlığa ait her türlü hak ve yükümlülüklerden İnsan Hakları Başkanlığını ilgilendirenler; hiçbir işleme gerek kalmaksızın Kuruma devredilmiş, taşınmazlar ise tahsis edilmiş sayılır.

(5) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla, geçici olarak görevlendirilenler de dâhil olmak üzere, İnsan Hakları Başkanlığında görev yapan personelden Kurumda geçici olarak görevlendirilmek isteyenler, talepleri üzerine 17 nci maddeye göre Kurumda geçici olarak görevlendirilebilir.

(6) Kurumun teşkilatı bu Kanuna göre yeniden düzenleninceye kadar, Kurum tarafından yürütülecek hizmetlerin İnsan Hakları Başkanlığında görevli personel eliyle yürütülmesine devam edilir.

(7) Kurum büroları kuruluncaya kadar, İl ve İlçe İnsan Hakları Kurulları, Kurum bürosu olarak görev yapar.

(8) Kurumun 2012 malî yılı harcamaları, 21/12/2011 tarihli ve 6260 sayılı 2012 Mali Yılı Merkezî Yönetim Bütçe Kanununun ilgili hükmüne göre yeni bir düzenleme yapıncaya kadar, Başbakanlığın 2012 yılı bütçesinde yer alan İnsan Hakları Başkanlığına ait ödeneklerden karşılanır.

(9) Bu maddede öngörülen bütün geçiş, devir, temlik ve intikal işlemleriyle düzenlenecek protokoller, her türlü vergi, resim, harç, ücret ve fonlardan müstesnadır.

(10) Bir defaya mahsus olmak üzere, insan hakları ile ilgili yargılama, inceleme, araştırma, denetleme, uygulama veya danışma konularında en az üç yıl çalışmış olmak kaydıyla, 16 nci maddenin birinci fıkrasına göre belirlenecek yükseköğretim kurumlarını bitirerek mesleğe özel yarışma sınavı ile giren ve belirli süreli meslek içi eğitimden sonra özel bir yeterlik sınavı sonunda atanmış olanlar, hâkimler, savcılar ile bu meslekte sayılanlar ile en az yüksek lisans düzeyinde eğitim görmüş üniversite öğretim elmanlarından,

- a) Kamu Personeli Yabancı Dil Bilgisi Seviye Tespit Sınavından en az (C) düzeyinde puanı olan veya buna denk kabul edilen ve uluslararası geçerliliği bulunan bir belgeye sahip olanlar,
- b) İnsan Hakları Uzman Yardımcılığına atanabilme niteliklerini haiz ve kırkbeş yaşını doldurmuş olanlar.

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde açılacak yeterlik sınavında başarılı olmaları hâlinde, başarı sıralaması dikkate alınarak İnsan Hakları Uzmanı olarak atanırlar. Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla, diğer kamu kurum ve kuruluşlarının kadrosunda olmakla birlikte en az beş yıldır İnsan Hakları Başkanlığında geçici olarak görevlendirilen personelden bu fıkarda belirtilen nitelikleri haiz olanlar ile Başbakanlık İnsan Hakları Başkanlığında en az altı ay süreyle görev yapmış olan Başbakanlık Uzmanları, İnsan Hakları Uzmanı kadrolarına; anılan Başkanlıkta en az altı ay süreyle görev yapmış olan Başbakanlık Uzman Yardımcıları ise İnsan Hakları Uzman Yardımcısı kadrolarına, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde talepleri hâlinde kurumlarının muvafakatiyle atanabilir. Başbakanlık Uzman ve Uzman Yardımcılarının, Başbakanlık Uzmanlığı ve Uzman Yardımcılığında geçirdiği süreler, İnsan Hakları Uzmanlığı ve Uzman Yardımcılığında geçirilmiş sayılır. Bu fıkra hükümlerine göre İnsan Hakları Uzmanlığına atanacak olanların sayısı, toplam İnsan Hakları Uzmanı ve İnsan Hakları Uzman Yardımcısı kadro sayısının yüzde yirmisini geçemez. Sınava ilişkin esaslar Kurum tarafından hazırlanacak bir yönetmelikle belirlenir.”

BAŞKAN – Şimdi, iki tane önerge var. Bunların ikisi de geçiş hükmünü, intikal hükümlerini düzenliyor.

Buyurun.

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Kanun Tasarısının geçici 1 inci maddesinin (2) numaralı fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Nevzat Pakdil Hamza Dağ
Kahramanmaraş İzmir

(2) a) Kurul üyeliklerine ilk defa Cumhurbaşkanı tarafından seçilecek adaylar Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliğine, Bakanlar Kurulu tarafından seçilecek adaylar Başbakanlığa, Yükseköğretim Kurulu tarafından seçilecek adaylar Yükseköğretim Kurulu Başkanlığına ve baro başkanları tarafından seçilecek adaylar Türkiye Barolar Birliği Başkanlığına bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç otuz gün içinde başvurur veya 5 inci maddenin üçüncü fıkrasında belirtilenler tarafından teklif edilir. Kurul üyeliklerine ilk seçimler en geç 23/9/2012 tarihine kadar gerçekleştirilir.

b) Başvuru tarihinin sona erdiği günden itibaren on gün içinde Türkiye Barolar Birliği Başkanlığı tarafından belirlenen yer ve zamanda baro başkanları tarafından seçim yapılır. Her bir baro başkanının oy kullanabileceği bu seçimde, en fazla oy alan aday üye seçilmiş sayılır.

BAŞKAN – Sayın Bakanımızın da açıkladığı gibi “23 Eylül 2012” bilerek buraya konulmuştur çünkü Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru tarihi o zaman başlamaktadır. Dolayısıyla böyle bir psikolojik etkisi olsun, iki kurum aynı anda bu işleri yapmaya başlasınlar diye bu şekilde bir tarih konulmuştur, geçici hükümlerle de nasıl seçileceği belirlenmiştir. Dolayısıyla şimdi bu önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum, bu da mali hükümler:

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Türkiye İnsan Hakları Kurumu Kanunu Tasarısının Geçici 1 inci Maddesinin (10)'uncu fıkrasının üçüncü cümlesinde yer alan "sayılır" ibaresinin "sayılır ve bunlardan 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Geçici 12 nci maddesi hükmünden yararlananların bu hakları söz konusu kadrolarda buldukları sürece devam eder." şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Nevzat Pakdil Hamza Dağ
Kahramanmaraş İzmir

LEVENT GÖK (Ankara) – Nevzat Bey kendisi yok ama gölgesi epey dolaştı burada!

BAŞKAN – Evet...

Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe: Bilindiği üzere, kadro karşılığı sözleşmeli personel çalıştırılmasına ilişkin mevzuat hükümleri 375 sayılı KHK ile 14/1/2012 tarihinden geçerli olmak üzere yürürlükten kaldırılmış ve anılan tarihte kadro karşılığı sözleşmeli olarak istihdam edilen ve 375 sayılı KHK'ye ekli (II) ve (III) sayılı Cetveller kapsamında yer alan personele yürürlükten kaldırılan mevzuat hükümlerine göre mali haklar kapsamında yapılan her türlü ödemelerin bir aylık net tutarının, anılan KHK'nin ek 10 uncu maddesine göre söz konusu kadro unvanları için öngörülen ücret ve tazminat toplamı net tutarından fazla olması halinde, bunlar hakkında yürürlükten kaldırılan mevzuat hükümlerinin uygulanmasına devam olunacağı hüküm altına alınmıştır. Yapılan değişiklikle, söz konusu hükümlerden yararlanmakta iken İnsan Hakları Uzmanlığına veya İnsan Hakları Uzman Yardımcılığına atanacak olan Başbakanlık Uzmanları ile Başbakanlık Uzman Yardımcılarının mevcut haklarının korunması amaçlanmaktadır

BAŞKAN – Gerekçesini okuttuğum önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Şimdi, bu kabul edilen iki önerge çerçevesinde geçici 1'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Yürürlük, 23'üncü maddeyi okutuyorum:

"Yürürlük

Madde 23- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer."

BAŞKAN - Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

24'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum:

"Yürütme

Madde 24- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür."

BAŞKAN - Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Şimdi, değerli arkadaşlar, tasarının tüm maddelerini tek tek oyladık, kabul ettik.

Redaksiyon yetkisi alarak tasarının tamamını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Bir başka şeyi daha oylayacağız: Bu tasarıda özel sözcü seçeceğiz. Özel sözcü olarak da alt komisyon başkanımız Sayın Hamza Dağ'ı öneriyorum. Hamza Dağ'ın özel sözcü olmasını kabul edenler...

LEVENT GÖK (Ankara) – Neyle ilgiliydi?

BAŞKAN – Genel Kuruldaki savunmalarda özel sözcü olarak.

LEVENT GÖK (Ankara) – Biz de muhalefetin özel sözcüsü olacağız o zaman. Hamza o hakkımı saklı tutuyorum. Yoksa biliyorsun başkanlık için seni ben önermişim burada.

HAMZA DAĞ (İzmir) – Tabii...

BAŞKAN – Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Özel sözcü olarak Hamza Dağ kabul edilmiştir.

Muhalefet şerhini yazmak için ne kadar süre istiyorsunuz?

LEVENT GÖK (Ankara) – Çarşamba...

BAŞKAN – Çarşambaya kadar muhalefet şerhini yazmak için süre veriyoruz.

Bir konu daha var arkadaşlar, bugün bizim ikinci gündem maddemiz vardı, Neonazi raporunu görüşecektik. Arzu ederseniz ara verdikten sonra bugün toplanabiliriz, arzu ederseniz de önümüzdeki hafta bir güne bırakalım.

HAMZA DAĞ (İzmir) – Önümüzdeki hafta olsun.

LEVENT GÖK (Ankara) – Önümüzdeki haftaya bırakın artık.

BAŞKAN – Önümüzdeki hafta Çarşamba saat 11.00' de toplanmak üzere...

LEVENT GÖK (Ankara) – İki cümle edeceğim.

BAŞKAN – Buyurun.

LEVENT GÖK (Ankara) – Sayın Başkan, Değerli Bakanım; İnsan Hakları Komisyonunda ilk defa ihtisas komisyonu olarak bir yasayı görüştük. Gerçekten önemli tartışmalar yaptık. Biz de bir muhalefet temsilcisi olarak umuyorum ve diliyorum ki önemli katkılar yapmaya çalıştık. Bunlardan gocunulmaması gerektiğini düşünüyorum. Kimi zaman sert olsa, siyasetin doğasında olan eleştirilerimizin makul karşılanmasının yararı var çünkü Cumhuriyet Halk Partisi olarak biz bugün alt komisyonlarda ve bugün söylediklerimizin hepsini tüm sivil toplumun, demokratik kitle örgütlerinin ve saygın isimlerin görüşlerini değerlendirerek ve kendi partimizin sosyal demokrat bakış açısı, sosyal demokrasinin evrensel ilkeleri ve insan haklarına bakış açısı çerçevesinde değerlendirerek burada sunduk. Bu bizim vazifemizdi.

Bu tasarıda bizim en çok itiraz ettiğimiz maddelere tekrar değinmiyorum. Kurumun idari özerkliğinin ve mali özerkliğinin sağlanmamasını büyük bir eksiklik olarak görüyorum. Umuyorum ve diliyorum ki burada yaptığımız eleştirilerden, verdiğimiz önergelerden sonra Komisyon üyesi arkadaşlarımız yaptığımız eleştirileri dikkate alarak belki Meclis Genel Kurulunda bu konuları daha bir değerlendirme şansı bulabilirler, buna ihtiyaç olduğunu düşünüyorum. Kimi zaman sert geçen konuşmalarımızda kimsenin kalbi kırıldıysa ben şahsım adına özür dilerim ama kimsenin şahsını muhatap almadığımı özellikle bilmenizi isterim. Herkes bilir ki konuşma yaptığım zamanki konuşma özgürlüğümüzün korunması demokrasinin bir temel özgürlüğüdür ve evrensel ilkesidir ama bu toplantılar bittikten sonra şahsi ve beşerî münasebetlerimizin en üst düzeyde devam ettiğine şimdiye kadar tanık oldunuz ve bundan sonra da öyle olacaktır. Biz bir muhalefet görevini bugün burada yaptık, onları anlatmaya çalıştık. Umarım Komisyonumuz açısından, ülkemiz açısından ve insan hakları açısından yararlı olur.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Bakanım...

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEŞİR ATALAY (Kırıkkale) – Sabrınız taşı biliyorum, aşağıda oylama var biliyorum ama Sayın Başkanım, Sayın Gök'ün belirttiği gibi, Komisyonumuzun İnsan Hakları İnceleme Komisyonu, İnsan Hakları Kurumunun kurulmasıyla ilgili tasarımı görüştü ve bugün kabul etti. Bu, çok önemli bir şeydir Meclis hayatımızda da, Türkiye Büyük Millet Meclisi için, Komisyon için ve ülkemiz için. İnşallah hayırlı olur. Katkılarınız için hepinize teşekkür ediyorum.

Yine, Sayın Gök'ün cümleleri gibi, biz de, tabii, görüşme ortamında şahsa dönük yanlış bir anlaşılma olmasın, öyle bir şey olursa üzülürüz. O konuda bir yanlışlık olmasın, ben de aynı şeyleri ifade ediyorum. Bizim muhalefetin buradaki katkısını da çok değerli görüyorum yani onlar soru

işaretleridir. Çünkü hepimiz Türkiye’de insan hakları için faydalı bir şey yapalım istiyoruz. O soru işaretleri üzerinde de çalışacağız.

Bir de ben Komisyonunuzu yakın zamanda, Başkanımızla görüşerek, bir gün bir akşam yemeğine almak istiyorum. Yani orada sizlere gerçek niyetlerimizi... İnşallah bunu kurduğumuzda işleyişinde, sizler de ne kadar yakın olacaksınız, onu birlikte yürüteceğiz âdeta yani sizin Komisyonunuzla, onu da burada ifade ediyorum.

Hepinize teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Birkaç cümleyle de ben noktalayayım.

İnsan Hakları Komisyonunda yer alan iktidarı ve muhalefetiyle herkesin mutlak surette insan haklarının Türkiye pratiğine taşınması konusunda hassasiyetleri var. İktidarı temsil eden arkadaşlar da sivil toplumla, bu işin literatürüyle bağlantılı bir şekilde bu müzakereleri yürütmüşlerdir. Esasen insan hakları meselesinde en temel husus yerel yahut ulusal duyarlılıkları aşkın bir şekilde bu meseleleri evrensel bağlama taşıyabilmektir. Her iktidar akıllı demokratik bir ülkede kendisini yeniden üretmek adına bu işi denge ve istikrar içerisine taşıma hususuna çok büyük ciddiyet ve hassasiyet gösterir. Esasen, insan hakları meselesi üzerindeki ilişkisini de yerel ve ulusal hassasiyetlerin ötesine taşıma düşüncesi ve iradesi olarak okumak gerekir. Dolayısıyla insan hakları meselesi tabii ki siyasetin paralelinde bir iştir, siyasetten bağımsız değildir. İlgili olan sivil toplum kuruluşları da bir tarafıyla o insan haklarına dair normları ifade ederlerken aynı zamanda siyasetin bir parçası olarak okurlar çünkü siyaset her yerdedir ve her şekilde karşımıza çıkar. Önemli olan, siyaseti netameli bir alan olarak görmek yahut da bırakalım siyaseti, insan haklarına dönelim değil, siyasetle birlikte insan haklarını nasıl evrensel bağlama taşıyabiliriz, burada bir mutabakat gerçekleştirmek, bunun müzakeresini yapabilmektir. Esasen, bağırarak, çağırmak, bazen öfkeli bir dil kullanmak da müzakereye dâhildir ama tabiiyle buradaki arkadaşların o hassasiyeti müzakereler çerçevesinde gösterdiğini ve esasen tolerans sınırlarını da biraz geniş tuttıklarını, böyle bir Komisyondaki anlayışın da böyle olması gerektiğini düşünüyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. Sağ olun.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Değerli arkadaşlar, toplantıyı 13 Haziran 2012 Çarşamba günü saat 11.00’de toplanmak üzere kapatıyorum.

Kapanma Saati: 14.07